

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა

მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე

ბათუმის მუნიციპალიტეტი და აჭარის რეგიონი

მომზადებულია კვლევისა და საკონსულტაციო კომპანია „ეისითის“ მიერ
ფრიდრიხ ებერტის ფონდის სამხრეთ კავკასიის ოფისისთვის

აგვისტო, 2021
თბილისი

სარჩევი

შესავალი.....	3
ძირითადი მიგნებები.....	4
მეთოდოლოგია	7
1. ახალგაზრდობის პოლიტიკის მოკლე მიმოხილვა.....	9
2. კვლევის შედეგები.....	11
შესავალი.....	11
2.1. მუნიციპალური პოლიტიკა	13
2.2. ახალგაზრდული პროგრამები და სერვისები.....	19
2.3. განათლება და დასაქმება.....	27
2.4. პოლიტიკური ჩართულობა და აქტივიზმი	35
2.5. ღირებულებები და უფლებები.....	44
2.6. პრობლემები და მისწრაფებები	49
2.7. დასვენება და ცხოვრების წესი	56
დისკუსია და რეკომენდაციები.....	61

შესავალი

ახალგაზრდობა საზოგადოების მნიშვნელოვან ნაწილს წარმოადგენს, რომელსაც შეუძლია არსებითი წვლილი შეიტანოს ქვეყნის როგორც სოციალურ, ასევე ეკონომიკურ განვითარებაში. ამ კონტექსტში მნიშვნელოვანია სახელმწიფომ შექმნას გარემო, რომელიც პასუხობს ახალგაზრდების გამოწვევებს, იძლევა ახალგაზრდული პოლიტიკის ეფექტიანი განხორციელების შესაძლებლობას ახალგაზრდებისათვის და ახალგაზრდებთან ერთად. ახალგაზრდული პოლიტიკა უნდა ემყარებოდეს ადამიანის უფლებების, მოქალაქისა თუ გენდერული თანასწორობის პრინციპებს.

ახალგაზრდული პოლიტიკის განვითარების სამართლებრივი ბაზა შექმნილია „საქართველოს ახალგაზრდობის კონცეფციის 2020-2030“-ის ფარგლებში. საქართველოს პარლამენტმა განსაზღვრა კონცეფციის პრიორიტეტები, რომელთა განხორციელებაც მთავრობამ უნდა დაიწყოს. არსებობს მოლოდინი, რომ ადგილობრივი მუნიციპალიტეტები ხელს შეუწყობენ ახალგაზრდობის კონცეფციის სტრატეგიული მიმართულებების განხორციელებას და განავითარებენ ახალგაზრდულ პოლიტიკას ადგილობრივ დონეზე. აღნიშნულისთვის არსებითია, რომ პოლიტიკა პასუხობდეს ახალგაზრდების გამოწვევებს და მათ საჭიროებებს, რაც, თავის მხრივ, შეუძლებელია ადგილობრივ დონეზე მათი აქტიური ჩართულობის გარეშე. მნიშვნელოვანია, რომ სწორედ ადგილობრივი მუნიციპალიტეტები უჭერდნენ მხარს ახალგაზრდებს მათ საჭიროებებზე მორგებული სერვისების შექმნაში, ისევე როგორც მხარს უნდა უჭერდნენ მათ აქტიურ მონაწილეობას ადგილობრივ ცხოვრებაში.

ამ თვალსაზრისით მნიშვნელოვანია ყველა მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებადი ახალგაზრდული პოლიტიკის არსებობა, რომელიც ცოდნასა და კვლევის შედეგებს უნდა ეფუძნებოდეს.

სწორედ ამ მიზნით, „ახალგაზრდობის სააგენტომ“ შეიმუშავა მუნიციპალური ახალგაზრდული პოლიტიკის განვითარების პროგრამა, რომელიც მიზნად ისახავს კვლევაზე დაფუძნებული ახალგაზრდული პოლიტიკის დოკუმენტების შექმნის მხარდაჭერას. ის ყურადღებას გაამახვილებს უფლებების საკითხებზე, სტანდარტების შემუშავებაზე ახალგაზრდული პოლიტიკისთვის, შესაძლებლობათა ზრდასა და მათ რეგულარულ მონიტორინგზე. „ახალგაზრდობის სააგენტო“ მუნიციპალური ახალგაზრდობის პოლიტიკის განვითარების მიმართულებით დაგეგმილი რეფორმის ფარგლებში გეგმავს ეტაპობრივად მოიცვას საქართველოს მუნიციპალიტეტები და ურთიერთგაგების მემორანდუმის ფარგლებში დაგეგმავს შესაბამის აქტივობებს.

საკითხები, რომელთაც კვლევა ფარავს მრავალმხრივია და სხვადასხვა სერვისზე ხელმისაწვდომობის, პროცესებში ჩართულობის მაჩვენებლისა თუ ჩაურთველობის მიზეზების, სარისკო ქცევების გავრცელებისა თუ ღირებულებების შესახებ იძლევა გამოწვევებისა თუ საჭიროებების უფრო სიღრმისეულ ანალიზს, როგორც თავად ახალგაზრდების, ასევე მნიშვნელოვანი მოთამაშეების - ადგილობრივი თვითმმართველობებისა და მესამე სექტორის წარმომადგენელთა პერსპექტივიდან.

ძირითადი მიგნებები

- ❑ აჭარის რეგიონში ახალგაზრდობის მუნიციპალური პოლიტიკის ფარგლებში განხორციელებული აქტივობები მრავალფეროვანია, თუმცა ახალგაზრდებისთვის დაგეგმილი აქტივობების ძირითადი ნაწილი მაინც ფარავს სკოლის ასაკის ახალგაზრდების ინტერესებს და ნაკლებადაა ორიენტირებული უფროსი ასაკის ახალგაზრდების საჭიროებებზე.
- ❑ ახალგაზრდებისთვის ერთ-ერთი ყველაზე სერიოზული გამოწვევა დასაქმებაა, რაშიც ხელშეწყობა სახელდება ყველაზე მნიშვნელოვნად როგორც აჭარის რეგიონში ზოგადად (53%), ასევე ბათუმის მუნიციპალიტეტში (50%).
- ❑ აჭარის რეგიონში გამოკითხულების უმრავლესობა ახალგაზრდების დასაქმებისთვის მთავარ ფაქტორად შესაბამისი განათლებას (55%) მიიჩნევს. 44% მუშაობის გამოცდილებაზე, 40% კი შესაბამისი სანაცნობო წრის მნიშვნელობაზე მიუთითებს. ბათუმის მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდების დასაქმებისთვის მთავარ ფაქტორად უმრავლესობა მუშაობის გამოცდილებას (58%) მიიჩნევს, 54% შესაბამისი განათლებაზე, 46% კი - უცხო ენის/ენების ცოდნაზე მიუთითებს. შესაბამისი სანაცნობო წრე აქაც მნიშვნელოვან ფაქტორად იკვეთება, რამდენადაც მას ახალგაზრდების 41% ასახელებს.
- ❑ დასაქმებასთან დაკავშირებული რამდენიმე გამოწვევა გამოიკვეთა ბათუმის მუნიციპალიტეტში დისკუსიებზე. კერძოდ, აღინიშნა სამუშაო ადგილების სიმწირე, რის გამოც, თუ დასაქმება მეტ-ნაკლებად შესაძლებელია ზაფხულის სეზონზე, წლის სხვა სეზონებზე ახალგაზრდებს დასაქმების შესაძლებლობა არ აქვთ. ახალგაზრდებისთვის ასევე გამოწვევაა სტუდენტებზე მორგებული სამუშაო განრიგის არარსებობაც და დამსაქმებელთა ხშირად შეუსაბამო მოთხოვნები სამუშაოს მაძიებლების მიმართ.
- ❑ დასაქმებასთან დაკავშირებულ გამოწვევებთან გამკლავებისთვის ორ მთავარ ფაქტორად ახალგაზრდები პროფესიული უნარ-ჩვევების დახვეწაში (აჭარის რეგიონი - 62%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 61%) და უცხო ენების შესწავლა/დახვეწაში (აჭარის რეგიონი - 54%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 61%) მხარდაჭერას მიიჩნევენ.
- ❑ ცხოვრების ჯანსაღი წესი, მართალია, ფასდება, როგორც მნიშვნელოვანი, მაგრამ სპორტით/ფიზიკური აქტივობით დაკავებულობის მაჩვენებელი დაბალია. აჭარის რეგიონში სპორტით/ფიზიკური აქტივობით გამოკითხულთა 75%, ბათუმის მუნიციპალიტეტში კი - 81% არ არის დაკავებული.
- ❑ დაბალია ახალგაზრდების პოლიტიკური ჩართულობისა და აქტივიზმის მაჩვენებელი მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნული ფასდება, როგორც მნიშვნელოვანი საქმიანობა. ახალგაზრდების დიდ ნაწილს არ მიუღია მონაწილეობა მოხალისეობრივ აქტივობებში ბოლო 1-2 წლის მანძილზე (აჭარის რეგიონი - 65%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 71%), ხოლო ვისაც მიუღია, ძირითადად მათი უმრავლესობა საქველმოქმედო თუ გარემოსდაცვით აქციებში მონაწილეობდა.

- ❑ დაბალია სხვადასხვა სამოქალაქო აქტივობაში მონაწილეობის მაჩვენებელიც (არ მიუღია არცერთ სამოქალაქო აქტივობაში მონაწილეობა ბოლო 1-2 წლის მანძილზე აჭარის რეგიონში 79% და ბათუმის მუნიციპალიტეტში - 86%-ს). აღნიშნულის მთავარ მიზეზებად სურვილის არარსებობა (აჭარის რეგიონი - 45%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 46%) და მსგავსი აქტივობების შესახებ ინფორმაციის არქონა (აჭარის რეგიონი - 31%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 32%) იკვეთება.
- ❑ მართალია, აჭარის რეგიონში გამოკითხულთა 59%-ის, ბათუმის მუნიციპალიტეტში კი 58%-ის აზრით, ახალგაზრდების პოლიტიკით დაინტერესება მნიშვნელოვანია/მაღიან მნიშვნელოვანია, მაგრამ აღმოჩნდა, რომ ახალგაზრდების მნიშვნელოვანი ნაწილი საერთოდ არ არის დაინტერესებული პოლიტიკით (აჭარის რეგიონი - 43%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 44%), რაც ბუნებრივია იმის გათვალისწინებით, რომ ყველაზე ნაკლებად მნიშვნელოვნად ახალგაზრდები ისეთ ღირებულებას აღიარებენ, როგორიცაა პოლიტიკურად აქტიურად ყოფნა.
- ❑ მათგან კი, ვინც დაინტერესებულია პოლიტიკით, აჭარაში გამოკითხულთა ყველაზე დიდი წილი დაინტერესებულია ზოგადად პოლიტიკით საქართველოში (44%). ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც მსგავსია რეალობა. ამასთან, ახალგაზრდების 34%-34%-ს აინტერესებს საქართველოს ევროკავშირთან და ნატოსთან ურთიერთობის საკითხი როგორც რეგიონში, ასევე ბათუმის მუნიციპალიტეტში.
- ❑ აჭარის რეგიონში ახალგაზრდების მეხუთედს უჭირს შეაფასოს, თუ რამდენად ახდენენ მათნაირი ახალგაზრდები ადგილობრივ დონეზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესზე გავლენას (18%), მესამედის შეფასებით კი, ისინი ახდენენ გავლენას/დიდ გავლენას (33%) და არ ახდენენ/საერთოდ არ ახდენენ გავლენას (30%) ადგილობრივ დონეზე გადაწყვეტილებების მიღების პროცესზე.
- ❑ თავიანთი მუნიციპალიტეტის ახალგაზრდობისათვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ბოლო 1-2 წლის გათვალისწინებით მონაწილეობა არ მიუღია გამოკითხულთა აბსოლუტურ უმრავლესობას (აჭარის რეგიონი - 93%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 97%).
- ❑ ახალგაზრდობის პოლიტიკის ეფექტიანი განხორციელებისთვის დაბრკოლებად ფასდება, გადაწყვეტილების მიმღებ პირთა მიერ, ახალგაზრდობის სფეროს ნაკლებად სერიოზული აღქმა.
- ❑ ახალგაზრდობის პოლიტიკის ეფექტიანი მუშაობისთვის მნიშვნელოვნად იკვეთება ახალგაზრდობის საკითხებზე მომუშავე ადამიანების შესაბამისად გადამზადება. ასევე, ახალგაზრდული ორგანიზაციების გაძლიერება.
- ❑ ამასთან, პოლიტიკის დოკუმენტების შექმნასთან ერთად, ახალგაზრდობის პოლიტიკის ეფექტიანი განხორციელებისთვის, მნიშვნელოვნად შეფასდა მის იმპლემენტაციაზე მონიტორინგის განხორციელება.
- ❑ ახალგაზრდებს მეტ-ნაკლებად აქვთ წვდომა ახალგაზრდობისთვის არსებით სხვადასხვა სერვისზე, საიდანაც სპორტული წრეები (აჭარის რეგიონი - 48%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 57%) და სახელოვნებო/კულტურის წრეები (აჭარის რეგიონი - 35%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 47%) ყველაზე მეტადაა ხელმისაწვდომი.

- ❑ ხელმისაწვდომობა სივრცეებზე შეკრებებისთვის (აჭარის რეგიონი - 5%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 6%) და ახალგაზრდული საქმიანობის სერვისებზე (აჭარის რეგიონი - 3%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 4%) თითქმის არ არსებობს.
- ❑ აჭარის რეგიონში გამოკითხულების 71% მიიჩნევს, რომ მათი უფლებები დაცულია, 24%-ის შეფასებით კი, მათი უფლებები ნაწილობრივაა დაცული. რეგიონში ასაკის მატებასთან ერთად მცირდება მათი რიცხვი, ვინც თვლის, რომ მათი უფლებები დაცულია, თუმცა ნებისმიერ ასაკობრივ კატეგორიაში ამ მოსაზრებას გამოკითხულთა უმრავლესობა იზიარებს (14-17 წელი - 83%, 18-23 წელი - 70%, 24-29 წელი - 66%).
- ❑ აჭარის რეგიონში გამოკითხულთა მესამედს უჭირს დაასახელოს უფლება, რომელიც არ არის დაცული/ნაწილობრივაა დაცული, ყველაზე მეტი ახალგაზრდა კი თვლის, რომ მათი ისეთი უფლებები არ არის დაცული/ნაწილობრივაა დაცული, როგორებიცაა თანასწორობის (17%) და შრომითი უფლებები (16%).
- ❑ შიდა მიგრაციის განზრახვა არ აქვს/ამ ეტაპზე არ აქვს კვლევის მონაწილე ახალგაზრდების დიდ ნაწილს (აჭარის რეგიონი - 76%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 79%). აქვე აღსანიშნავია, რომ შიდა მიგრაციის განზრახვას აჭარის რეგიონში ყველაზე მეტად 18-23 წლის ასაკობრივ ჯგუფში აფიქსირებენ (18-23 წელი - 30%; 14-17 წელი - 19%, 24-29 წელი - 16%). ამასთან, სოფლად მეტი ახალგაზრდა ფიქრობს შიდა მიგრაციაზე უახლოესი 2-3 წლის მანძილზე (29%), ვიდრე ქალაქში (16%).
- ❑ გარე მიგრაციის განზრახვის არარსებობას კიდევ უფრო მეტი ახალგაზრდა აფიქსირებს (აჭარის რეგიონი - 87%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 81%). როგორც შიდა, ასევე გარე მიგრაციის განზრახვა ორი მთავარი მოტივით - უკეთესი ცხოვრების პირობებითა და დასაქმების უკეთესი შესაძლებლობებით აიხსნება. მესამე მოტივი კი, შიდა მიგრაციის შემთხვევაში უკეთეს განათლებაზე ხელმისაწვდომობა, გარე მიგრაციის შემთხვევაში კი - დამოუკიდებელი ცხოვრებაა.
- ❑ მომავალი 10 წლის პერსპექტივაში ქვეყნის, მუნიციპალიტეტისა თუ საკუთარი სოციო-ეკონომიკური მდგომარეობის შეფასება აჭარის რეგიონში დადებითია. ათიდან სულ მცირე შვიდ ადამიანს აქვს განცდა, რომ 10 წლის შემდეგ სოციო-ეკონომიკური მდგომარეობა როგორც ქვეყანაში (68%), ასევე საკუთარ მუნიციპალიტეტსა (72%) და, მითუმეტეს, პირადად მათი (81%) უკეთესი იქნება, ვიდრე ახლაა.
- ❑ ყველა ფაქტორის გათვალისწინებით, ცხოვრების ამ ეტაპზე, ახალგაზრდები საკუთარი ცხოვრებით საშუალოზე უფრო კმაყოფილები არიან (აჭარის რეგიონი - 5.4 ქულა, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 5.2 ქულა მაქსიმალური 7-დან).

მეთოდოლოგია

კვლევის მიზანია შეისწავლოს ახალგაზრდობის უფლებები, საჭიროებები, გამოწვევები და ინტერესები ადგილობრივ დონეზე.

აღნიშნულის შესასწავლად განისაზღვრა კვლევის შემდეგი ამოცანები:

- ➔ ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების იდენტიფიცირება;
- ➔ ახალგაზრდობის ინტერესების, მოტივაციისა და მოლოდინების იდენტიფიცირება;
- ➔ გამოწვევების იდენტიფიცირება, რომლებიც არსებობს ადამიანის უფლებების რეალიზების თვალსაზრისით;
- ➔ იმ შესაძლებლობების იდენტიფიცირება, რომელთა გაფართოებაც გააძლიერებდა სხვადასხვა აქტორის მიერ ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებას.

კვლევის სამიზნე ბათუმის მუნიციპალიტეტი და აჭარის რეგიონია.

პროექტის მიზნებისა და ამოცანების გათვალისწინებით, შემუშავდა კვლევის მიდგომა, რომელიც ითვალისწინებს (1) რაოდენობრივი და (2) თვისებრივი კვლევის ჩატარებას.

რაოდენობრივი კვლევის ფარგლებში გამოყენებულია სტრუქტურირებული ინტერვიუს მეთოდი. კვლევის ფარგლებში გამოიკითხნენ 14-29 წლის ახალგაზრდები აჭარის რეგიონში. შერჩევის ჩარჩოდ გამოყენებულია საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურიდან მიღებული ინფორმაცია.

კვლევისთვის ახალგაზრდობის შერჩევა მოხდა შემთხვევითი პრინციპით, წინასწარ სტრატეგიკაციაზე დაყრდნობით. სულ გამოიკითხა 400 ახალგაზრდა (200 - ბათუმის მუნიციპალიტეტში, 200 - დანარჩენ აჭარაში). კვლევის ცდომილებამ 4.9% შეადგინა. მონაცემები გაანალიზდა შემდეგ ჭრილებში: *რეგიონი და სამიზნე მუნიციპალიტეტი; სქესი; ასაკი, ქალაქი-სოფელი*.

რესპონდენტების ინტერვიუება განხორციელდა მონაცემების შეგროვების ელექტრონული მეთოდის, ე.წ. CAPI-ს გამოყენებით (Computer Assisting Personal Interview). COVID 19-ის გავრცელების გათვალისწინებით, ინტერვიუების ჩატარება მოხდა უსაფრთხოების წინასწარ შემუშავებული წესების დაცვით.

საველე სამუშაოების გაკონტროლება მოხდა შემდეგი ტიპის პროცედურების მიხედვით: (1) სატელეფონო კონტროლი – 30% და (2) ანკეტების დეტალური რევიზია - 100%.

ვინაიდან ინტერვიუები ჩატარდა CAPI-ს (Computer Assisting Personal Interview) გამოყენებით, მონაცემების ხარისხის კონტროლის მექანიზმად ასევე გამოყენებული იყო ჩატარებული ინტერვიუს ქრონომეტრაჟი და მის თითოეულ ნაწილზე დახარჯული დრო.

საველე სამუშაოების დასრულების შემდეგ მოხდა მიღებული შედეგების წმენდა სპეციალურ სტატისტიკურ პროგრამაში (SPSS 23.0). მონაცემთა ბაზის დამუშავების ბოლო ეტაპზე განხორციელდა მონაცემების სტატისტიკური შეწონვა კვლევის გენერალურ ერთობლიობაზე მისი განზოგადების მიზნით და მონაცემები გაანალიზდა თვისებრივი კვლევის შედეგებთან ერთად.

თვისებრივი კვლევის ფარგლებში გამოყენებული იყო ფოკუსური ჯგუფის და სიღრმისეული ინტერვიუების ტექნიკები. რეგიონში 6 დისკუსია ჩატარდა - 2 თითოეული ასაკობრივი ჯგუფისთვის. რესპონდენტების შერჩევისას გათვალისწინებული იყო შემდეგი კრიტერიუმები: ასაკი (14-17, 18-23, 24-29 წლის ჯგუფები); სქესი; დასახლების ტიპი (ქალაქი/სოფელი); განათლება; სამუშაო გამოცდილება.

რაც შეეხება *სიღრმისეულ ინტერვიუებს*, თითოეულ სამიზნე მუნიციპალიტეტში ჩატარდა 4 ინტერვიუ ძირითად ინფორმანტებთან.¹ რესპონდენტებად შერჩეულები იყვნენ;

- მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლები, რომლებიც ახალგაზრდობის საკითხებზე არიან პასუხისმგებელი;
- არასამთავრობო ორგანიზაციის წარმომადგენელი, რომელიც რეგიონში ახალგაზრდობის საკითხებზე მუშაობს;
- სამოქალაქო აქტივისტი (აქტიური ახალგაზრდა, ე.წ. აზრთა ლიდერი), რომლისთვისაც ახალგაზრდობის პრობლემები აქტუალურია.

Covid 19-ის გავრცელების გამო სიღრმისეული ინტერვიუები და ფოკუსური დისკუსიები ჩატარდა ონლაინ, რესპონდენტისთვის მისაღებ დროსა და ონლაინ პლატფორმის გამოყენებით.

კვლევის რაოდენობრივი და თვისებრივი კომპონენტების შედეგად მიღებული მონაცემები გაანალიზდა ჯამურად. კვლევის შედეგები გამოყენებული იქნება დაინტერესებული მხარეების მიერ სამომავლო აქტივობების დასაგეგმად.

¹ ძირითადი ინფორმანტი - პირი, რომელიც სიღრმისეული ინტერვიუსთვის მიზნობრივად შერჩეული და წარმომადგენს კვლევის საკითხთან დაკავშირებით ყველაზე გაცნობიერებული ადამიანების ჯგუფს.

1. ახალგაზრდობის პოლიტიკის მოკლე მიმოხილვა

ქვეთავში მოცემულია საქართველოში ახალგაზრდობის პოლიტიკის განხორციელებისთვის ამჟამად არსებული პოლიტიკის დოკუმენტები და მათი პრიორიტეტები.

საქართველოს სახელმწიფო ახალგაზრდობის პოლიტიკა ძირითადად განსაზღვრულია და ხორციელდება 2014 წლის 28 მარტს საქართველოს მთავრობის #553 განკარგულებით მიღებული „საქართველოს ახალგაზრდული პოლიტიკის დოკუმენტის“² მიხედვით. დოკუმენტი უწყებათაშორისი საკოორდინაციო საბჭოს ჩართულობითაა შემუშავებული და მასში მონაწილეობდა ყველა სამინისტროს წარმომადგენელი, პარლამენტის წევრები და გაეროს მოსახლეობის ფონდის საქართველოს ოფისის წარმომადგენლები. ამ დოკუმენტის შექმნით, საქართველოს მთავრობამ ქვეყნის გრძელვადიან განვითარებაში ახალგაზრდების განსაკუთრებული როლი და მნიშვნელობა გამოკვეთა.

2020 წლის 17 ივლისს საქართველოს პარლამენტმა დადგენილებით „2020-2030 წლებისთვის საქართველოს ახალგაზრდული პოლიტიკის კონცეფცია“³ დაამტკიცა. როგორც დოკუმენტშია აღნიშნული, 2014 წლის ახალგაზრდული პოლიტიკის დოკუმენტის შექმნით საფუძველი ჩაეყარა სფეროში სახელმწიფოს სისტემურ მიდგომას. თუმცა, მიუხედავად პროგრესისა, ახალგაზრდების წინაშე კვლავ მწვავედ დგას არაერთი გამოწვევა. სწორედ მათზე რეაგირებისა და ახალგაზრდების განვითარების ხელშეწყობის მიზნით, პრობლემების მყისიერად გადაჭრისთვის, აგრეთვე სათანადო სახელმწიფო რესურსის 14-29 წლის მოზარდებისა და ახალგაზრდების ადამიანურ კაპიტალში ინვესტირებისთვის მოხდა „2020-2030 წლებისთვის საქართველოს ახალგაზრდული პოლიტიკის კონცეფციის“ შემუშავება და დამტკიცება.⁴

კონცეფცია სამ მთავარ მიზანს ემსახურება:

- ახალგაზრდების ჯანმრთელობის დაცვისთვის, სოციალურ-ეკონომიკური კეთილდღეობისთვის, მრავალმხრივი განვითარებისა და თვითრეალიზებისთვის ხელსაყრელი პირობების შექმნას;
- საზოგადოებრივ ცხოვრებასა და დემოკრატიულ პროცესებში ახალგაზრდების სრულფასოვანი მონაწილეობისთვის შესაბამისი პირობების შექმნის უზრუნველყოფას;
- ცენტრალურ და მუნიციპალიტეტების დონეებზე სახელმწიფო ახალგაზრდული პოლიტიკის მართვის სისტემის სრულყოფას.

ამ მიზნების მისაღწევად კონცეფციის მიხედვით განსაზღვრულია 5 სტრატეგიული პრიორიტეტი და 22 მოსალოდნელი შედეგი, რომელთა შესრულებაზეც პასუხისმგებელნი საქართველოს ცენტრალური და ადგილობრივი ხელისუფლებები არიან. კონცეფციით შემდეგი პრიორიტეტებია განსაზღვრული:

² საქართველოს სახელმწიფო ახალგაზრდული პოლიტიკა. <http://msy.gov.ge/files/veko/2014%20weli/marti/.pdf>

³ <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4936402?publication=0&fbclid=IwAR0TFIUPBijQQ6P-sBkRHcHkI7oK5tgLKLJKpxYWJY3WTk2H8Bj4SDwCdyY>

⁴ იქვე

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

1. საზოგადოებრივ ცხოვრებასა და დემოკრატიულ პროცესებში ახალგაზრდების აქტიური მონაწილეობა;
2. ახალგაზრდების განვითარებისა და მათი პოტენციალის რეალიზების ხელშეწყობა;
3. ახალგაზრდების ჯანმრთელობა და კეთილდღეობა;
4. ახალგაზრდების ეკონომიკური გაძლიერება;
5. ცენტრალურ და მუნიციპალიტეტების დონეებზე სახელმწიფო ახალგაზრდული პოლიტიკის მართვის სრულყოფა.

როგორც დოკუმენტშია აღნიშნული, კონცეფციით განსაზღვრული სტრატეგიული პრიორიტეტების განხორციელება საქართველოს ცენტრალურ ხელისუფლებას და ადგილობრივ ხელისუფლებას ევალება. ახალგაზრდობის სააგენტო კი კონცეფციით გათვალისწინებული შედეგების მისაღწევად უზრუნველყოფს ახალგაზრდული პოლიტიკის დოკუმენტების (სტრატეგია, სამოქმედო გეგმა) შემუშავებას. ამასთან, ახალგაზრდობის სააგენტო, მისი კომპეტენციის ფარგლებში, შეიმუშავებს შესაბამის პროგრამებს, უზრუნველყოფს დაინტერესებული მხარეების შესაძლებლობების გაზრდას და ხელს შეუწყობს მუნიციპალიტეტების დონეზე ახალგაზრდული პოლიტიკის განვითარებას.

სსიპ „ახალგაზრდობის სააგენტო“, სახელმწიფო ახალგაზრდული პოლიტიკის სტრატეგიის შემუშავების, განხორციელებისა და კოორდინაციის მიზნით, 2019 წელს შეიქმნა. სააგენტოს სამწლიანი რეფორმის ფარგლებში შემდეგი მიმართულებებით რეფორმების⁵ განხორციელება გათვალისწინებული და ყველა ამ მიმართულებით მუშაობა დაწყებულია:

- ➔ ახალგაზრდობის სტრატეგია 2025 შემუშავება;
- ➔ ახალგაზრდული მუშაკის პროფესიის დანერგვა და მხარდაჭერა;
- ➔ მუნიციპალური ახალგაზრდული პოლიტიკის განვითარება;
- ➔ ჰობი-განათლების სისტემის განახლება;
- ➔ ახალგაზრდობაში მოხალისეობრივი კულტურის განვითარება;
- ➔ ახალგაზრდული ბანაკების სტანდარტებისა და სერტიფიცირების სისტემის შემუშავება;
- ➔ მონაწილეობრივი ახალგაზრდული პოლიტიკის დანერგვა;
- ➔ ახალგაზრდული ორგანიზაციების გაძლიერება;
- ➔ ახალგაზრდობაში სამეწარმეო კულტურის განვითარების ხელშეწყობა;
- ➔ ახალგაზრდების ინფორმირებისა და კონსულტირების სისტემის განვითარება.

ახალგაზრდობის პოლიტიკის სამიზნე ჯგუფს 14-29 წლის პირები წარმოადგენენ. პოლიტიკის დოკუმენტის იმპლემენტაცია კი ინტეგრირებული (სექტორული) ახალგაზრდული პოლიტიკისა და ახალგაზრდული საქმიანობის მიმართულებით ხორციელდება. ინტეგრირებული/სექტორული ახალგაზრდული პოლიტიკა გულისხმობს ყველა სფეროსა და პოლიტიკის მიმართულებას, რომლებიც მნიშვნელოვანია ახალგაზრდობისთვის (სოციალური სფერო, დასაქმება, ჯანდაცვა, კულტურა, ტურიზმი და სხვა პოლიტიკები). ახალგაზრდული საქმიანობა კი მოიცავს საგანმანათლებლო აქტივობებს ახალგაზრდობისათვის და ახალგაზრდობის ჩართულობით. ის ეფუძნება არაფორმალური განათლების პროცესს.

⁵ <https://youthagency.gov.ge/%e1%83%a0%e1%83%94%e1%83%a4%e1%83%9d%e1%83%a0%e1%83%9b%e1%83%90/>

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე უპასუხებს კითხვებს, რომლებიც მნიშვნელოვანია, პირველ რიგში, მუნიციპალური ახალგაზრდობის პოლიტიკის განვითარებისა და მონაწილეობრივი ახალგაზრდული პოლიტიკის განვითარების ხელშეწყობისთვის. კვლევის შედეგები და მუნიციპალური ახალგაზრდობის პოლიტიკის სტანდარტი, რომლის შემუშავებაზეც ამჟამად მუშაობს ახალგაზრდობის სააგენტო, ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდების ინტერესებზე მაქსიმალურად ორიენტირებული პოლიტიკის განხორციელებას შეუწყობს ხელს.

2. კვლევის შედეგები

შესავალი

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მოსახლეობა, 2021 წლის მონაცემებით, 354.9 ათას ადამიანს შეადგენს, რომლის 57% ქალაქის ტიპის დასახლებებში ცხოვრობს. 14-29 ახალგაზრდობის რიცხოვნობა კი 80.894 ათასია, რაც რეგიონის მოსახლეობის 22.8%-ს წარმოადგენს.⁶

უმუშევრობასთან დაკავშირებით საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის ბოლო, 2020 წლის მონაცემებით, რეგიონში უმუშევრობის დონე 18.7%-ს, დასაქმების დონე კი - 46.9%-ს შეადგენს. სამწუხაროდ, სტატისტიკური მონაცემები იმასთან დაკავშირებით, თუ რა წილია ახალგაზრდობის უმუშევრობისა თუ დასაქმების მიხედვით, არ არის ხელმისაწვდომი.

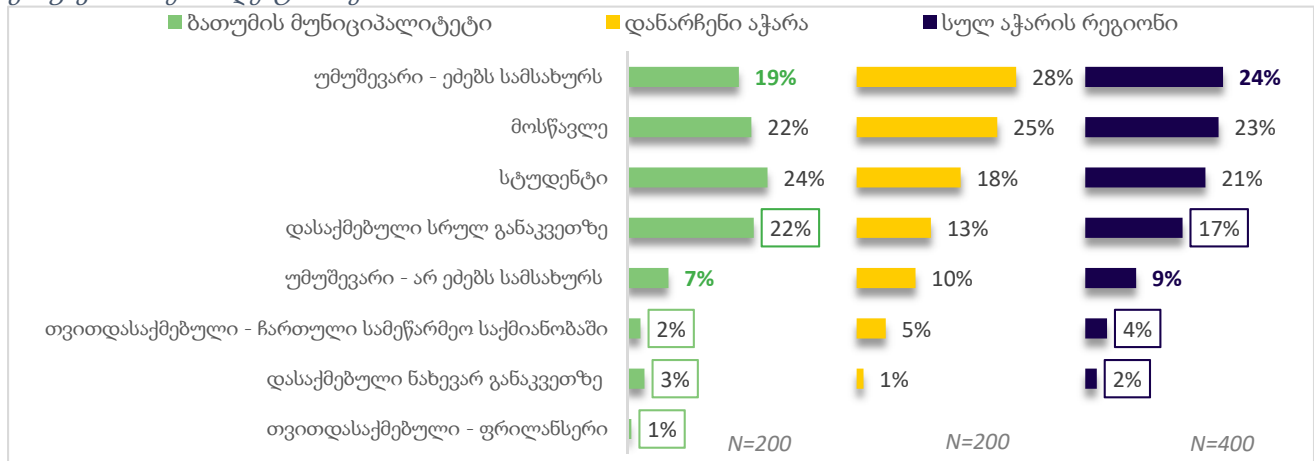
უმუშაოდ კვლევის მონაწილეთა დემოგრაფიული მახასიათებლები კი ასეთია: გამოკითხულთა 52% კაცი, 48% კი - ქალია. მათი ყველაზე დიდი წილი 24-29 წლის რესპონდენტებზე მოდის (42%). ასევე ყველაზე დიდი წილი განათლების მიღწეული დონის მიხედვით სრული საშუალო განათლების მქონე რესპონდენტებზე მოდის (31%).

აჭარის რეგიონში კვლევის მონაწილეთა თითქმის მეოთხედი მოსწავლე (23%), 21% სტუდენტი, 33% კი - უმუშევარია. ამასთან, 24% ეძებს სამსახურს, 9% კი - არა. რაც შეეხება დასაქმებას, რეგიონში სულ დასაქმებულია 23%; ამასთან, 17% - სრულ განაკვეთზე. ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც დაახლოებით მსგავსია რეალობა. აქ დასაქმებულთა წილი 28%-ს, უმუშევართა წილი კი - 26%-ს შეადგენს.

⁶ საქსტატი. რეგიონული სტატისტიკა

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

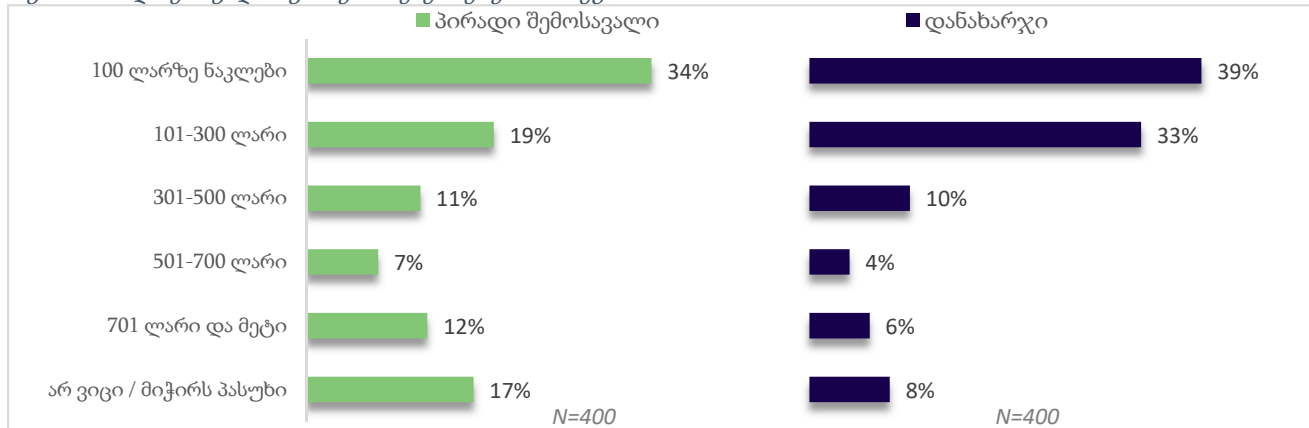
გრაფიკი # 1. რესპონდენტთა საქმიანობა

გამოკითხული ახალგაზრდების აბსოლუტური უმრავლესობა ქართველია (99%). რესპონდენტების უმრავლესობა არ არის დაქორწინებული (67%), მესამედი კი დაქორწინებულია (სახელმწიფო და/ან რელიგიური რეგისტრაცია - 27%). რესპონდენტების უმრავლესობას არ აქვს არც სოციალურად დაუცველის და არც იძულებით გადაადგილებული პირის სტატუსი (93%).

აჭარის რეგიონში გამოკითხული ახალგაზრდების 17%-ს უჭირს დაასახელოს, თუ რამდენს შეადგენს პირადად მათი ყოველთვიური შემოსავალი, ნებისმიერი ფულადი შემოსავლის (მაგ. გზავნილები, ხელფასი, საჩუქარი) ჩათვლით, 8%-ს კი უჭირს შეაფასოს, თუ რამდენს შეადგენს მისი ყოველთვიური დანახარჯი ნებისმიერი საჭიროების გათვალისწინებით. ყველაზე დიდი ნაწილის შემოსავალი თვეში 100 ლარზე ნაკლებია (34%) და ასევე 100 ლარზე ნაკლებია უმრავლესობის დანახარჯი თვის მანძილზე სხვადასხვა საჭიროებაზე (39%). დანახარჯების ყველაზე დიდი წილი ტანსაცმელსა და ფეხსაცმელზე მოდის (51%). ასევე დანახარჯების დიდი წილი მოდის ინტერნეტზე/მობილურზე (37%) და ტრანსპორტზე (37%). დაახლოებით მსგავსია რეალობა ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც, სადაც ყოველთვიური დანახარჯების ყველაზე დიდი წილი ტრანსპორტზე მოდის (47%). რაც შეეხება იმას, თუ ვისზე არიან ახალგაზრდები ფინანსურად დამოკიდებულნი, ყველაზე დიდი ნაწილი ახალგაზრდებისა მშობლებზეა დამოკიდებული (აჭარის რეგიონი - 59%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 55%).

გრაფიკი # 2. რესპონდენტთა პირადი ყოველთვიური შემოსავალი (ყველა შემოსავლის გათვალისწინებით) და დანახარჯი თვის მანძილზე სხვადასხვა საჭიროებებზე აჭარის რეგიონში

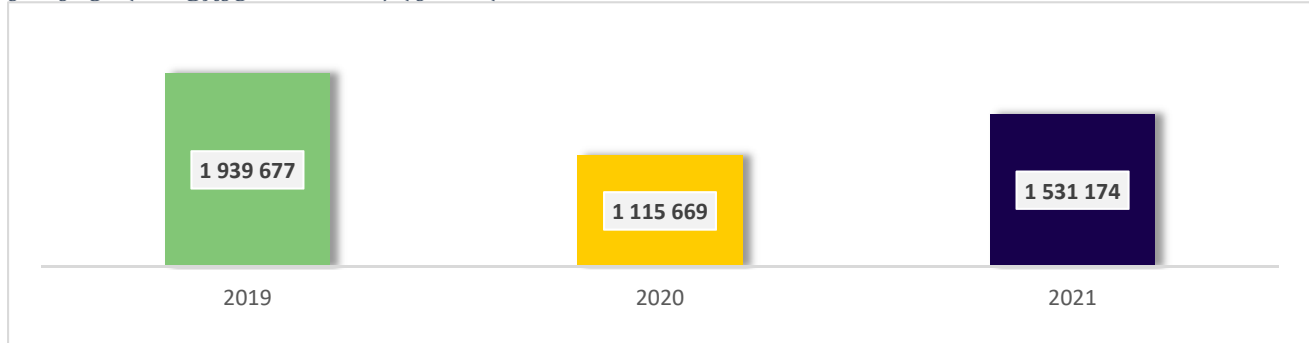

2.1. მუნიციპალური პოლიტიკა

ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის მერიაში ახალგაზრდობის საკითხებს კურიერებს განათლების, კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამსახური, რომელშიც სულ 17 ადამიანია დასაქმებული. სამსახურის სხვადასხვა განყოფილებაში (პოლიტიკის განყოფილება, პროგრამების მართვის განყოფილება) ახალგაზრდობის საკითხებს 6 ადამიანი კურიერებს. ამასთან, აღსანიშნავია, რომ სსიპ „ახალგაზრდობის სააგენტოს“ მიმართვის საფუძველზე ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის მერიამ გამოყო 2 თანამშრომელი, რომლებიც უშუალოდ „მუნიციპალური ახალგაზრდული პოლიტიკის განვითარების“ ქვეპროგრამის განხორციელების პროცესში იქნებიან ჩართულნი. მათ სამსახურეობრივ უფლება-მოვალეობებს განეკუთვნება ახალგაზრდობის სფეროში მუნიციპალური პოლიტიკისა და პროგრამების შემუშავება, დანერგვა და მართვა.

ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდობის პოლიტიკის ფარგლებში სხვადასხვა აქტივობისთვის დახარჯულმა თანხამ 1,9 მლნ-ს გადააჭარბა 2019 წელს, 2020 წელს კი დაახლოებით 1,1 მლნ. შეადგინა. ამგვარი ცვლილება პანდემიითა და მასობრივი ღონისძიებების ორგანიზებისთვის არახელსაყრელი გარემოთი აიხსნება. რაც შეეხება 2021 წელს, ახალგაზრდობისთვის განკუთვნილი აქტივობებისთვის გამოყოფილი ბიუჯეტი 1,5 მლნ. ლარს აჭარბებს.

გრაფიკი # 3. ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდობისთვის განკუთვნილი პროექტებისა და პროგრამებისთვის გამოყოფილი ბიუჯეტი 2019-2021 წლებში (ლარი)

რაც შეეხება კონკრეტულად პროექტებსა და პროგრამებს, რომლებისთვისაც იყო და წელსაც არის გამოყოფილი თანხები, ისინი მრავალფეროვანია და მოიცავს როგორც ინტელექტუალურ და სპორტულ აქტივობებს, ასევე პროფესიული გადამზადებისა და არაფორმალური განათლების მიმართულებებს. კერძოდ, აქტივობები შემდეგნაირად ნაწილდება:

ცხრილი # 1. ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდობისთვის განკუთვნილი პროექტებისა და პროგრამებისთვის გამოყოფილი თანხები 2019-2021 წლებში (ლარი)

პროექტები / პროგრამები	2019	2020	2021
ახალგაზრდული ცენტრი	98,529	7,642.51	286,900
ინტელექტუალური და შემეცნებითი პროექტების მხარდაჭერა	59,708	12,853	17,960
მასობრივი სპორტის განვითარების ხელშეწყობა	226,163	75,675	187,900
ქვეპროგრამა „ა(ა)იპ საჭადრაკო კლუბი „ნონა“	139,096	67,425	36,500
ქვეპროგრამა „სპორტული საკლუბო გუნდების მხარდაჭერა“	961,990	666,803	718,514
ა(ა)იპ ბათუმის მუნიციპალიტეტის სპორტული ცენტრი	303,455	183,600	173,400
პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა	39,900	1,670.40	
ლუკა ასათიანის სახელობის სტიპენდია წარმატებული სტუდენტებისათვის	100,000	100,000	100,000
ქვეპროგრამა „ინკლუზიური განათლების ხელშეწყობა“	10,836		10,000
სულ	1,939,677	1,115,669	1,531,174

აღსანიშნავია, რომ ინკლუზიური განათლების ხელშეწყობის ქვეპროგრამა, რომლის ფარგლებშიც სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა სკოლაში ტრანსპორტირებაა უზრუნველყოფილი, 2020 წელს პანდემიის გამო არ განხორციელებულა. პროფესიული განვითარების ხელშეწყობის ქვეპროგრამა, რომელიც ითვალისწინებს ახალგაზრდების უცხოეთში სტაჟირების ხელშეწყობას, ასევე პანდემიის გამო შეჩერებულია.

სპორტული საკლუბო გუნდების მხარდაჭერის ფარგლებში ხდება ისეთი მიმართულებების მხარდაჭერა, როგორებიცაა რაგბი, ფრენბურთი, კალათბურთი, წყალბურთი და ხელბურთი. შესაბამისი მუნიციპალური საკლუბო გუნდების ასაკობრივ ჯგუფებში ახალგაზრდები სერვისს

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

უსასყიდლოდ იღებენ. ინტელექტუალური და შემეცნებითი პროექტების ფარგლებში ხდება ინტელექტუალური თამაშის „რა? სად? როდის?“ და ინტელექტუალური მედიაპროექტ „ეტალონის“ მხარდაჭერა. „ახალგაზრდული ცენტრის“ მხარდაჭერის ფარგლებში კი გათვალისწინებულია როგორც არაფორმალური განათლების ხელშეწყობა სხვადასხვა თემატიკაზე ტრენინგებისა თუ ვორქშოპების ორგანიზებით, ასევე კლუბების (ლიტერატურული კლუბი, კინოკლუბი, ეკოკლუბი, ხელოვნების კლუბი) განვითარების ხელშეწყობა. გარდა ამისა, „ახალგაზრდული ცენტრი“ ხელს უწყობს შშმ პირთა ინტეგრაციაზე ორიენტირებულ აქტივობებს, რომლის ფარგლებშიც, მაგალითისთვის, 2019 წელს ჟესტური ენის შემსწავლელი გაკვეთილები ჩატარდა. ამასთან, ცენტრი ასევე მხარს უჭერს ახალგაზრდების თავისუფალ ინიციატივებს, რომლის ფარგლებშიც აფინანსებს პროექტებს სხვადასხვა მიმართულებით (მაგ: ფერების ფესტივალი, საზაფხულო ბანაკი, ქუჩის კალათბურთი და სხვა).

ზემოაღნიშნულ პროექტებს 2019-2020 წლების განმავლობაში 14-29 ასაკობრივ კატეგორიაში ჯამში 11 ათასზე მეტი ბენეფიციარი ჰყავდა. უნდა აღინიშნოს, რომ პანდემიის გამო, 2019 წელს ახალგაზრდობისთვის განკუთვნილი პროგრამებისა და პროექტების ბენეფიციართა რაოდენობა მნიშვნელოვნად აღემატებოდა 2020 წლის აქტივობათა ბენეფიციარების რაოდენობას (2019 წელი - 9 233 ბენეფიციარი, 2020 წელი - 2 323 ბენეფიციარი). სამწუხაროდ, მერიას არ აქვს პროგრამებისა და პროექტების ბენეფიციართა სტატისტიკა ასაკობრივი კატეგორიების მიხედვით (14-17, 18-29). შესაბამისად, იმის თქმა, თუ ბენეფიციარების რა წილს შეადგენს სასკოლო ასაკის ახალგაზრდა და, ზოგადად, რამდენი ახალგაზრდა მოიცვა პროექტებმა თუ პროგრამებმა უფროსი (18-29 წელი) ახალგაზრდების ასაკობრივი ჯგუფებიდან, შეუძლებელია. რაც შეეხება 2021 წელს, ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის მერიის ინფორმაციით, ახალგაზრდობისთვის განკუთვნილ აქტივობათა ბენეფიციარების სავარაუდო რაოდენობა 7 715 ახალგაზრდა იქნება.

მიუხედავად ახალგაზრდობისთვის განკუთვნილ აქტივობათა მრავალფეროვნებისა, *თვისებრივი კვლევის* ფარგლებში ძირითად ინფორმანტებთან გამოიკვეთა, რომ სასურველია აქტივობები ბევრად მრავალფეროვანი იყოს, მეტად იყოს ორიენტირებული არაფორმალურ განათლებაზე და მოიცვას გაცილებით მეტი ახალგაზრდა. კვლევის მონაწილე ძირითად ინფორმანტთა შეფასებით, ახალგაზრდობის პოლიტიკის განხორციელებისთვის ერთ-ერთ დაბრკოლებას *მწირი ფინანსური რესურსი* წარმოადგენს. ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლის შეფასებით, მართალია, ახალგაზრდობის მიმართულება არის ბიუჯეტში გათვალისწინებული, მაგრამ ხშირ შემთხვევაში ის „მარცხდება ინფრასტრუქტურულ ღონისძიებასთან“. აქვე აღინიშნა, რომ გამოწვევაა ისიც, რომ უშუალოდ *გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში ახალგაზრდები ნაკლებად არიან ჩართულნი*. აქ კვლევის მონაწილე ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლებმა ყურადღება გაამახვილეს იმაზე, რომ ახალგაზრდების გააქტიურება თავად ადგილობრივი თვითმმართველობის პასუხისმგებლობაა, რისთვისაც აუცილებელია მან მეტი ისეთი აქტივობა დაგეგმოს, რაც უშუალოდ ჩართულობის გაზრდაზე იქნება ორიენტირებული (ცნობიერების ამაღლების კამპანიები, ტრენინგები და სხვა).

გარდა აღნიშნულისა, ახალგაზრდობის პოლიტიკის ეფექტიანი განხორციელებისთვის დაბრკოლებად შეფასდა გადაწყვეტილების მიმღებ პირთა მიერ *ახალგაზრდობის სფეროს ნაკლებად სერიოზული აღქმა*. საგულისხმოა, რომ ამაზე ყურადღება კვლევის მონაწილე ადგილობრივი

თვითმმართველობის წარმომადგენელთა მიერ გამახვილდა. მათი შეფასებით, სფეროს სერიოზული აღქმა არის სფეროს განვითარების აუცილებელი წინაპირობა.

„თვითონ ადგილობრივ დონეზე არ არის ეს მიმართულება [ახალგაზრდობის სფერო] აღქმული ისე მნიშვნელოვნად, როგორც არის. ჩემი აზრით, ყველაზე მნიშვნელოვანი მიმართულებაა და ამას უნდა აცნობიერებდნენ თვითონ ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლები.“

ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენელი

„როგორც სპეციალისტებს, უფრო გვაქვს ურთიერთობა ახალგაზრდებთან და რეალურად ვხედავთ რა საჭიროების წინაშე არიან. თუმცა, სამწუხაროდ, გადაწყვეტილების მიმღები პირები ამას ვერ ხედავენ და ისე ვერ აღიქვამენ, როგორც ჩვენ; ისე არ სტკივთ და ისე გულთან ვერ მიაქვთ ეს პრობლემა, ამიტომ რა წინადადებაც არ უნდა დავაყენოთ, ჩიხში ვართ და რის შესახებაც აქვთ ზოგადი წარმოდგენა, ამ გადაწყვეტილების მიმღებ პირებს ისეთ სოციალურ უწევთ ყოფნა, რომ ირგვლივ რა ხდება, ვერ ამჩნევენ, რადგან არ უმგზავრიათ სოციალური ტრანსპორტით. არ დადიან ისეთ გაჭირვებულ ფენებთან, როგორც ჩვენ გვაქვს ურთიერთობა...“

ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენელი

თავისთავად ის, რომ არსებობს ახალგაზრდობის პოლიტიკის დოკუმენტი, მნიშვნელოვნად ფასდება კვლევის მონაწილე ძირითადი ინფორმანტების მიერ. მეტიც, კვლევის მონაწილე არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენლის შეფასებით, პოლიტიკის დოკუმენტი „საკმაოდ კარგადაცაა გაწერილი“. თუმცა, მისი თქმით, პრობლემაა აღსრულების ნაწილში. მთავარი არგუმენტის თანახმად, მიუხედავად იმისა, რომ პოლიტიკის დოკუმენტში გაწერილია მექანიზმები, რომლითაც შესაძლებელია სხვადასხვა ჯგუფს გაეჩიოს მხარდაჭერა ადგილობრივი თვითმმართველობის მიერ, რეალურად ქალაქში ამგვარი მხარდაჭერით ჯგუფები არ სარგებლობენ. ამის მაგალითად მოყვანილი იყო ის, რომ ერთ-ერთმა ახალგაზრდულმა ორგანიზაციამ აქტივობების ორგანიზებისთვის საჭირო სივრცით უზრუნველსაყოფად მიმართა მერიას, თუმცა სათანადო მხარდაჭერა ვერ მიიღო. სწორედ ამიტომ, კვლევის მონაწილე არასამთავრობო ორგანიზაციის წარმომადგენელი მიიჩნევს, რომ მნიშვნელოვანია არა უბრალოდ პოლიტიკის დოკუმენტის შექმნა, არამედ მის იმპლემენტაციაზე მონიტორინგის განხორციელება.

კვლევის მონაწილე არასამთავრობო ორგანიზაციის წარმომადგენლის მიერ ხაზგასმული იყო, რომ ახალგაზრდობის სფეროს გასაძლიერებლად და ახალგაზრდების მხარდაჭერისთვის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მექანიზმს ახალგაზრდული ორგანიზაციებისთვის სივრცის გამოყოფა და გარკვეული ადმინისტრაციული ხარჯების დაფარვა წარმოადგენს. ამას მნიშვნელოვნად მიიჩნევენ ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლებიც. როგორც ინტერვიუზე აღინიშნა, არსებობს მსგავსი სივრცე ქალაქში, სადაც ადგილობრივი თვითმმართველობის შესაბამისი სამსახური ფიქრობს, რომ შესაძლებელია სივრცეების კიდევ უფრო მრავალფეროვანი აქტივობებით დატვირთვა და მეტი ახალგაზრდის მოზიდვა. ინტერვიუსას ასევე აღინიშნა, რომ ამ ეტაპზე არსებობს სამუშაო დოკუმენტი, რომელშიც გაწერილია, თუ რა მიმართულებით შეიძლება იმუშაოს ახალგაზრდულმა ცენტრმა. ასევე, ითქვა, რომ არსებობს ვებპორტალის შექმნის იდეაც, სადაც რეგიონში ახალგაზრდებისთვის განკუთვნილი ყველა პროგრამა, სერვისი თუ პროექტი განთავსდება და ახალგაზრდებს ერთ სივრცეში ექნებათ წვდომა შესაბამის ინფორმაციაზე.

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

აღსანიშნავია, რომ ახალგაზრდობის სფეროს გასაძლიერებლად, გარდა ინფორმაციასა და სივრცეებზე ხელმისაწვდომობისა, კვლევის მონაწილე არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენელმა მნიშვნელოვნად მიიჩნია ქალაქის მერიის მიერ უშუალოდ ახალგაზრდული ორგანიზაციებისთვის ე.წ. ღია კარის დღეების ორგანიზება. მისი შეფასებით, ამ დღეების ფარგლებში ახალგაზრდული ორგანიზაციები შეძლებენ საკუთარ გამოცდილებაზე დაყრდნობით ახალგაზრდების რეალურ საჭიროებებსა და პრობლემებზე საუბარს, მიიღებენ მონაწილეობას განხილვებში და გამართვენ შინაარსობრივ დისკუსიას. კვლევის მონაწილის აზრით, არსებითია, რომ ამგვარ შეხვედრებს არა ერთჯერადი, არამედ რეგულარული ხასიათი ჰქონდეს. ახალგაზრდობის სფეროს გაძლიერებისთვის ახალგაზრდული ორგანიზაციების გაძლიერება რომ მნიშვნელოვანია, ამაზე თანხმდებიან კვლევის მონაწილე ძირითადი ინფორმანტები, როგორც საჯარო, ასევე სამოქალაქო სექტორიდან. აქვე ისიც აღსანიშნავია, რომ ამ საკითხზე განსაკუთრებული ყურადღება სამოქალაქო სექტორის წარმომადგენლებმა გაამახვილეს. არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენლის შეფასებით, ამ ეტაპზე არასამთავრობო სექტორი თითქმის არ არის ახალგაზრდობის საკითხებით დაინტერესებული და თუ მუშაობს ამ მიმართულებით, უმეტესად ტრენინგებისა და ვორკშოპების ორგანიზებით შემოიფარგლება. სამოქალაქო აქტივისტმაც გაამახვილა აღნიშნულზე ყურადღება და ხაზი გაუსვა, რომ ამის მიზეზი დონორების ინტერესებზე ფოკუსირებაა. მისი შეფასებით, ახალგაზრდებთან კომუნიკაცია თუ საინტერესო პროექტების განხორციელება არასამთავრობო სექტორს უკეთ შეუძლია, თუმცა, მათ უწევთ დონორების პრეფერენციებს მოერგონ, სადაც ახალგაზრდობაზე მეტად სხვა საკითხებია აქტუალური (მაგ: ადამიანის უფლებები, ქალთა უფლებები, ევროინტეგრაცია და სხვა). ამიტომაც, ძირითადი ინფორმანტები თვლიან, რომ ახალგაზრდობის საკითხებზე ფოკუსირებული ორგანიზაციების მხარდაჭერა და წახალისება სფეროს განვითარებისთვის არსებითია, რაშიც ისინი სახელმწიფოს განსაკუთრებულ როლს ხედავენ.

სფეროს გაძლიერებისთვის ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენელთა მხარდაჭერაზეც გაამახვილეს ყურადღება თავად ამ სექტორის წარმომადგენელმა ძირითადმა ინფორმანტებმა. მათი შეფასებით, არსებითია *შესაბამისი ცოდნისა და კომპეტენციის დაგროვების* თვალსაზრისით ახალგაზრდობის საკითხებზე მომუშავე ადამიანების მხარდაჭერა. როგორც აღინიშნა, მიუხედავად იმისა, რომ ისინი მუშაობენ ახალგაზრდობის მიმართულებით, საკმარისად მაინც არ ფლობენ ახალგაზრდებთან მუშაობისთვის აუცილებელ კომპეტენციებს. შესაბამისად, ამ მიმართულებით საჯარო მოხელეების გადამზადება ჩაითვალა ერთ-ერთ პრიორიტეტად. ახალგაზრდებთან და ახალგაზრდობის საკითხებზე მუშაობისთვის აუცილებელი ცოდნისა და კომპეტენციების დაგროვების თვალსაზრისით მხარდაჭერის აუცილებლობას ხედავს კვლევის მონაწილე სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენელიც („ამ ეტაპისთვის ჩვენც გვესაჭიროება გადამზადება...“).

სწორედ ცოდნისა და კომპეტენციების დაგროვებაა ერთ-ერთი საკითხი, რაშიც *მხარდაჭერას ისურვებდნენ ძირითადი ინფორმანტები ახალგაზრდობის სააგენტოსგან*. ამასთან, მათი შეფასებით, სასურველია ადგილობრივ თვითმმართველობასა და სააგენტოს შორის კოორდინაციის ეფექტიანი მექანიზმის შემუშავება. როგორც აღინიშნა, რამდენადაც ეს ორი სტრუქტურა არ არის ერთმანეთის კონკურენტი, მნიშვნელოვანია, მათ დროულად იცოდნენ ერთმანეთის აქტივობების, გეგმების შესახებ, რათა არ მოხდეს საკითხების გადაფარვა და არ განმეორდეს რეალობა, როდესაც

„აბსოლუტურად ერთსა და იმავე ღონისძიებას ვაკეთებდით და ერთი და იგივე ახალგაზრდები იყვნენ ჩართული“.

რაც შეეხება სამოქალაქო სექტორს, მათ ახალგაზრდობის სააგენტოსგან სასურველ მხარდაჭერაზე საუბრისას რამდენიმე საკითხზე გაამახვილეს ყურადღება. პირველ რიგში, სასურველია სააგენტოს მხარდაჭერა *საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარების კუთხით*. ამ კონტექსტში აღინიშნა, რომ კარგი იქნება ახალგაზრდობის სააგენტომ დააორგანიზოს შეხვედრები, სადაც თავად, მოწვეულ საერთაშორისო სპეციალისტებთან ერთად გააზიარებს ახალგაზრდული ორგანიზაციებისა თუ ცალკეული აქტივისტების მუშაობის საერთაშორისო გამოცდილებას. ასევე სამოქალაქო სექტორისთვის სასურველია სააგენტოს მხარდაჭერა *სოციალური კაპიტალის შექმნის (ნეთვორკინგი) და ინფორმაციის გაზიარების თვალსაზრისით*. ამ კონტექსტში აღინიშნა, რომ მნიშვნელოვანია ახალგაზრდულ ორგანიზაციებსა თუ სამოქალაქო აქტივისტებს ჰქონდეთ ინფორმაცია ქვეყანაში ამ მიმართულებით მომუშავე ორგანიზაციებსა თუ ცალკეულ ადამიანებზე. ამასთან, მათი შეფასებით, მნიშვნელოვანია არსებობდეს მექანიზმი, რომელიც ამ აქტორებს დააკავშირებს ერთმანეთთან, ისინი შეძლებენ ინფორმაციის გაცვლას და შესაძლებელია, ერთობლივი პროექტების დაგეგმვაც მოახერხონ. ამგვარი ქსელის შესაქმნელად კვლევის მონაწილე ძირითადმა ინფორმანტებმა მნიშვნელოვნად მიიჩნიეს ახალგაზრდულ თემატიკაზე კონფერენციებისა თუ ფორუმების ჩატარება, რომლის ორგანიზატორადაც ისინი სწორედ ახალგაზრდობის სააგენტოს მოიაზრებენ.

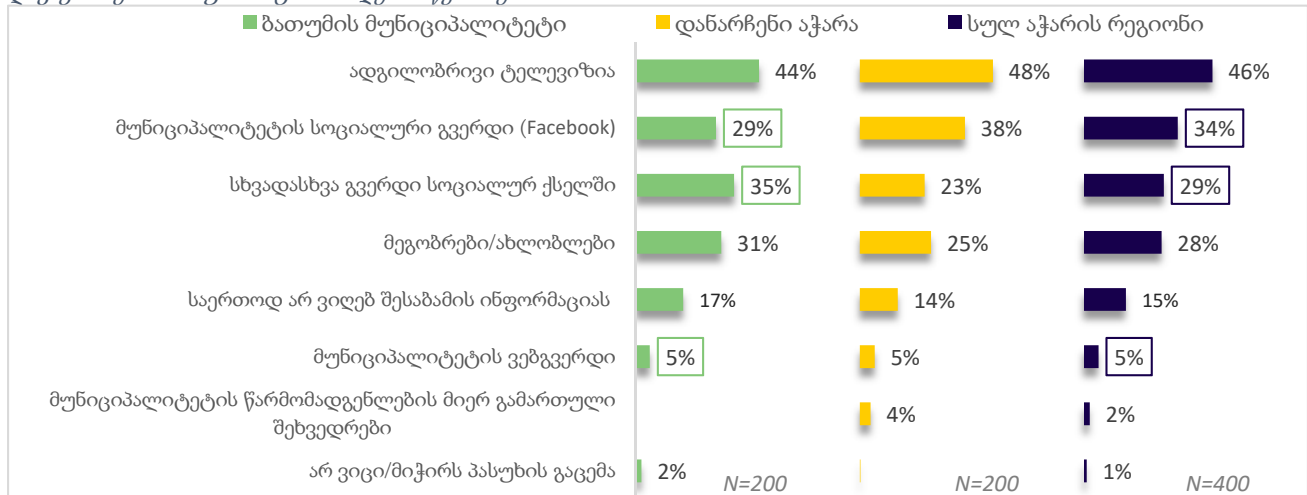
და ბოლოს, რაზეც ყურადღება გამახვილდა სააგენტოსგან სასურველი მხარდაჭერის კონტექსტში, ეს არის სააგენტოს *ღიაობა ახალგაზრდული ორგანიზაციებისა თუ ცალკეული აქტივისტების იდეებისადმი*. როგორც კვლევის მონაწილეებმა აღნიშნეს, მათთვის მნიშვნელოვანია იმის ცოდნა, რომ სააგენტო „ზურგს უმაგრებს“ ახალგაზრდულ ორგანიზაციებს და შეიძლება სახელმწიფო სტრუქტურებსა და ახალგაზრდულ ორგანიზაციებს შორის ერთგვარი შუამავლის ფუნქციაც შეითავსოს.

შეიძლება ითქვას, რომ ბათუმის მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდობისათვის დაგეგმილი თუ განხორციელებული აქტივობების მრავალფეროვნების მიუხედავად, გამოწვევები მაინც არის და სფეროს გასაძლიერებლად მნიშვნელოვანია რამდენიმე მიმართულებით მუშაობის გააქტიურება. კერძოდ, აუცილებელია ახალგაზრდობის საკითხებზე მომუშავე როგორც საჯარო, ასევე სამოქალაქო სექტორის წარმომადგენელთა აღჭურვა შესაბამისი ცოდნითა და უნარებით. მნიშვნელოვანია მეტი კონცენტრაცია სივრცეების შექმნასა და არაფორმალური განათლების კომპონენტის გაძლიერებაზე. ამასთან, მნიშვნელოვანია ახალგაზრდობის სააგენტოს აქტიური ჩართულობით ახალგაზრდობის საკითხებზე მომუშავე სუბიექტებისთვის რელევანტური ინფორმაციისა და საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარება. ასევე, ამ სუბიექტების ერთმანეთთან დაკავშირების მექანიზმის შექმნა, რამაც უნდა უზრუნველყოს ქვეყანაში ახალგაზრდობის საკითხებზე მომუშავე ორგანიზაციებისა თუ ცალკეული აქტივისტების ქსელის შექმნა. ამასთან არსებითია უშუალოდ ახალგაზრდული ორგანიზაციების მხარდაჭერის გაძლიერება, რათა ეს ორგანიზაციები ნაკლებად იყვნენ კონცენტრირებულნი დონორების ინტერესებზე და მეტად შეძლონ ახალგაზრდობის საკითხებზე ფოკუსირება. ამ ყველაფრისთვის კი მნიშვნელოვანია ახალგაზრდობის სფეროს სერიოზული აღქმა როგორც ცენტრალურ, ასევე ადგილობრივ დონეზე.

2.2. ახალგაზრდული პროგრამები და სერვისები

კვლევის ფარგლებში რესპონდენტებმა გამოთქვეს მოსაზრებები ახალგაზრდულ პროგრამებსა და სერვისებთან დაკავშირებით. აღმოჩნდა, რომ აჭარის რეგიონში გამოკითხულების თითქმის ნახევარი ინფორმაციას მუნიციპალიტეტში მიმდინარე მოვლენებთან (მუნიციპალური პროგრამები, სერვისები, სიახლეები) დაკავშირებით იღებს ადგილობრივი ტელევიზიის საშუალებით (46%). აღნიშნულ ინფორმაციას გამოკითხულთა 68% იღებს სხვადასხვა ინტერნეტრესურსიდან (მუნიციპალიტეტის ფეისბუქ და ვებგვერდი, სხვადასხვა გვერდი სოციალურ ქსელში). ამასთან, მუნიციპალიტეტის ფეისბუქგვერდი ინფორმაციის მიღების წყაროა რესპონდენტთა 34%-ისთვის, 29%-ისთვის კი - სხვადასხვა გვერდი სოციალურ ქსელში. აღსანიშნავია, რომ მუნიციპალიტეტში მიმდინარე მოვლენებთან დაკავშირებით ინფორმაციას საერთოდ არ იღებს გამოკითხულთა 15%. ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც რეალობა დაახლოებით მსგავსია.

გრაფიკი # 4. საკუთარ მუნიციპალიტეტში მიმდინარე მოვლენებთან (მუნიციპალური პროგრამები, სერვისები, სიახლეები) დაკავშირებით ინფორმაციის მიღების წყაროები

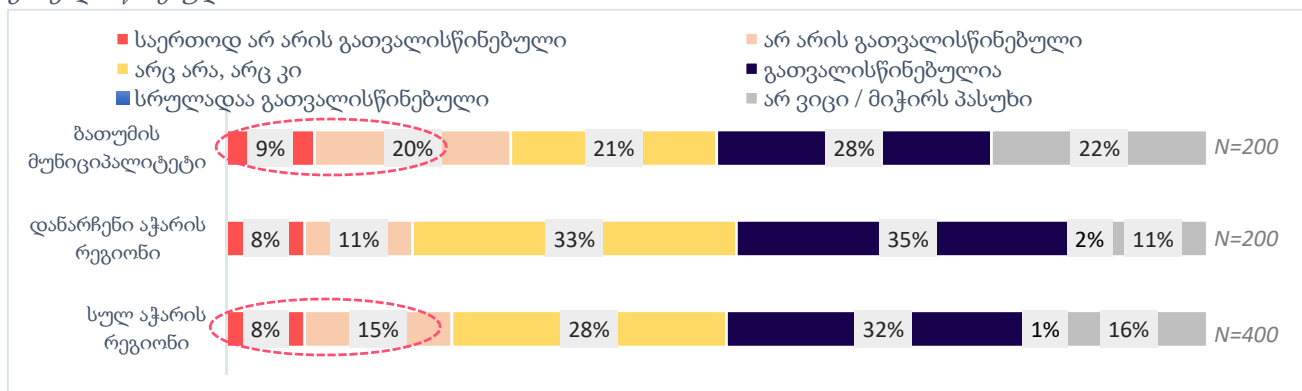
აღსანიშნავია, რომ რეგიონში ადგილობრივი ტელევიზიის მუნიციპალიტეტში მიმდინარე მოვლენებთან დაკავშირებით ინფორმაციის მთავარი წყარო ყველა ჯგუფშია. თუმცა, კვლევამ გარკვეული განსხვავება გამოავლინა ინტერნეტრესურსებთან, როგორც ინფორმაციის წყაროსთან დაკავშირებით ასაკის თვალსაზრისით. ასე მაგალითად, ყველაზე მეტმა ახალგაზრდამ 18-23 წლის ასაკობრივ ჯგუფში განაცხადა ინტერნეტრესურსების ინფორმაციის წყაროდ გამოყენების თაობაზე (14-17 წელი - 44%, 18-23 წელი - 81%, 24-29 წელი - 67%). ასევე აღსანიშნავია, რომ ყველაზე მეტმა ახალგაზრდამ 14-17 წლის ასაკობრივ ჯგუფში განაცხადა, რომ საერთოდ არ იღებს ინფორმაციას მუნიციპალიტეტში მიმდინარე მოვლენების შესახებ (14-17 წელი - 24%, 18-23 წელი - 12%, 24-29 წელი - 13%).

იმის შეფასება, გათვალისწინებულია თუ არა ახალგაზრდების ინტერესები მუნიციპალიტეტის საქმიანობაში, უჭირს გამოკითხულთა 16%-ს აჭარის რეგიონში, მესამედი იზიარებს მოსაზრებას, რომ

მათნაირი ახალგაზრდების ინტერესები გათვალისწინებულია/სრულადაა გათვალისწინებული (33%) და ასევე მესამედი ნეიტრალურად აფასებს აღნიშნულს (არც არა, არც კი - 28%). **ბათუმის მუნიციპალიტეტში** აღნიშნულის შეფასება უკირს რესპონდენტთა მეხუთედს (22%) და თანაბარი რაოდენობა მიიჩნევს, რომ მათი ინტერესები გათვალისწინებულია (28%) და რომ მათნაირი ახალგაზრდების ინტერესები მუნიციპალიტეტის საქმიანობაში საერთოდ არ არის/არ არის გათვალისწინებული (29%).

აღსანიშნავია, რომ აჭარის რეგიონში ასაკის მატებასთან ერთად იზრდება მათი წილი, ვინც თვლის, რომ მუნიციპალიტეტის საქმიანობაში მათნაირი ახალგაზრდების ინტერესები არ არის გათვალისწინებული (14-17 წელი - 13%, 18-23 წელი - 17%, 24-29 წელი - 33%).

გრაფიკი # 5. შეფასება, თუ რამდენადაა მუნიციპალიტეტის საქმიანობაში ახალგაზრდების ინტერესები გათვალისწინებული

ბათუმის მუნიციპალიტეტში დაგეგმილ და განხორციელებულ აქტივობებზე საუბრისას თვისებრივი კვლევის მონაწილე ახალგაზრდებმა აღნიშნეს სხვადასხვა სპორტული ღონისძიება, კონცერტები, გამწვანების აქციები თუ საქველმოქმედო ღონისძიებები. მუნიციპალურ პროექტებზე საუბრისას გაიხსენეს პროექტი „შენი იდეა ბათუმს“. აქვე აღნიშნეს ისიც, რომ ეს აქტივობები განკუთვნილი იყო არა მხოლოდ ახალგაზრდებისთვის, არამედ უფროსი ასაკობრივი ჯგუფისთვისაც. კონკრეტულად ახალგაზრდებისთვის განკუთვნილ აქტივობებზე საუბრისას დისკუსიების მონაწილეებს უმეტესად ისეთი ღონისძიებები ახსენდებოდათ, რომლებიც ძირითადად სკოლებში ტარდება ან სკოლის მოსწავლეებისთვის იგეგმება (მაგ: სასკოლო ოლიმპიადები, სკოლაში ჩატარებული ხატვის და სხვა კონკურსები, კითხვის წრე, სკოლაში ორგანიზებული დისკუსია თუ ტრენინგი და სხვა).

როგორც თვისებრივმა კვლევამ გამოავლინა, უმეტესად ახალგაზრდობისთვის განკუთვნილი აქტივობები სწორედ სკოლებში იგეგმება სკოლის ასაკის მოსწავლეებისთვის, ხოლო ის აქტივობები, რაც უფროსი ასაკის ახალგაზრდებისთვისაა განკუთვნილი (კონცერტები, სპორტული აქტივობები), მათი სამიზნე სეგმენტი 30 წელზე უფროსი ადამიანებიც არიან. ის, რომ აქტივობების მთავარი ბენეფიციარები სკოლის ასაკის ახალგაზრდები არიან, აღინიშნა კვლევის მონაწილე ძირითად ინფორმანტთა მიერაც. განსაკუთრებით პრობლემურად შეფასდა 24-29 წლის ახალგაზრდების ჯგუფის ინტერესების გათვალისწინება და მათ საჭიროებებზე მორგებული აქტივობების დაგეგმვა-განხორციელება. ამის ერთ-ერთ მიზეზად თავად ახალგაზრდების სხვა საქმეებით (სწავლა, დასაქმება) დაინტერესება დასახელდა. ის აქტივობები კი, რომლებიც ახალგაზრდობისთვისაა,

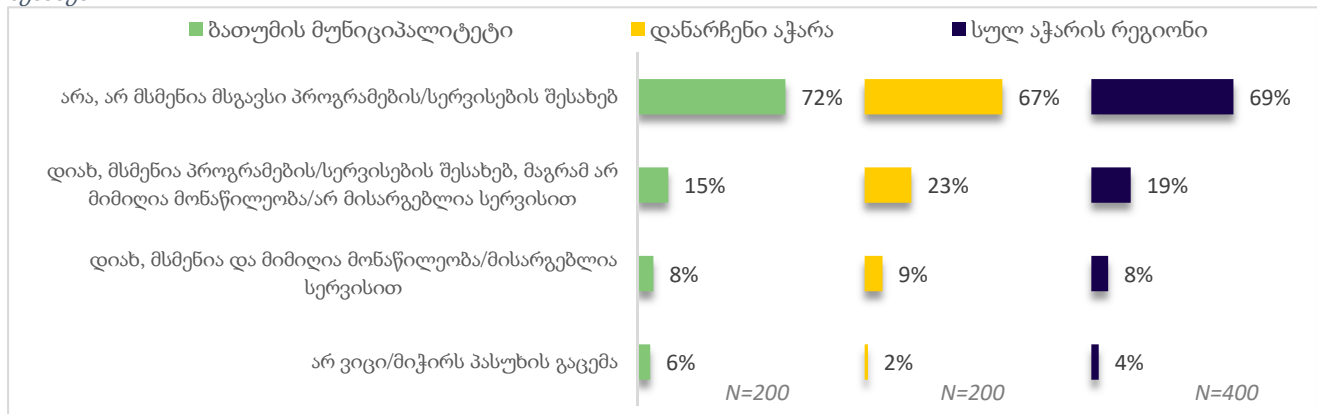
ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

იგეგმება ქალაქში (მაგ: ინტელექტუალური თამაშები, სპორტული ღონისძიებები), არ პასუხობს უფროსი ასაკის ადამიანების ინტერესებს. ამ უკანასკნელში კვლევის მონაწილეები, პირველ რიგში, პროფესიული უნარების შეძენა-დახვეწაში მხარდაჭერას მოიაზრებენ, რაც, თავის მხრივ, დასაქმების პრობლემის მოგვარების ერთგვარ მექანიზმდაა აღქმული.

რაც შეეხება იმას, გათვალისწინებულია თუ არა ახალგაზრდების ინტერესები ბათუმის მუნიციპალიტეტის საქმიანობაში, დისკუსიების მონაწილეების შეფასებები ნეიტრალური იყო. იგივე შეფასება შედარებით რადიკალური იყო ძირითად ინფორმანტებთან, სადაც არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენელმა იმაზე მიუთითა, რომ ახალგაზრდებისთვის განკუთვნილი პროგრამები წლების არ იცვლება და ერთი და იგივე აქტივობით შემოიფარგლება, რაც რთულია შეფასდეს, როგორც ახალგაზრდების საჭიროებებზე მორგებული. ის, რომ ახალგაზრდების ინტერესები ნაკლებადაა გათვალისწინებული, ამის არგუმენტად მოყვანილი იყო ახალგაზრდების ისეთი საჭიროების ყურადღების მიღმა დატოვება, როგორიც პროფესიული განვითარება, დასაქმება და აღნიშნულისთვის აუცილებელი მხარდაჭერის არსებობაა. ამ კონტექსტში ახალგაზრდებმა ახსენეს, რომ მნიშვნელოვანია კარიერული დაგეგმვის ცენტრების არსებობა, ახალგაზრდებისთვის სხვადასხვა პროფესიისა თუ შრომის ბაზრის მოთხოვნების გაცნობა. ეს აქტივობა ჩაითვალა ახალგაზრდების რეალურ ინტერესებზე პასუხად დისკუსიების მონაწილე ახალგაზრდების მიერაც.

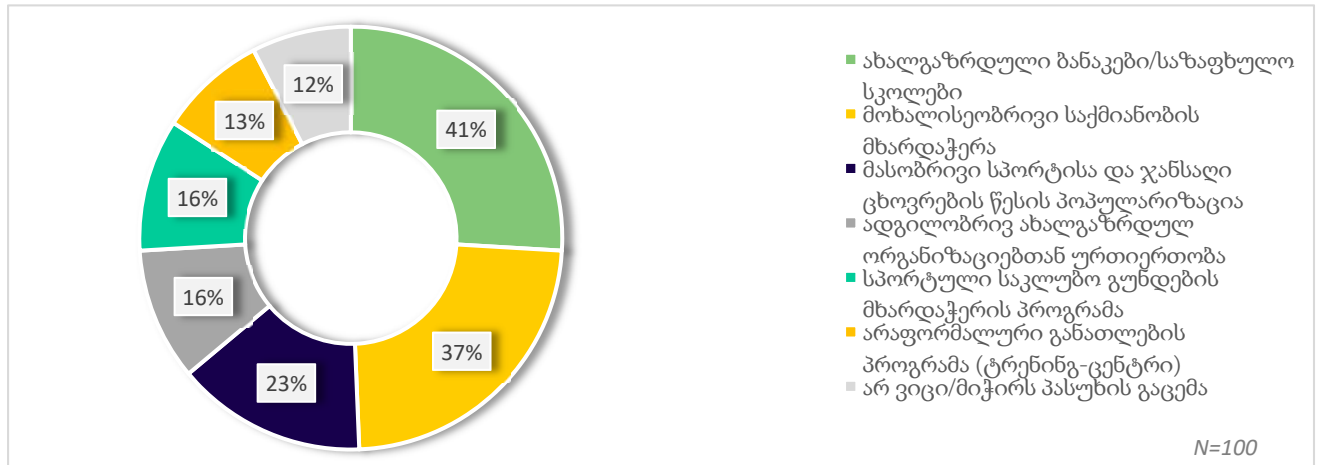
როგორც რაოდენობრივი კვლევის შედეგები უჩვენებს, გამოკითხული რესპონდენტების უმრავლესობას აჭარის რეგიონში არ სმენია ახალგაზრდული მუნიციპალური პროგრამების/სერვისების შესახებ (69%), მათი წილი კი, ვისაც სმენია და თან მონაწილეობა მიუღია/უსარგებლია სერვისით მხოლოდ 8%-ია რეგიონში. დაახლოებით მსგავსია რეალობა ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც.

გრაფიკი # 6. ინფორმირება საკუთარ მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდული მუნიციპალური პროგრამების/სერვისების შესახებ

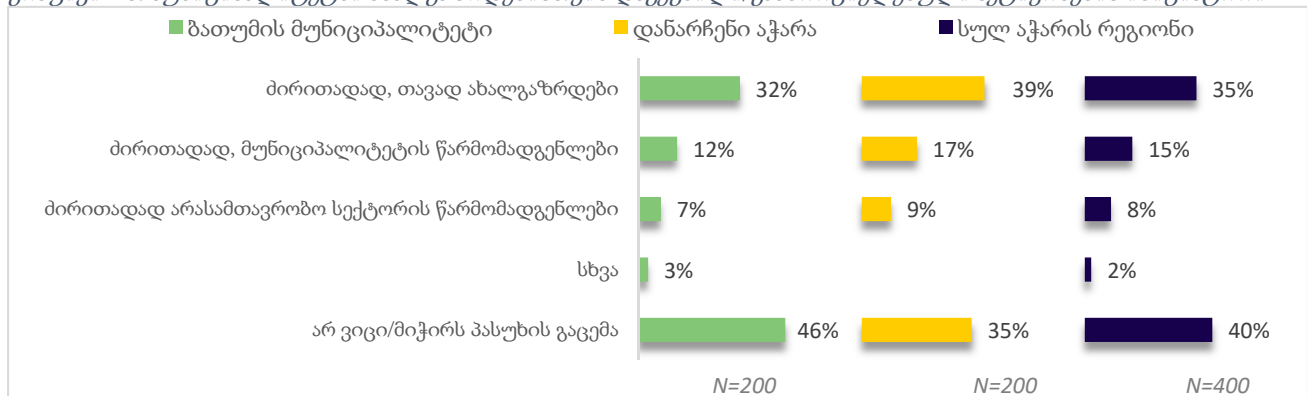
იმ რესპონდენტებიდან, ვისაც სმენია საკუთარ მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდული მუნიციპალური პროგრამების/სერვისების შესახებ, ყველაზე მეტს მთლიანად აჭარის რეგიონში სმენია ახალგაზრდული ბანაკების/საზაფხულო სკოლების (41%) და მოხალისეობრივი საქმიანობის მხარდაჭერის პროგრამების/სერვისების (37%) შესახებ.

გრაფიკი # 7. მუნიციპალური პროგრამები/სერვისები, რომელთა შესახებაც სმენიათ ახალგაზრდებს აჭარის რეგიონში

აჭარის რეგიონში კვლევის რესპონდენტების 40%-ს უჭირს შეაფასოს, თუ ვინ არის ძირითადად ახალგაზრდებისთვის დაგეგმილი/განხორციელებული აქტივობების ინიციატორი მათ მუნიციპალიტეტში, 35% კი მიიჩნევს, რომ ძირითადად, თავად ახალგაზრდები არიან ინიციატორები. ძირითადად, მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლებს, როგორც აქტივობათა ინიციატორებს ასახელებს გამოკითხულთა 15%. ბათუმის მუნიციპალიტეტში თითქმის ყოველ მეორე გამოკითხულს უჭირს აღნიშნულის შეფასება (46%), მესამედი კი მიიჩნევს, რომ ახალგაზრდებისთვის დაგეგმილი/განხორციელებული აქტივობების ინიციატორები თავად ახალგაზრდები არიან (32%). თუმცა, თუ თვისებრივი კვლევის შედეგებს დავეყრდნობით, ეს შეფასება ზედმეტად ოპტიმისტურია და პატარა ჯგუფის აქტიურობები სხვა ახალგაზრდებსაც მიეწერება.

გრაფიკი # 8. მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდებისთვის დაგეგმილი/განხორციელებული აქტივობების ინიციატორი

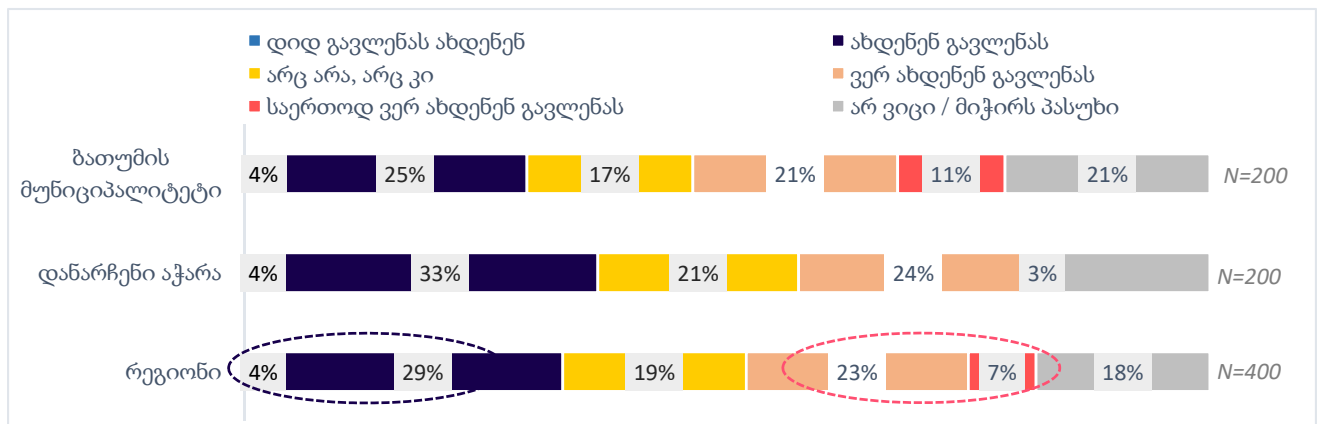

თვისებრივმა კვლევამ კი გამოავლინა, რომ ახალგაზრდებისთვის დაგეგმილი თუ განხორციელებული აქტივობების ინიციატორები, თვითონ ახალგაზრდები იშვიათად არიან. როგორც ბათუმის მუნიციპალიტეტში კვლევის მონაწილე ახალგაზრდებმა აღნიშნეს, ინიციატორებზე საუბრისას უმეტესად საუბარი შეიძლება სკოლაზე (სკოლის ადმინისტრაცია), არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენლებზე და მოხალისეთა ჯგუფებზე, რომლებიც კონკრეტულ ორგანიზაციასთან („წითელი ჯვარი“) არიან აფილირებულები.

რაც შეეხება ახალგაზრდული ორგანიზაციის/გაერთიანების წევრობას, რაოდენობრივი კვლევის რესპონდენტების აბსოლუტური უმრავლესობა არ არის და არასდროს ყოფილა მათი წევრი (აჭარის რეგიონი - 89%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 91%). იმ რესპონდენტებიდან (10% - სულ 44 ახალგაზრდა), ვინც არიან ან იყვნენ ახალგაზრდული ორგანიზაციის/გაერთიანების წევრები, უმეტესობა აცხადებს, რომ მოხალისეობრივი საქმიანობის ხელშეწყობა და ტრენინგების/ვორქშოპების ორგანიზება იყო ის ძირითადი საქმიანობა, რასაც ეწეოდა/ეწევა მათი ახალგაზრდული ორგანიზაცია/გაერთიანება.

რესპონდენტებმა შეაფასეს, თუ რამდენად ახდენენ მათნაირი ახალგაზრდები გავლენას ადგილობრივ დონეზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესზე. კვლევის შედეგების თანახმად, აჭარის რეგიონში მეხუთედს უჭირს აღნიშნულის შეფასება (18%), მესამედის შეფასებით კი, მათნაირი ახალგაზრდები ახდენენ გავლენას/დიდ გავლენას (33%) და არ ახდენენ/საერთოდ არ ახდენენ გავლენას (30%) ადგილობრივ დონეზე გადაწყვეტილებების მიღების პროცესზე. დაახლოებით მსგავსია შეფასებები ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც.

გრაფიკი # 9. შეფასება, თუ რამდენად ახდენენ ახალგაზრდები გავლენას ადგილობრივ დონეზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესზე

რაც შეეხება იმას, უშუალოდ კვლევის რესპონდენტებს მიუღიათ თუ არა მონაწილეობა თავიანთი მუნიციპალიტეტის ახალგაზრდობისათვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ბოლო 1-2 წლის გათვალისწინებით, ამგვარი გამოცდილების არარსებობაზე მიუთითა გამოკითხულთა აბსოლუტურმა უმრავლესობამ (აჭარის რეგიონი - 93%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 97%). იმ 27-მა რესპონდენტმა კი (6%), ვისაც მიუღია მონაწილეობა აღნიშნულში, განაცხადა, რომ უბრალოდ ესწრებოდა შეხვედრას/შეხვედრებს. საკუთარი პროექტის/ინიციატივის გუნდთან ერთად წარდგენის გამოცდილებაზე სულ 5-მა რესპონდენტმა მიუთითა და ისინი საგანმანათლებლო თუ საქველმოქმედო აქტივობების მხარდაჭერა/დაფინანსებას ეხებოდა. რაც შეეხება მიზეზებს, თუ რატომ არ მიიღეს ახალგაზრდებმა მონაწილეობა გადაწყვეტილების მიღების პროცესში, უმრავლესობის თქმით, მათ არ სმენიათ მსგავსი შესაძლებლობის შესახებ (აჭარის რეგიონი - 54%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 56%).

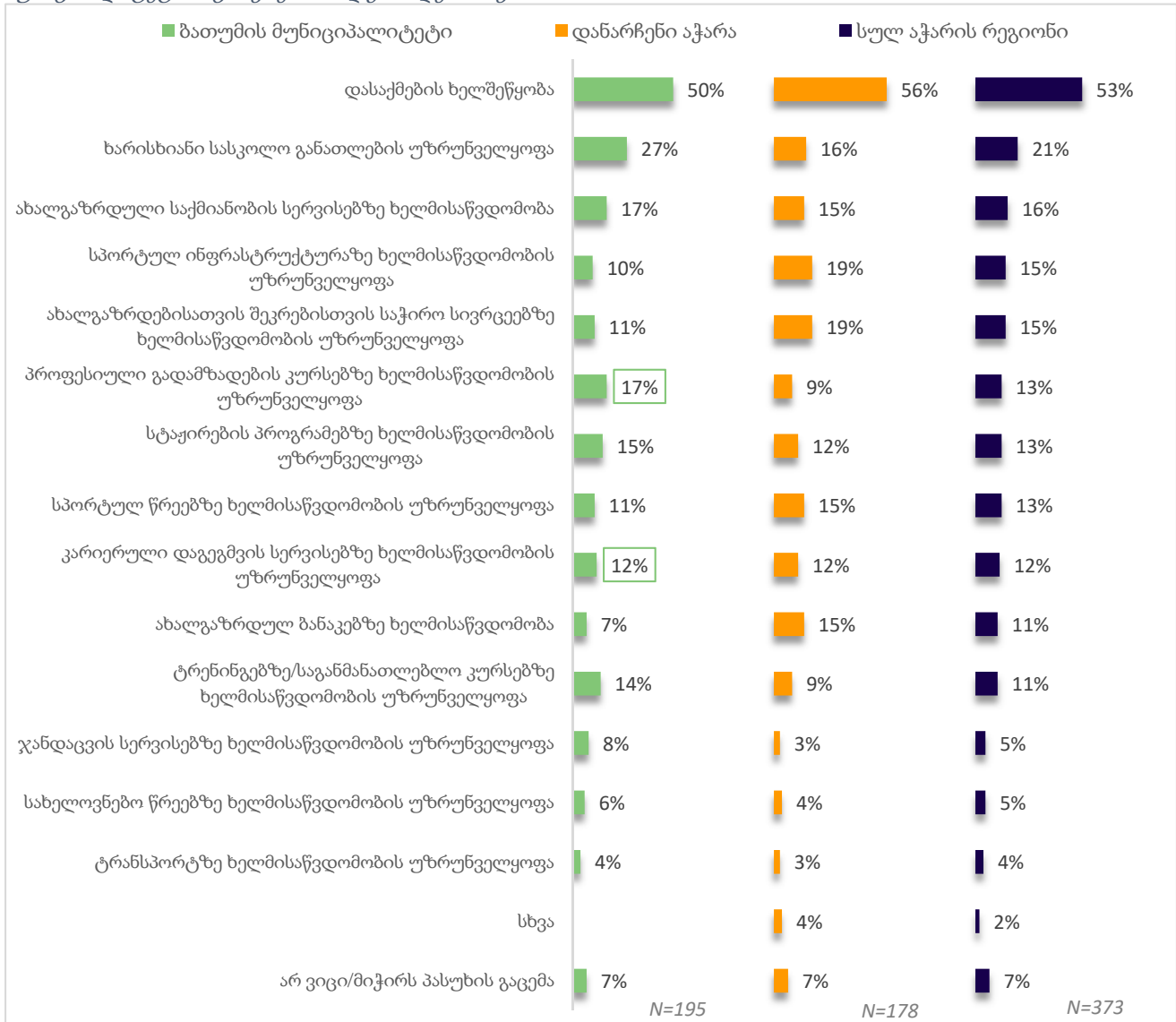
ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

აღსანიშნავია, რომ არათუ გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში ახალგაზრდების ჩართულობაა იშვიათი, არამედ ისიც, რომ ახალგაზრდები ნაკლები ენთუზიაზმით ერთვებიან სხვების, თუნდაც თანატოლების მიერ ორგანიზებულ აქტივობებში. როგორც *თვისებრივი კვლევის* მონაწილე ყველაზე ახალგაზრდა ასაკობრივი ჯგუფის წარმომადგენლებმა აღნიშნეს, ინიციატივის არსებობის პირობებშიც, მაღალია ალბათობა, რომ ის არ განხორციელდება, რადგან ინიციატივები ნაკლებად სერიოზულადაა აღქმული. აქ ხაზგასასმელია, რომ აღნიშნული ეხება არა მხოლოდ ადგილობრივი მუნიციპალიტეტის ან სკოლის ადმინისტრაციის მხარდაჭერას, არამედ თავად ახალგაზრდების მიერ ერთმანეთის მხარდაჭერასაც.

კვლევის შედეგების თანახმად, **აჭარის რეგიონში** უმთავრესი გამოწვევა/პრობლემა, რომლის მოგვარებაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ახალგაზრდებისთვის, მუნიციპალიტეტში *დასაქმების ხელშეწყობაა* (53%). *ხარისხიანი სასკოლო განათლების უზრუნველყოფა* სახელდება 21%-ის მიერ უმთავრეს გამოწვევად, *ახალგაზრდული საქმიანობის სერვისებზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფაზე* კი 16%-მა მიუთითა. **ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც** ყველაზე მეტი რესპონდენტი *დასაქმების ხელშეწყობის* მნიშვნელობაზე მიუთითებს, როგორც გამოწვევაზე, რომლის მოგვარებაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მათ ქალაქში მცხოვრები ახალგაზრდებისთვის (50%). აქვე აღსანიშნავია, რომ დასაქმებასთან დაკავშირებული ისეთი გამოწვევებიც მნიშვნელოვნად აღინიშნა, როგორებიცაა *პროფესიული გადამზადების კურსებსა* (17%) და *კარიერული დაგეგმვის სერვისებზე* (12%) ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა. ბათუმის მუნიციპალიტეტში გამოკითხულების მესამედი ასევე განსაკუთრებით მნიშვნელოვნად მიიჩნევს *ხარისხიანი განათლების უზრუნველყოფას* (27%).

გრაფიკი # 10. უმთავრესი გამოწვევები/პრობლემები, რომელთა მოგვარებაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია საკუთარ

მუნიციპალიტეტში მცხოვრები ახალგაზრდებისთვის

რაც შეეხება იმას, თუ რას აკეთებს ზემოთ აღნიშნული პრობლემების მოსაგვარებლად ადგილობრივი ხელისუფლება, პასუხის გაცემა უჭირს აჭარის რეგიონში გამოკითხულთა მეოთხედს (25%), დაახლოებით ამდენივე ფიქრობს, რომ ადგილობრივი ხელისუფლება არაფერს აკეთებს, 51%-ის აზრით კი, ადგილობრივი ხელისუფლება რაღაც პროექტებს/პროგრამებს ახორციელებს, თუმცა უმნიშვნელოს. დაახლოებით მსგავსია შეფასება ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც.

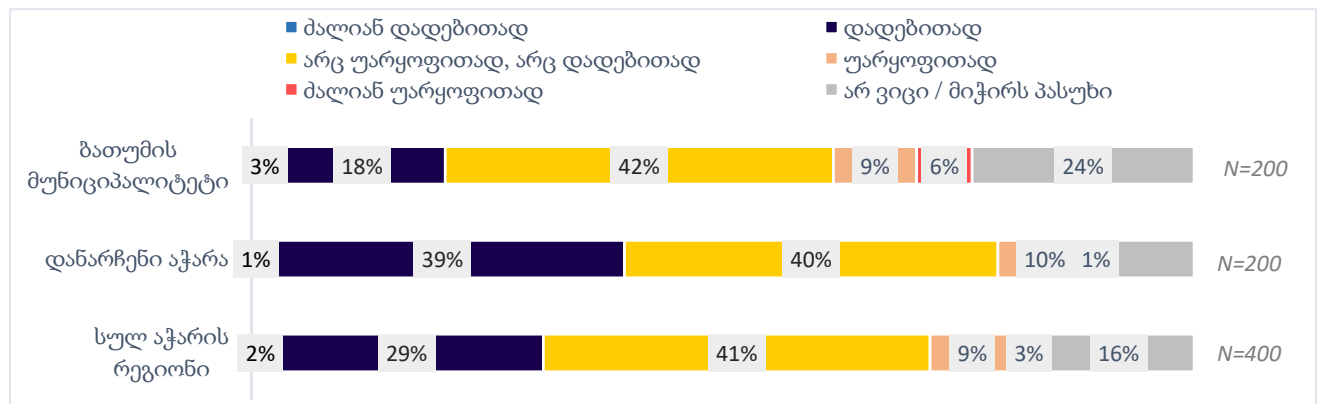
აღსანიშნავია, რომ თვისებრივი კვლევის მონაწილეებს გაუჭირდათ იმის თქმა, თუ რას აკეთებს ადგილობრივი ხელისუფლება პრობლემების მოსაგვარებლად, რომლებიც ახალგაზრდების წინაშე დგას. აღინიშნა, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობა ახორციელებს გარკვეულ პროექტებს და ზრუნავს სპორტული ინფრასტრუქტურის მოწყობაზე. ეს მნიშვნელოვნად შეფასდა ახალგაზრდების მიერ, მაგრამ იქვე ხაზგასმული იყო, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობა ნაკლებად დგამს

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

ნაბიჯებს ახალგაზრდებისთვის განსაკუთრებით მწვავე ისეთი პრობლემის მოსაგვარებლად, როგორცაა დასაქმება. სწორედ ამ გამოწვევაზე შესაბამისი რეაგირების არსებობა მიიჩნევა ფოკუსური დისკუსიების მონაწილე ახალგაზრდებმა არსებითად. როგორც მანამდეც აღინიშნა, ამისათვის მნიშვნელოვნად ჩაითვალა კარიერული დაგეგმვის სერვისზე ახალგაზრდების ხელმისაწვდომობის, ასევე პროფესიული უნარ-ჩვევების შესაძენად-დასახვეწად შესაბამის ტრენინგებსა თუ კურსებზე ხელმისაწვდომობის არსებობა. ის, რომ სკოლის ასაკში *კარიერული დაგეგმვის სერვისის* შეთავაზება მოსწავლეებისთვის, რომელიც მათ გააცნობს სხვადასხვა პროფესიას, ასევე შრომის ბაზარზე არსებულ მოთხოვნებს მნიშვნელოვანია/მაღიან მნიშვნელოვანია გამოიკვეთა რაოდენობრივი კვლევის ფარგლებშიც. აჭარის რეგიონში ასე ფიქრობს გამოკითხულთა 86%, ბათუმის მუნიციპალიტეტში კი ამ მოსაზრებას რესპონდენტთა 81% იზიარებს.

გამოკითხულთა 16%-ს **აჭარის რეგიონში** უჭირს შეაფასოს ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე ახალგაზრდული მიმართულებით განხორციელებული პროგრამებითა და ღონისძიებებით მიღწეული შედეგები. გამოკითხულთა ყველაზე დიდი ნაწილი კი აღნიშნულს *არც უარყოფითად აფასებს და არც დადებითად* (41%). ასეთივეა **ბათუმის მუნიციპალიტეტში** გამოკითხულთა 42%-ის შეფასება, სადაც მეოთხედს უჭირს შეაფასოს აღნიშნული (24%).

გრაფიკი # 11. ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე ახალგაზრდული მიმართულებით განხორციელებული პროგრამებითა და ღონისძიებებით მიღწეული შედეგების შეფასება

რაც შეეხება *თვისებრივი კვლევის* მონაწილე ძირითად ინფორმანტებს, მათ მიერ ეროვნულ და ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის მიმართულებით განხორციელებული პროგრამებითა და ღონისძიებებით მიღწეული შედეგების შეფასება არაერთგვაროვანია. ერთი მხრივ, აღინიშნა, რომ ამ დრომდე ახალგაზრდების გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში ჩართულობის გაზრდის, აქტივობათა მრავალფეროვანი ჩამონათვალის არსებობისა თუ სამთავრობო და არასამთავრობო სექტორს შორის ეფექტიანი თანამშრომლობის თვალსაზრისით მნიშვნელოვანი ძვრები არ შეინიშნება. რამდენადაც არ არის ახალგაზრდების ჩართულობა, მათი პრობლემებისა და საჭიროებების შესწავლა კი მხოლოდ ახლა ხდება, ახალგაზრდებისთვის განკუთვნილი პროგრამები და პროექტები რეალურ საჭიროებებსაა აცდენილი. ეს ძირითად ინფორმანტს აძლევს იმის თქმის შესაძლებლობას, რომ ახალგაზრდობის მიმართულებით განხორციელებული პროგრამები და ღონისძიებები რეალურ შედეგებს ვერ აღწევს. ამასთან, მეორე მხრივ ისიც აღინიშნა, რომ ახალგაზრდობის სააგენტოს სახით ახალი სტრუქტურის შექმნით გაჩნდა „იმედი“, რომ

მნიშვნელოვანი ნაბიჯები გადაიდგმება. აქ არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენელი, პირველ რიგში, ახალგაზრდულ ორგანიზაციებსა და სააგენტოს შორის თანამშრომლობის აქტიურ რეჟიმზე გადასვლას გულისხმობს. როგორც აღინიშნა, სამთავრობო და არასამთავრობო სექტორებს შორის თანამშრომლობის თვალსაზრისით ამ ეტაპზე ბევრი გამოწვევა არსებობს. ამის ერთ-ერთ მიზეზად კვლევის მონაწილე მესამე სექტორის ნაკლებად სერიოზულად აღქმას მიიჩნევს. მისივე შეფასებით, სასურველია ამგვარი შეხედულებების ცვლილება.

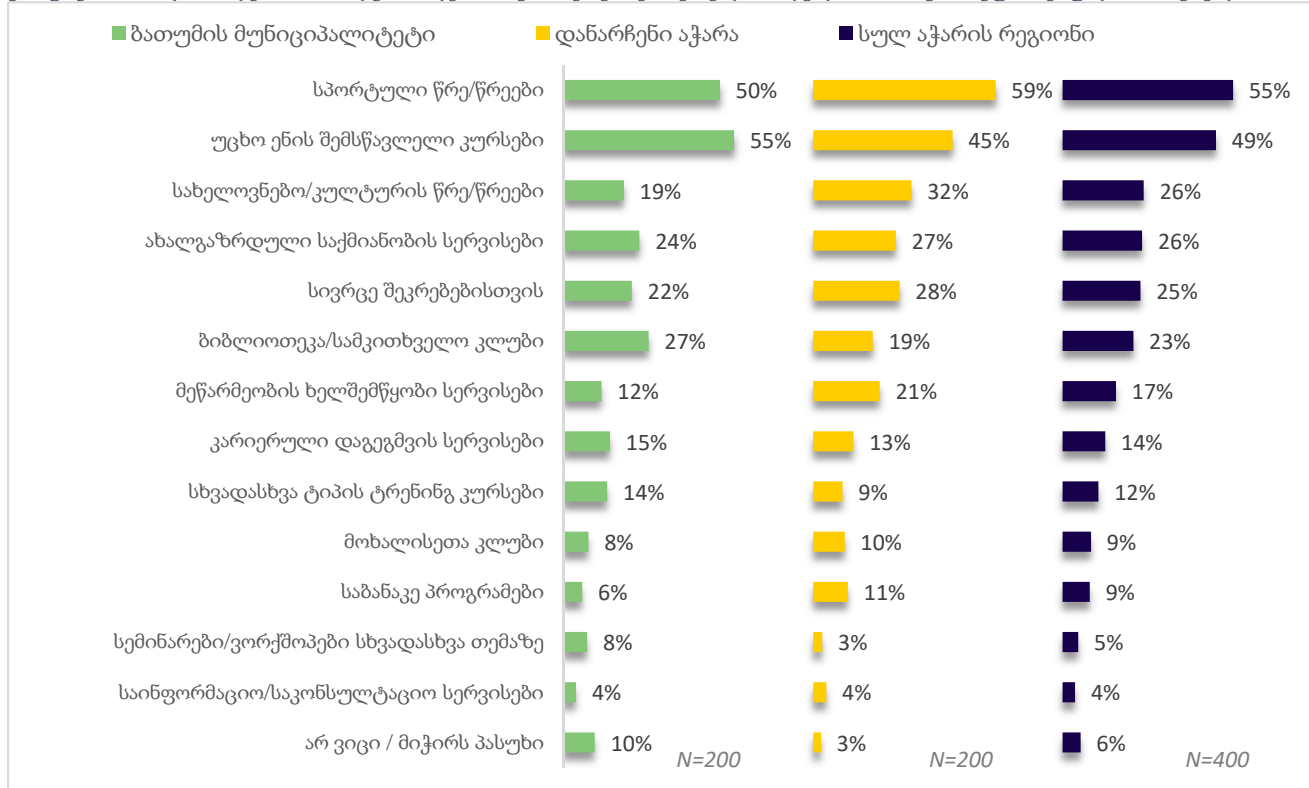
ახალგაზრდულ პროგრამებსა თუ სერვისებთან დაკავშირებით აღსანიშნავია, რომ მათ შესახებ ახალგაზრდები ნაკლებად არიან ინფორმირებულები და მითუმეტეს, მწირია მათი რიცხვი, ვისაც უსარგებლია რაიმე პროგრამით ან სერვისით. აქვე, კვლევამ ისიც უჩვენა, რომ თავად ახალგაზრდები მათთვის განკუთვნილი გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში თითქმის არ არიან ჩართულები და ამის მთავარ მიზეზად აღნიშნული შესაძლებლობის არსებობის თაობაზე ინფორმაციის არქონას ასახელებენ. ამით შეიძლება აიხსნას ის, რომ პროგრამები და სერვისები, რომლებიც ახალგაზრდებისთვისაა განკუთვნილი ნაკლებად პასუხობს მათსავე მოთხოვნებს. ამის არგუმენტად ისიც გამოდგება, რომ მთავარი გამოწვევა, რომელიც უნდა მოგვარდეს ახალგაზრდებისთვის როგორც ზოგადად რეგიონში, ასევე ბათუმის მუნიციპალიტეტში დასაქმებას უკავშირდება, იმ სერვისებზე ხელმისაწვდომობა კი, რომლებიც აღნიშნული პრობლემის მოგვარებას შეუწყობდა ხელს (მაგ: კარიერული დაგეგმვის, სტაჟირების, პროფესიული გადამზადების სერვისები), ძალიან დაბალია. მიუხედავად ამისა, კონკრეტული აქტივობები, რომლებიც ახალგაზრდების რეალური საჭიროებების კვლევას და მათზე დაფუძნებული გადაწყვეტილებების მიღებას მოიაზრებს, დადებითად ფასდება და არის მოლოდინი, რომ ახალგაზრდების რეალური ინტერესები მეტად იქნება გათვალისწინებული ახალგაზრდობის პოლიტიკის შექმნისა თუ განხორციელების პროცესში.

2.3. განათლება და დასაქმება

განათლება

განათლებასთან დაკავშირებით კვლევის შედეგები უჩვენებს, რომ აჭარის რეგიონში უმრავლესობის აზრით, ახალგაზრდებისთვის *ხარისხიანი სასკოლო განათლება ხელმისაწვდომია/სავსებით ხელმისაწვდომია* (67%). მსგავსია შეფასება ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც (66%). იმ სერვისების შეფასებისას კი, რომლებზეც დასახლებაში ხელმისაწვდომობა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ახალგაზრდებისთვის **აჭარის რეგიონში**, გამოკითხულთა უმრავლესობამ *სპორტულ წრეებსა* (55%) და *უცხო ენების შემსწავლელ კურსებზე* (49%) ხელმისაწვდომობა მიუთითა. **ბათუმის მუნიციპალიტეტში** ყველაზე მეტმა გამოკითხულმა *უცხო ენების შემსწავლელ კურსებსა* (55%) და *სპორტულ წრეებზე* (50%) ხელმისაწვდომობა მიიჩნია განსაკუთრებით მნიშვნელოვნად. მესამედმა კი *ბიბლიოთეკაზე/სამკითხველო კლუბზე* (27%) ხელმისაწვდომობა შეაფასა მნიშვნელოვნად. ბათუმის მუნიციპალიტეტში გამოკითხულთა მეოთხედი მიიჩნევს, რომ მათ დასახლებაში ახალგაზრდებისთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ხელმისაწვდომობის არსებობა *ახალგაზრდული საქმიანობის სერვისებზე* (24%), მეხუთედი კი *შეკრებებისთვის სივრცეების* არსებობაზე მიუთითებს, სადაც ახალგაზრდებს კომუნიკაცია, არაფორმალური განათლების მიღება, ღონისძიებების ორგანიზება შეეძლებათ (22%).

გრაფიკი # 12. დასახლებაში ახალგაზრდებისთვის სერვისებზე ხელმისაწვდომობის განსაკუთრებული მნიშვნელობა

აჭარის რეგიონში ასაკის ჯგუფში აღსანიშნავია, რომ უფროსი ასაკის ახალგაზრდებს ყველაზე მნიშვნელოვნად სპორტულ წრეებზე ხელმისაწვდომობა მიაჩნიათ (24-29 წელი - 60%), 18-23 წლის ჯგუფში უცხო ენის შემსწავლელი კურსების მნიშვნელობაზე მიუთითებს უმრავლესობა (54%). ყველაზე ახალგაზრდების აზრით კი, ამ ორ სერვისზე ხელმისაწვდომობა თანაბრად მნიშვნელოვანია (14-17 წელი: უცხო ენების კურსებზე ხელმისაწვდომობა - 57%, სპორტულ წრეებზე ხელმისაწვდომობა - 56%). რაც შეეხება გენდერის ჯგუფებს, აჭარის რეგიონში ქალების უმრავლესობა თვლის, რომ ახალგაზრდებისთვის მათ დასახლებაში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ხელმისაწვდომობა უცხო ენების შემსწავლელ კურსებზე (56%). კაცების უმრავლესობა სპორტულ წრეებზე ხელმისაწვდომობას მიიჩნევს ყველაზე მნიშვნელოვნად (66%).

აღსანიშნავია, რომ დასახლების ტიპის მიხედვით განსხვავებები კვლევას არ გამოუვლენია, რადგან როგორც ქალაქში, ასევე სოფლად ყველაზე მნიშვნელოვნად ახალგაზრდები სპორტულ წრეებზე ხელმისაწვდომობას მიიჩნევენ (შესაბამისად, 55% და 54%).

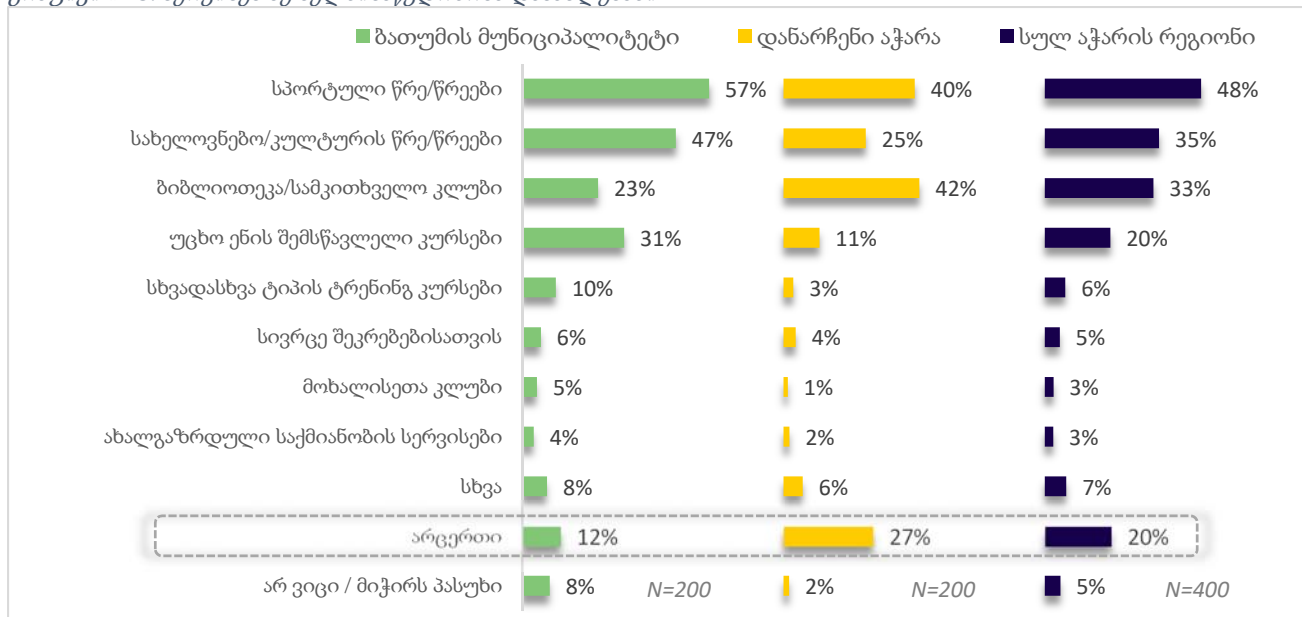
ზოგადად, იმ სივრცეებზე ხელმისაწვდომობის არსებობას, სადაც ახალგაზრდები შეძლებენ შეკრებას, დისკუსიის გამართვას და არაფორმალური განათლების მიღებას, აჭარის რეგიონში გამოკითხულთა მეოთხედი (25%) მიიჩნევს მნიშვნელოვნად. ქალაქში მის მნიშვნელობაზე მეხუთედი (22%), სოფლად კი - გამოკითხულთა მესამედი (29%) მიუთითებს. ასაკობრივ ჯგუფში კი აღსანიშნავია, რომ რეგიონში ასაკის მატებასთან ერთად მსგავსი სივრცეების არსებობის მნიშვნელობაზე მეტი რესპონდენტი მიუთითებს (14-17 წელი - 19%, 18-23 წელი - 28%, 24-29 წელი - 26%). აღნიშნული იმით შეიძლება

აიხსნას, რომ სკოლის ასაკის მოსწავლეებს, სულ მცირე, სკოლის სივრცე მაინც აქვთ შეკრებებისთვის, უფროსი ასაკის ახალგაზრდები კი ვერსად ახერხებენ შეკრებასა და აზრების გაზიარებას.

რაც შეეხება იმას, თუ რა სერვისებზე აქვთ ამჟამად ხელმისაწვდომობა ახალგაზრდებს დასახლებაში, აღმოჩნდა, რომ აჭარის რეგიონში ყველაზე მეტ დასახლებაში სპორტული წრეებია ხელმისაწვდომი (48%). გამოკითხულთა 35%-35% ასევე აცხადებს, რომ მათ დასახლებაში სახელოვნებო/კულტურის წრეებსა და ბიბლიოთეკაზე/სამკითხველო კლუბზე აქვთ ხელმისაწვდომობა. რაც შეეხება უცხო ენების შემსწავლელ კურსებს, რაც სასურველ სერვისებს შორის დასახელდა, მასზე ხელმისაწვდომობა აქვს გამოკითხულთა მეხუთედს (20%). აქვე აღსანიშნავია, რომ არცერთ ჩამოთვლილ სერვისზე არ აქვს ხელმისაწვდომობა დასახლებაში ათიდან ორ გამოკითხულს (20%). ბათუმის მუნიციპალიტეტში მეტ-ნაკლები ხელმისაწვდომობაა სერვისებზე. არცერთ სერვისზე ხელმისაწვდომობაზე დასახლებაში რესპონდენტთა 12% მიუთითებს. სპორტული და სახელოვნებო/კულტურის წრეებია ყველაზე მეტად ხელმისაწვდომი ქალაქში ახალგაზრდებისთვის (57%). საგულისხმოა, რომ შეკრებებისთვის სივრცის არსებობას, სადაც დისკუსიების გამართვა თუ სხვა ტიპის აქტივობების დაგეგმვა-ორგანიზებაა შესაძლებელი, რაც ძალიან მნიშვნელოვნად ჩაითვალა თვისებრივი კვლევის მოაწილეთა მიერ, გამოკითხული ახალგაზრდების მხოლოდ 5% ადასტურებს რეგიონში და 6% ბათუმის მუნიციპალიტეტში.

აღსანიშნავია, რომ ჩამონათვალიდან დასახლებაში არცერთი სერვისი არ არის ხელმისაწვდომი ათიდან სამი გამოკითხულისთვის სოფლად (31%), ქალაქში კი იგივეზე ათიდან ერთი (11%) რესპონდენტი მიუთითებს. სოფლად ყველაზე მაღალია ხელმისაწვდომობა ბიბლიოთეკებზე/სამკითხველო კლუბებზე (39%), ქალაქებში კი - სპორტულ წრეებზე (62%).

გრაფიკი # 13. სერვისებზე ხელმისაწვდომობა დასახლებაში

გამოკითხულთა დაახლოებით ნახევარი ამბობს, რომ ბოლო 1-2 წლის გათვალისწინებით არ უსარგებლია არცერთი აქტივობითა თუ სერვისით როგორც მთლიანად რეგიონში (53%), ასევე

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

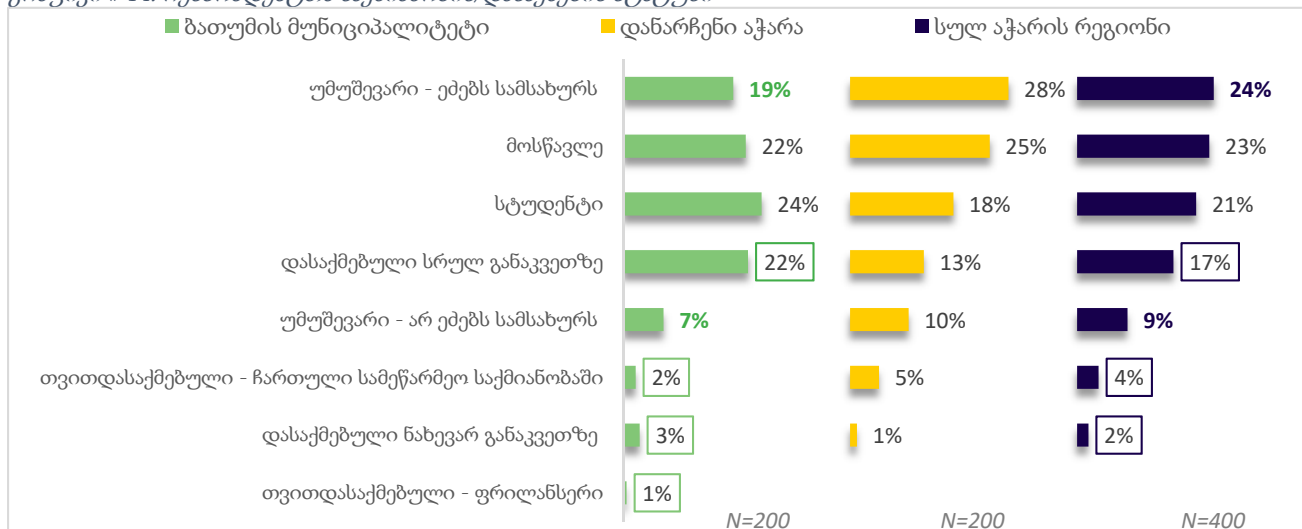
ბათუმის მუნიციპალიტეტში (47%). ყველაზე მეტმა რესპონდენტმა კი *სპორტული წრეებით* ისარგებლა, როგორც მთლიანად აჭარის რეგიონში (20%), ისე ბათუმის მუნიციპალიტეტში (20%).

იმ რესპონდენტებიდან, ვისაც არ უსარგებლია არცერთი სერვისით, ყველაზე მეტმა აჭარის რეგიონში აღნიშნა, რომ არ ჰქონდა დრო (34%). გამოკითხულებმა ასევე მიუთითეს, რომ არ ჰქონდათ საჭიროება (23%) და სურვილი (21%). შესაბამისი ინფორმაციის არარსებობაზე კი 18%-მა მიუთითა. ბათუმის მუნიციპალიტეტში ათიდან ოთხმა გამოკითხულმა აღნიშნა, რომ არცერთი სერვისით არ უსარგებლია იმის გამო, რომ არ ჰქონდა დრო (40%). შესაბამისი ინფორმაციის არარსებობაზე კი მხოლოდ 11%-მა მიუთითა.

დასაქმება

რაც შეეხება დასაქმებას, *აჭარის რეგიონში* კვლევის მონაწილეთა 23% დასაქმებულია. ამასთან, 17% დასაქმებულია სრულ განაკვეთზე. *ბათუმის მუნიციპალიტეტში* დასაქმებულთა წილი გამოკითხულთა 28%-ს შეადგენს. ამასთან 22%-ია დასაქმებული სრულ განაკვეთზე. აჭარის რეგიონში დასაქმებულთაგან 41% მუშაობს საკუთარი პროფესიით, წერილობითი კონტრაქტი კი დამსაქმებელთან 66%-ს აქვს გაფორმებული, ამასთან, 59%-ს - ერთ წელზე მეტი ვადით. რაც შეეხება საკუთარი საქმიანობით/სამსახურით კმაყოფილებას, 67% აცხადებს, რომ კმაყოფილია/ძალიან კმაყოფილია მისით.

გრაფიკი # 14. რესპონდენტთა საქმიანობის/დასაქმების სტატუსი

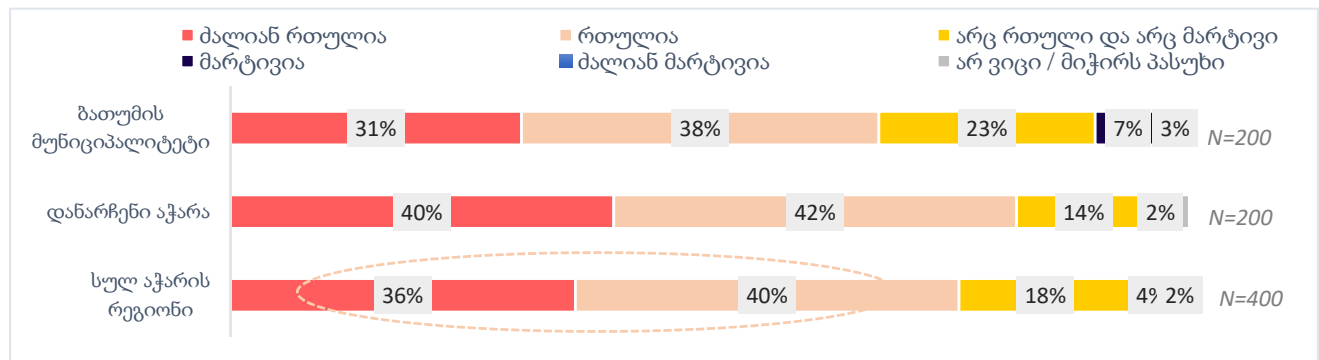

გამოკითხულთაგან, მათი რიცხვი, ვინც ფიქრობს *სამეწარმეო/ბიზნესსაქმიანობის დაწყებას და/ან*

თვითდასაქმებას 14%-ს შეადგენს, რომელთაგან ყველაზე მეტმა მიუთითა, რომ ფიქრობს მსგავსი აქტივობის დაწყებას სოფლის მეურნეობისა და საცალო ვაჭრობის მიმართულებით.

სულ აჭარის რეგიონში გამოკითხულთა უმრავლესობა თვლის, რომ ახალგაზრდებისთვის დასაქმება რთულია/ძალიან რთულია (76%). ბათუმის მუნიციპალიტეტში მსგავსი შეხედულება აქვს რესპონდენტთა 69%-ს. ასაკის მატებასთან ერთად, დასაქმების შესაძლებლობის შეფასება, როგორც რთულის/ძალიან რთულის რეგიონში იზრდება. კერძოდ, ასე მიიჩნევენ აჭარის რეგიონში გამოკითხული 14-17 წლის ახალგაზრდების 61%, 18-23 წლის ასაკში ამგვარია 77%-ის შეფასება, უკვე 24-29 წლის ასაკობრივ ჯგუფში კი, ასე მიიჩნევენ გამოკითხულთა 83%.

გრაფიკი # 15. საკუთარ მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდებისთვის დასაქმების შესაძლებლობის შეფასება

აღსანიშნავია, რომ თვისებრივი კვლევის ფარგლებში, დასაქმება გამოვლინდა, როგორც ყველაზე მწვავე პრობლემა, რომელიც უფროსი ასაკის ახალგაზრდების წინაშე დგას. ამ კონტექსტში რამდენიმე საკითხზე გამახვილდა ყურადღება. ერთი გამოწვევა უკავშირდება ზოგადად სამუშაო ადგილების სიმწირეს. როგორც ფოკუსური დისკუსიების მონაწილეებმა აღნიშნეს, მეტ-ნაკლებად არსებობს დასაქმების შესაძლებლობა ზაფხულის სეზონზე, თუმცა დასაქმების სურვილი ახალგაზრდებს სხვა სეზონებზეც აქვთ, რისი შესაძლებლობაც არ ეძლევათ. გარდა იმისა, რომ ზოგადად ცოტაა სამუშაო ადგილები, ახალგაზრდებისთვის მეორე გამოწვევა სტუდენტებზე მორგებული სამუშაო განრიგის არარსებობასაც უკავშირდება. მესამე გამოწვევად კი გამოიკვეთა დამსაქმებელთა ხშირად შეუსაბამო მოთხოვნები სამუშაოს მაძიებლების მიმართ. კერძოდ, იგულისხმება სამუშაო გამოცდილებისა და უცხო ენის ცოდნის მოთხოვნა, რაც ხშირად არარელევანტურია კვლევის მონაწილე ახალგაზრდების აზრით.

გარდა იმისა, რომ დასაქმებაა პრობლემა, გამოწვევაა ისიც, რომ დამსაქმებლები ძალიან ბევრ პასუხისმგებლობას აკისრებენ უკვე დასაქმებულებს, ანაზღაურება კი იმდენად მწირია, რომ ახალგაზრდები ტოვებენ სამსახურს და ისინიც სამუშაოს მაძიებელთა რიგებს უერთდებიან.

თუმცა, მაინც უნდა აღინიშნოს, რომ დასაქმების კონტექსტში კვლევის მონაწილეებმა ძირითადად არა უკვე დასაქმებულების პრობლემებზე, არამედ უშუალოდ სამსახურის პოვნის თვალსაზრისით არსებულ გამოწვევებზე გაამახვილეს ყურადღება. მათი შეფასებით, კრიტიკულად მნიშვნელოვანია ახალგაზრდების მხარდაჭერა სხვადასხვა პროფესიული უნარ-ჩვევის გამომუშავებაში. სწორედ ამიტომ, ისინი მიიჩნევენ, რომ აუცილებელია ახალგაზრდობის პოლიტიკის ფარგლებში მოხდეს ტრენინგებისა თუ კურსების ორგანიზება, რომლებიც უფროსი ასაკის ახალგაზრდებს გადაამზადებს

და პროფესიული უნარ-ჩვევების ათვისება-დახვეწაში დაეხმარება. მათი შეფასებით, მიუხედავად იმისა, რომ მწირია სამუშაო ადგილები, ეს მაინც მნიშვნელოვანი წინაპირობაა ახალგაზრდების დასაქმებისთვის.

*„ტრენინგები რომ ჩაატაროს სახელმწიფომ, მაგალითად როგორ უნდა იმუშაოს მიწასთან ადამიანმა და ყველაზე კარგი იქნება ამ სფეროს განვითარება, რაც უფრო მეტი ახალგაზრდა ჩაერთვება ამ სფეროში, ეს იქნება ყველაზე კარგი ქვეყნისთვის... ბათუმის მუნიციპალიტეტში ტურიზმი არის ყველაზე მნიშვნელოვანი და გააკეთებს აქცენტს ამაზე...“ **ქალაქი ბათუმის მუნიციპალიტეტი, მამრობითი, 18-23 წლის ასაკობრივი კატეგორიის წარმომადგენელი***

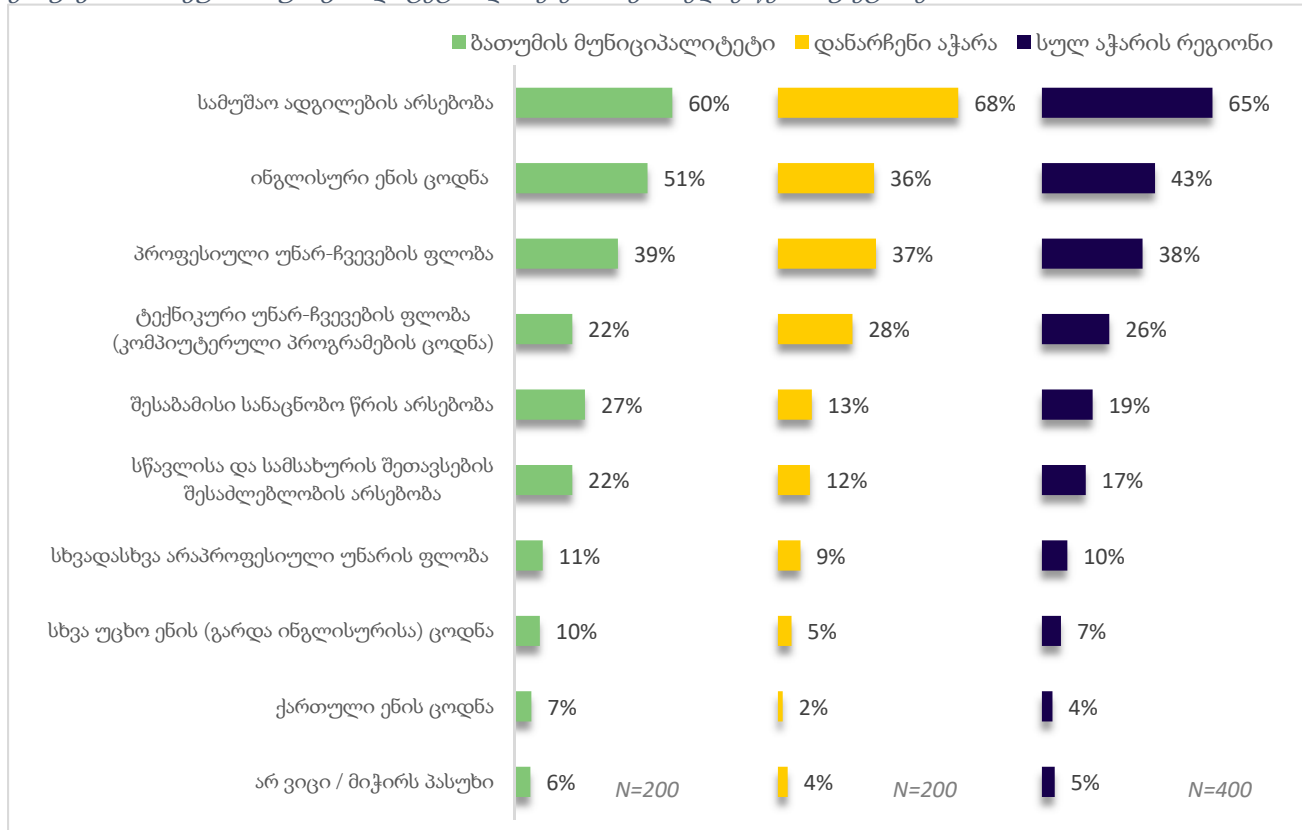
*„რასაც ვისურვებდი, იქნებოდა ისეთი აქტივობა, რომელიც იქნებოდა შემეცნებითი; იქნება ეს ექსელის კურსები თუ ძალიან ბევრი პროგრამა არსებობს, რომელიც ხელს შეუწყობს ბათუმელი ახალგაზრდების პროფესიულ გაზრდას და შემდეგ სამსახურის მარტივად შოვნას. ეს იქნება ფრილანსერობა თუ ადგილობრივ ბაზარზე [დასაქმება].“ **ქალაქი ბათუმის მუნიციპალიტეტი, მამრობითი, 24-29 წლის ასაკობრივი კატეგორიის წარმომადგენელი***

რაოდენობრივი კვლევის ფარგლებში გამოიკვეთა, რომ ახალგაზრდების დასაქმებისთვის **აჭარის რეგიონში** გამოკითხულების უმრავლესობა მთავარ ფაქტორად *შესაბამისი განათლებას* (55%) მიიჩნევს. 44% *მუშაობის გამოცდილებაზე*, 40% კი ისეთი ფაქტორის მნიშვნელობაზე მიუთითებს, როგორიც *შესაბამისი სანაცნობო წრეა. ბათუმის მუნიციპალიტეტში* ახალგაზრდების დასაქმებისთვის მთავარ ფაქტორად უმრავლესობა *მუშაობის გამოცდილებას* (58%) მიიჩნევს, 54% *შესაბამისი განათლებაზე*, 46% კი - *უცხო ენის/ენების ცოდნაზე* მიუთითებს. შესაბამისი სანაცნობო წრე აქაც მნიშვნელოვან ფაქტორად იკვეთება, რამდენადაც მას ახალგაზრდების 41% ასახელებს.

ასაკის თვალსაზრისით აღსანიშნავია, რომ ყველაზე ახალგაზრდა (14-17 წელი) და ყველაზე უფროსი ასაკის (24-29 წელი) ახალგაზრდები დასაქმებისთვის უმთავრეს ფაქტორად შესაბამისი განათლებას მიიჩნევენ (შესაბამისად, 57% და 55%), 18-23 წლის ახალგაზრდებისთვის კი, შესაბამისი განათლება და მუშაობის გამოცდილება ერთნაირად მნიშვნელოვან ფაქტორებად ფასდება (54%-54%).

აჭარის რეგიონში გამოკითხულთა უმრავლესობა თვლის, რომ *სამუშაო ადგილების არსებობა* შეუწყობდა ხელს ახალგაზრდებს საკუთარ მუნიციპალიტეტში დასაქმებაში (65%). ათიდან დაახლოებით ოთხი გამოკითხული კი ისეთი ფაქტორების მნიშვნელობას ასახელებს, როგორიცაა *ინგლისური ენის ცოდნა* (43%) და *პროფესიული უნარ-ჩვევების ფლობა* (38%). **ბათუმის მუნიციპალიტეტში** ათიდან ექვსი გამოკითხული ახალგაზრდების საკუთარ ქალაქში დასაქმებისთვის *სამუშაო ადგილების არსებობას* მიიჩნევს მნიშვნელოვნად (60%), ყოველი მეორე - *ინგლისური ენის ცოდნას* (51%), ათიდან ოთხი კი - *პროფესიული უნარ-ჩვევების ფლობას* (39%).

გრაფიკი # 16. საკუთარ მუნიციპალიტეტში დასაქმებისთვის ხელშემწყობი ფაქტორები

ახალგაზრდების საკუთარ მუნიციპალიტეტში დასაქმებისთვის სამუშაო ადგილების არსებობა ყველაზე მნიშვნელოვან ხელშემწყობ ფაქტორად შეფასებული უმრავლესობის მიერ ყველა ასაკობრ ჯგუფში. აქვე საგულისხმოა, რომ ინგლისური ენის ცოდნის, როგორც მნიშვნელოვანი ფაქტორის შეფასება, ყველაზე მაღალია სკოლის ასაკის ახალგაზრდებში და ამ ფაქტორის მნიშვნელოვნების შეფასება ასაკის მატებასთან ერთად მცირდება (14-17 წელი - 52%, 18-23 წელი - 43%, 24-29 წელი - 38%).

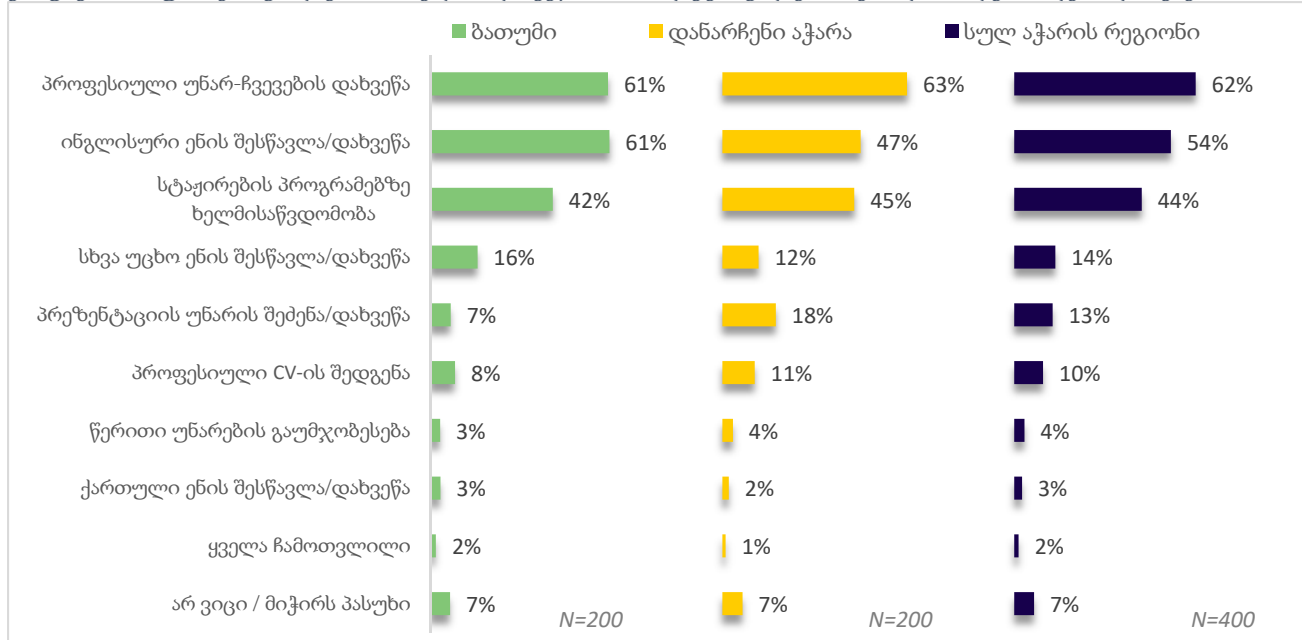
აჭარის რეგიონში გამოკითხულთა ნახევარი ადასტურებს, რომ ახალგაზრდები მათი დასახლებიდან ყველაზე მარტივად აჭარის რეგიონში საქმდებიან (49%), ამასთან, უშუალოდ რეგიონზე 36%, საკუთარ მუნიციპალიტეტზე კი გამოკითხულთა 13% მიუთითებს. გამოკითხულთა მეხუთედი ახალგაზრდების ყველაზე მარტივად დედაქალაქში დასაქმებაზე მიუთითებს (22%), სხვა ქვეყანაზე კი - 13%. **ბათუმის მუნიციპალიტეტში** გამოკითხულთა ყველაზე დიდი წილი აცხადებს, რომ მათი ქალაქიდან ახალგაზრდები ყველაზე მარტივად დედაქალაქში საქმდებიან (28%), რესპონდენტთა თანაბარი რაოდენობა კი უშუალოდ ქალაქში ან რეგიონში დასაქმებაზე მიუთითებს (18%-18%).

აჭარის რეგიონში გამოკითხული ახალგაზრდების უმრავლესობა თვლის, რომ მათ მუნიციპალიტეტში მცხოვრებ ახალგაზრდებს დასაქმებაში დაეხმარებოდა პროფესიული უნარ-ჩვევების დახვეწაში მხარდაჭერა (62%). ამასთან, რესპონდენტების 54% მიიჩნევს, რომ ინგლისური ენის შესწავლა/დახვეწა ასევე შეუწყობდა ახალგაზრდებს ხელს დასაქმებაში, 44% კი სტაჟირების პროგრამებზე ხელმისაწვდომობასა და სამუშაო გამოცდილების დაგროვების შესაძლებლობას

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

ასახელებს. ბათუმის მუნიციპალიტეტში გამოკითხულთა უმრავლესობა დასაქმებისთვის ორ თანაბრად მნიშვნელოვან საკითხად მიიჩნევს ახალგაზრდების მხარდაჭერას პროფესიული უნარ-ჩვევებისა და ინგლისური ენის შესწავლა/დახვეწაში დახმარებას (61%-61%).

გრაფიკი # 17. უნარები/ცოდნები, რომელთა დახვეწაში მხარდაჭერაც დაეხმარებოდა ახალგაზრდებს დასაქმებაში

იმას, თუ რამდენად ხელსაყრელი გარემოა საქართველოში ახალგაზრდული მეწარმეობის, ინოვაციებისა და სტარტაპებისთვის გამოკითხულთა თანაბარი რაოდენობა აფასებს ხელსაყრელად/სავსებით ხელსაყრელად (26%) და არახელსაყრელად/საერთოდ არახელსაყრელად (26%) აჭარის რეგიონში. მესამედის შეფასებით, აღნიშნულისთვის ქვეყანაში გარემო არც ხელსაყრელია და არც არახელსაყრელი (32%). დაახლოებით მსგავსია შეფასებები ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც.

როგორც იკვეთება, რეგიონსა თუ ბათუმის მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდებისთვის კრიტიკულად მნიშვნელოვანია სპორტულ წრეებსა და უცხო ენების შემსწავლელ კურსებზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა. რაც შეეხება ახალგაზრდული საქმიანობის სერვისებსა თუ შეკრებებისთვის სივრცეებს, ისინი ამჟამად თითქმის არ არის ხელმისაწვდომი, თუმცა მნიშვნელოვნად გამოკითხულთა მხოლოდ მეოთხედისთვის ფასდება. დასაქმების თვალსაზრისით არსებული გამოწვევები კი განსაკუთრებით მნიშვნელოვნად ფასდება როგორც რეგიონში, ასევე ბათუმის მუნიციპალიტეტში. გარდა სამუშაო ადგილების სიმჭირისა, პრობლემა სამუშაო განრიგი, რომელიც არ არის სტუდენტებზე მორგებული; გამოწვევაა დამსაქმებელთა არარელევანტური მოთხოვნები, რომლებიც, ძირითადად, სამუშაო გამოცდილებასა და უცხო ენის ცოდნას უკავშირდება. ამით აიხსნება ის ფაქტი, რომ კვლევის რესპონდენტთა უმრავლესობა, გარდა ზოგადად სამუშაო ადგილების შექმნისა, დასაქმებისთვის მნიშვნელოვნად მიიჩნევს ახალგაზრდების მხარდაჭერას პროფესიული უნარ-ჩვევების დახვეწის, უცხო ენის შესწავლა-დახვეწისა და სამუშაო გამოცდილების დაგროვების თვალსაზრისით.

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

2.4. პოლიტიკური ჩართულობა და აქტივიზმი

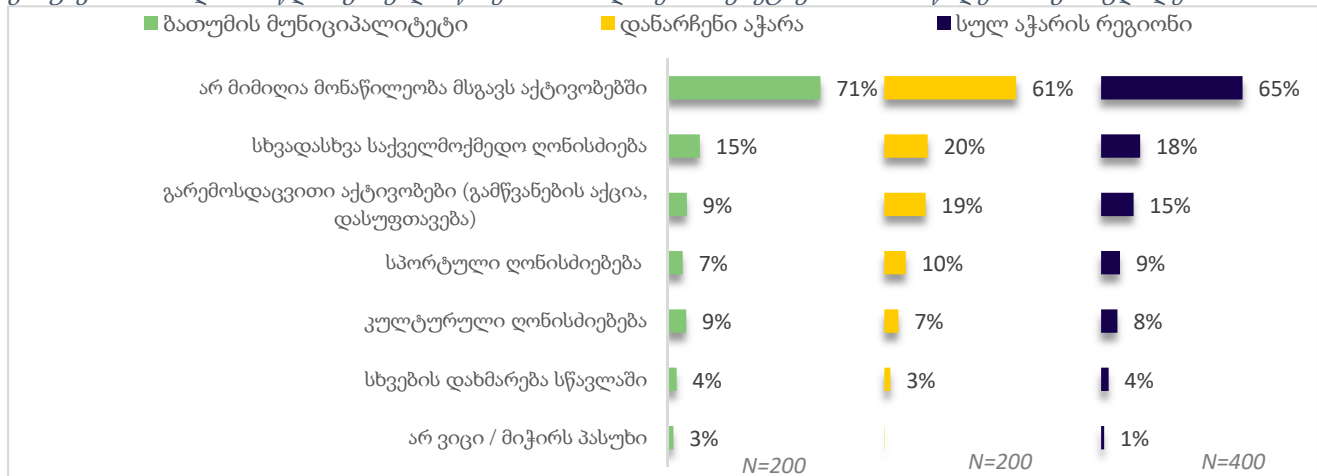
კვლევის რესპონდენტებმა შეაფასეს საკითხები, რომლებიც პოლიტიკურ ჩართულობასა და აქტივიზმს უკავშირდება. აღმოჩნდა, რომ რესპონდენტთა აბსოლუტური უმრავლესობა მიიჩნევს, რომ ახალგაზრდების მიერ სხვადასხვა *მოხალისეობრივ აქტივობაში მონაწილეობის მიღება მნიშვნელოვანია/ძალიან მნიშვნელოვანია* და ასეთია ხედვა როგორც მთლიანად აჭარის რეგიონში (90%), ასევე ბათუმის მუნიციპალიტეტში (91%).

მიუხედავად ამგვარი შეფასებისა, როგორც ზოგადად **აჭარის რეგიონში**, ასევე **ბათუმის მუნიციპალიტეტში** გამოკითხული ახალგაზრდების უმრავლესობას ბოლო 2-3 წლის გათვლისწინებით, *არ მიუღია მონაწილეობა არცერთ მოხალისეობრივ პროგრამაში* (აჭარის რეგიონი - 77%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 81%). მოხალისეობრივ პროგრამაში მონაწილეობის გამოცდილებას კი რეგიონში 22%, ბათუმის მუნიციპალიტეტში კი - 17% აფიქსირებს.

რაც შეეხება მოხალისეობრივ აქტივობებს, აქაც, **აჭარის რეგიონში** გამოკითხულთა უმრავლესობას *არცერთ მოხალისეობრივ აქტივობაში არ მიუღია მონაწილეობა ბოლო 1-2 წლის მანძილზე* (65%). სხვადასხვა საქველმოქმედო ღონისძიება და გამწვანების აქციაა ის აქტივობები, რომლებშიც ყველაზე მეტმა რესპონდენტმა მიიღო მონაწილეობა რეგიონში (შესაბამისად, 18% და 15%). დაახლოებით მსგავსია განაწილება **ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც**.

აღსანიშნავია, რომ *ასაკის* მატებასთან ერთად, მსგავს აქტივობებში მონაწილეობის მაჩვენებელი რეგიონში მცირდება. ასე მაგალითად, თუ არცერთ მოხალისეობრივ აქტივობაში მონაწილეობა გამოკითხულთა ნახევარს არ მიუღია 14-17 წლის ასაკობრივ ჯგუფში (53%), იგივეს აცხადებს 59% 18-23 წლის ასაკობრივ ჯგუფში, 24-29 წლის რესპონდენტებთან კი ეს მაჩვენებელი 77%-ის ტოლია.

გრაფიკი # 18. ბოლო 1-2 წლის გათვალისწინებით მოხალისეობრივ აქტივობაში მონაწილეობის გამოცდილება

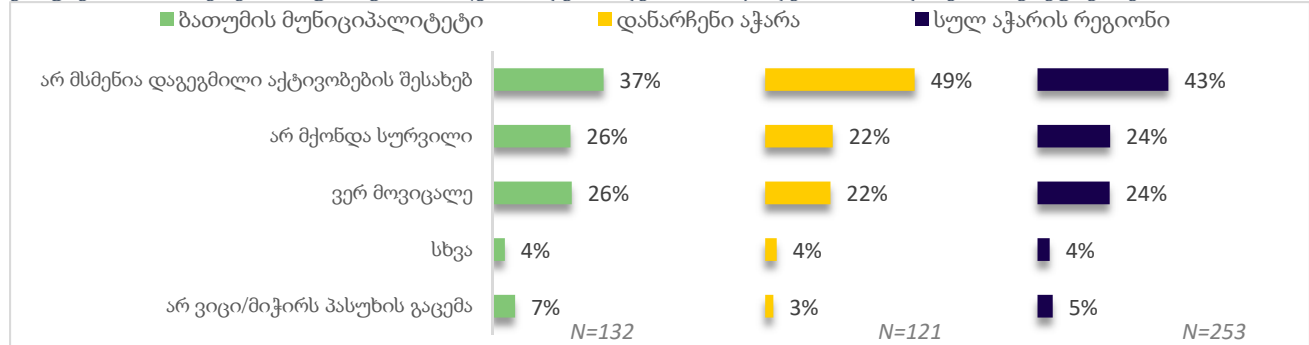

მთავარ მიზეზად, თუ რატომ არ მიიღო მონაწილეობა მოხალისეობრივ აქტივობებში **აჭარის რეგიონში** გამოკითხულთა 43% იმას ასახელებს, რომ *არ სმენია დაგეგმილი აქტივობების შესახებ*. მეოთხედის თქმით კი, მათ *არ ჰქონდათ შესაბამისი სურვილი* (24%) და *ვერ მოიცალეს* (24%). დაახლოებით მსგავსია განაწილება **ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც**. საგულისხმოა, რომ დაგეგმილი

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

აქტივობების შესახებ ინფორმაციის არარსებობაზე მიუთითებს ყოველი მეორე გამოკითხული სოფლის ტიპის დასახლებებში (52%). იგივე მიზეზს ქალაქის ტიპის დასახლებაში რესპონდენტთა 37% ასახელებს.

გრაფიკი # 19. მიზეზები, რატომაც არ მიიღეს ახალგაზრდებმა მონაწილეობა მოხალისეობრივ აქტივობებში

ის, რომ მოხალისეობა, ისევე როგორც, ზოგადად პროცესებში ჩართულობა მნიშვნელოვანია, ხაზგასმული იყო თვისებრივი კვლევის ფარგლებშიც. აქვე, კვლევის მონაწილე ახალგაზრდებმა ბათუმის მუნიციპალიტეტში აღნიშნეს, რომ მოხალისეობრივი საქმიანობით ახალგაზრდების მცირე ჯგუფია დაკავებული. ერთ-ერთი შეფასებით, გამოწვევაა ის, რომ მოხალისეობა არაპრესტიჟული საქმიანობასთანაა ასოცირებული. ამასთან, დაბალი ჩართულობის მიზეზად წამახალისებელი მექანიზმების არარსებობაცაა მიიჩნეული. თუმცა, აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ მოხალისეობისთვის წამახალისებლად ფულადი ჯილდოს მოაზრება არ იყო ცალსახად პოზიტიურად შეფასებული. მეტიც, ის მოხალისეობრივი საქმიანობის არსთან შეუსაბამო მექანიზმად შეფასდა დისკუსიის მონაწილე ახალგაზრდების ნაწილის მიერ. მართალია, ახალგაზრდებს გაუჭირდათ იმ წამახალისებელი მექანიზმების დასახელება, რაც გაზრდიდა მოხალისეობრივ აქტივობებში მათი თანატოლების ჩართულობას, თუმცა აღნიშნულზე ისაუბრა ძირითადად ინფორმანტმა. კვლევის მონაწილე არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენელი მოხალისეობრივ საქმიანობაში ახალგაზრდების ჩართულობის გასაზრდელად წამახალისებელი მექანიზმების შექმნას არსებითად მიიჩნევს. მისი შეფასებით, რამდენადაც ახალგაზრდებისთვის აღიარება მნიშვნელოვანია, კარგი იქნება თუ საგანგებოდ დატრენინგებული და გადამზადებული ახალგაზრდები მიიღებენ გარკვეულ სტატუსს (მაგ: მრჩეველის სტატუსი). კვლევის მონაწილის აზრით, ეს დადებით გავლენას მოახდენს ახალგაზრდების მოტივაციაზე და, შეიძლება არაარსებითად, მაგრამ მაინც გაზრდის ამ ტიპის ჩართულობას.

„ჩემი აზრით, იმდენ შრომას და ძალას დებენ „წითელი ჯვრის“ მონაწილეები, მოხალისეები, ჩემი აზრით, სახელმწიფოს მხრიდან უნდა იყოს... ფულადი [ჯილდო]... წახალისონ უფრო და უფრო მეტი აქტივობა რომ წამოვიდეს მათგან. კარგი იქნებოდა, რაღაც თანხა რომ მისცენ... ქალაქი ბათუმის მუნიციპალიტეტი, მდებარეობით, 18-23 წლის ასაკობრივი კატეგორიის წარმომადგენელი

„კი, მაგრამ მოხალისეობა ნიშნავს უანგარობას, შენი სურვილით გაკეთებას და ამისგან რამეს არ უნდა ელოდებოდე.“ ქალაქი ბათუმის მუნიციპალიტეტი, მამრობითი, 18-23 წლის ასაკობრივი კატეგორიის წარმომადგენელი

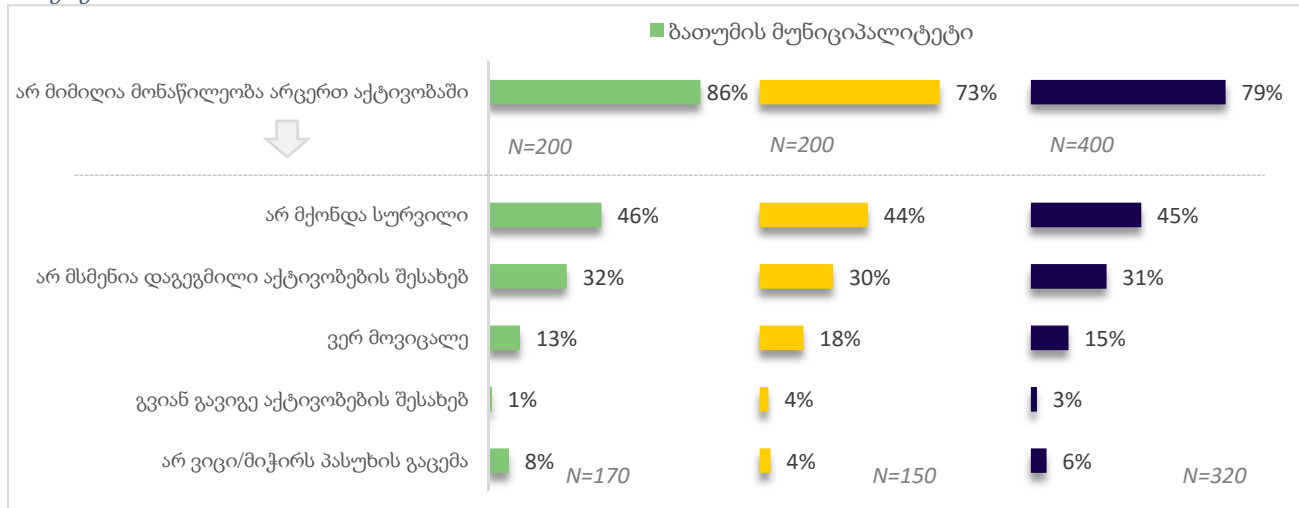
ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

არა მხოლოდ მოხალისეობრივ საქმიანობაში ჩართულობა ფასდება მნიშვნელოვნად, არამედ ქვეყნისათვის მნიშვნელოვან სხვადასხვა პროცესში (საკითხების განხილვა, საპროტესტო აქცია, პეტიციის ხელმოწერა და სხვა) ახალგაზრდების ჩართულობაც მნიშვნელოვანი/მაღიან მნიშვნელოვანია აჭარის რეგიონში ახალგაზრდების 89%-ის აზრით. ბათუმის მუნიციპალიტეტში ამ მოსაზრებას ახალგაზრდების 84% იზიარებს. აღსანიშნავია, რომ სხვადასხვა პროცესში ახალგაზრდების ჩართულობა მნიშვნელოვანი/მაღიან მნიშვნელოვანია გამოკითხულთა 85%-ისთვის ქალაქში და 93%-ისთვის - სოფლად.

ის, რომ ქვეყნისათვის მნიშვნელოვან სხვადასხვა პროცესში ახალგაზრდების ჩართულობა მნიშვნელოვანია გამოიკვეთა თვისებრივი კვლევის ფარგლებშიც. ბათუმის მუნიციპალიტეტში ფოკუსური დისკუსიების მონაწილე ახალგაზრდები ყველა ასაკობრივ ჯგუფში თანხმდებიან, რომ სამოქალაქო აქტივიზმი მნიშვნელოვანია. მთავარი არგუმენტის თანახმად, აქტივიზმი და ჩართულობა გულისხმობს განვითარებას. აქტივიზმი თავად ახალგაზრდას აძლევს შესაძლებლობას გამოხატოს საკუთარი თავი, შეიმეცნოს სამყარო უკეთ, მოახდინოს იდეების გენერირება და ამ ყველაფრის გათვალისწინებით, მათ ეძლევათ შესაძლებლობა მონაწილეობა მიიღონ როგორც საკუთარ, ასევე ქვეყნის განვითარებაში.

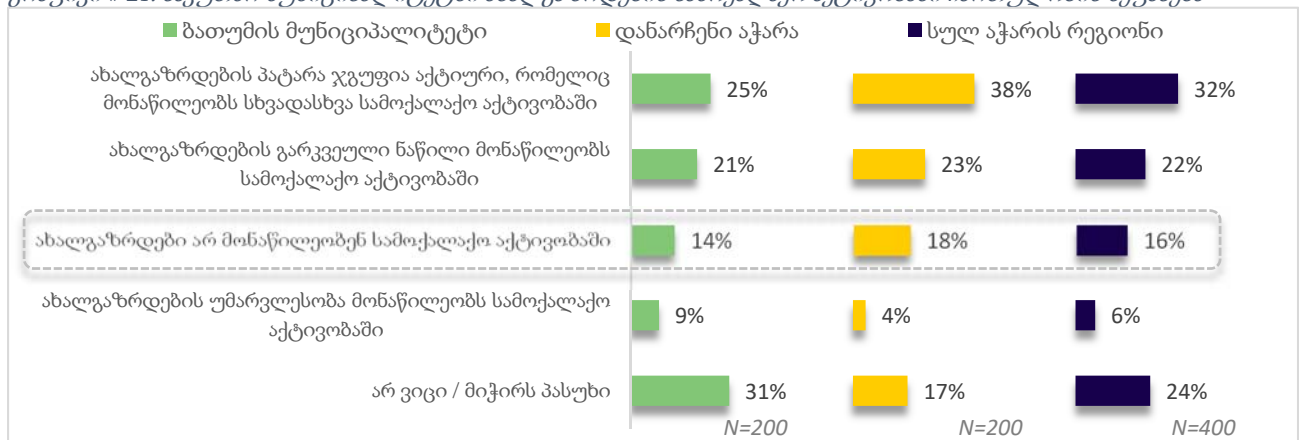
მიუხედავად სამოქალაქო აქტივიზმის და ჩართულობის მნიშვნელოვნად შეფასებისა, აჭარის რეგიონში ათიდან რვა გამოკითხულს არ მიუღია მონაწილეობა არცერთ სამოქალაქო აქტივობაში ბოლო 1-2 წლის მანძილზე. ბათუმის მუნიციპალიტეტში ეს მაჩვენებელი 86%-ის ტოლია. მათი რიცხვი, ვისაც მონაწილეობა მიუღია საჯარო შეხვედრებში, სხვადასხვა დემონსტრაციაში, ხელი მოუწერია პეტიციაზე და ა.შ. დაბალია. ყველაზე მეტმა რესპონდენტმა აჭარის რეგიონში განაცხადა, რომ გამოხატა პოზიცია ონლაინ (სოციალური ქსელი) სხვადასხვა მოვლენასთან (სოციალური, პოლიტიკური, კულტურული) დაკავშირებით (10%) და ხელი მოაწერა პეტიციას (7%). მსგავსია რეალობა ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც. რაც შეეხება იმ მიზეზებს, თუ რატომ არ მიუღიათ არცერთ სამოქალაქო აქტივობაში მონაწილეობა, სურვილის არქონა გამოვლინდა მთავარ მიზეზად (45%), მესამედის შემთხვევაში კი მიზეზი ის არის, რომ მათ არ სმენიათ დაგეგმილი აქტივობების შესახებ (31%). მსგავსია რეალობა ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც.

გრაფიკი # 20. სამოქალაქო აქტივობებში ბოლო 1-2 წლის მანძილზე მონაწილეობის გამოცდილება / არმონაწილეობის მიზეზები

კვლევის მონაწილეებმა, საკუთარ სამოქალაქო აქტივობასთან ერთად ისიც შეაფასეს, თუ რამდენად აქტიურია ახალგაზრდობა მათ მუნიციპალიტეტში. როგორც აღმოჩნდა, აჭარის რეგიონში გამოკითხულთა მეოთხედს გაუჭირდა აღნიშნულის შეფასება (24%), მესამედის აზრით, მათ მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდების პატარა ჯგუფია აქტიური, რომელიც მონაწილეობს სხვადასხვა სამოქალაქო აქტივობაში (32%), მეხუთედის შეფასებით კი, ახალგაზრდების გარკვეული ნაწილი მონაწილეობს სამოქალაქო აქტივობაში (22%). გამოკითხულთა 16% აცხადებს, რომ ახალგაზრდები არ მონაწილეობენ სამოქალაქო აქტივობაში. ბათუმის მუნიციპალიტეტში აღნიშნულის შეფასება გამოკითხულთა მესამედს გაუჭირდა, მეოთხედმა კი ახალგაზრდების პატარა ჯგუფის აქტიურობაზე მიუთითა (25%).

გრაფიკი # 21. საკუთარ მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდების სამოქალაქო აქტივობაში ჩართულობის შეფასება

ის, რომ ჩართულობა არ არის მაღალი, ხაზგასმული იყო თვისებრივი კვლევის ფარგლებშიც. კვლევის მონაწილე ძირითად ინფორმანტებთან აღინიშნა, რომ ბათუმის მუნიციპალიტეტში აქციების გამართვა სხვადასხვა თემაზე ხშირია, მაგრამ ეს მაინც არ იძლევა იმ დასკვნის გაკეთების შესაძლებლობას, რომ სამოქალაქო ჩართულობა არ არის დაბალი. ერთი არგუმენტის თანახმად,

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

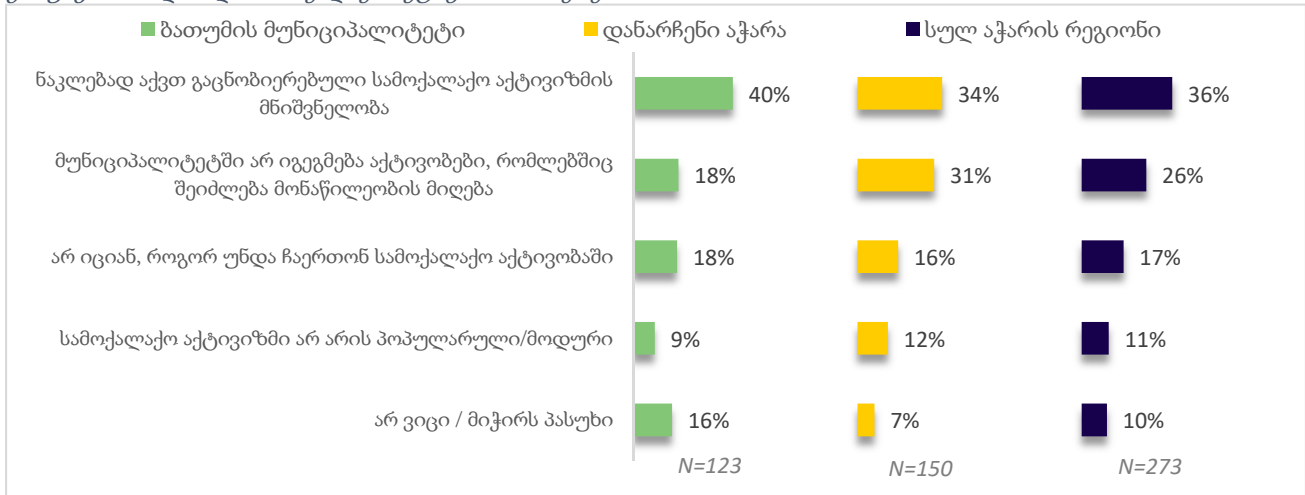
აქტივისტები უკვე მიღებულ გადაწყვეტილებებს აპროტესტებენ და ნაკლებად მონაწილეობენ თავად გადაწყვეტილების მიღების პროცესში (განხილვებში, დაგეგმარებაში და ა.შ.), რის მთავარ მიზეზადაც სისტემის ნაკლები ღიაობა და ბიუროკრატიული ბარიერების არსებობა დასახელდა. ბიუროკრატიის თვალსაზრისით არსებულ გამოწვევებზე გამახვილდა ყურადღება კვლევის მონაწილე ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლის მიერაც. მისი შეფასებით, გარდა იმისა, რომ ახალგაზრდების მიმართ ნდობა ნაკლებია და არსებობს ხედვა, თითქოს მათ საკუთარი ასაკისა თუ ნაკლები გამოცდილების გამო არ შეუძლიათ საინტერესო იდეები წარადგინონ, გამოწვევაა ბიუროკრატიული აპარატის არსებობაც. ახალგაზრდების იმ მცირე ჯგუფს, რომელიც გამოდის ინიციატივით და მიმართავს მხარდაჭერისთვის ადგილობრივ თვითმმართველობას უამრავ ბიუროკრატიულ წესთან უწევს შეჯახება. ამ დაბრკოლებების გადალახვის აუცილებლობა კი ახალგაზრდების მოტივაციას არ ზრდის. მართალია, ძირითადი ინფორმანტის შეფასებით ადგილობრივი თვითმმართველობა, როგორც საბიუჯეტო ორგანიზაცია, ბიუროკრატიულ მექანიზმებს ვერ მოშლის, მაგრამ ხაზგასასმელია, რომ ამ ბარიერების არსებობა ახალგაზრდების ჩართულობის ზრდაზე უფრო უარყოფით გავლენას ახდენს, ვიდრე დადებითს.

„ყოველდღე აქციები არის, სახლში რომ მოვდივარ სულ აქციებია, მაგრამ აქციებამდე გადაწყვეტილებები რომ მიიღება, იმაში არ არიან ჩართული ეს ახალგაზრდები. მაგალითად, აპროტესტებ ბულვარის განაშენიანების გეგმას, მაგრამ მიღების დროს, როცა შეგიძლია შენი არგუმენტები გაუზიარო საკრებულოს, ეს არ ხდება ხშირად, იმიტომ, რომ სისტემა არ არის ღია, ძალიან ბევრი ბიუროკრატიაა, უნდა დარეგისტრირდე იქ, არ დაგიშვან თუ ცოტა სენსიტიური თემაა...“ სამოქალაქო აქტივისტი

„ახალგაზრდების მიმართ ჩვენც უნდა გამოვიჩინოთ ნდობა და, სამწუხაროდ, ამ ნდობის დეფიციტი ძალიან დიდია და ეს ბიუროკრატიული აპარატი... ანუ, თუ არ ენდო ახალგაზრდას წინასწარ დადოს ხელშეკრულება, დაიხარჯოს, შენ ვერაფრით ვერ ეხმარები. ეს ყველაფერი ამბკოლებს ახალგაზრდებს... რადგან ჩვენ საბიუჯეტო ორგანიზაცია ვართ, ამ ბიუროკრატიას ვერცერთ შემთხვევაში გვერდს ვერ ვუვლით და ამიტომ სამწუხაროდ, ეს კიდევ უფრო გვირთულებს ურთიერთობას ახალგაზრდებთან.“ ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენელი

რაც შეეხება მიზეზებს, რის გამოც ახალგაზრდების მცირე ჯგუფი/თითქმის არავინ მონაწილეობს სამოქალაქო აქტივობაში, აჭარის რეგიონში აღნიშნულის მთავარ მიზეზად დასახელდა ის, რომ ახალგაზრდებს ნაკლებად აქვთ გაცნობიერებული სამოქალაქო აქტივიზმის მნიშვნელობა (36%). მეოთხედის აზრით აღნიშნულის მიზეზი ის არის, რომ მუნიციპალიტეტში არ იგეგმება აქტივობები, რომლებშიც შეიძლება მონაწილეობის მიღება (26%). ბათუმის მუნიციპალიტეტში დაბალი სამოქალაქო აქტივობის მთავარ მიზეზად მისი მნიშვნელობის ნაკლები გაცნობიერება დასახელდა (40%). აქვე აღსანიშნავია, რომ რესპონდენტთა მეხუთედის შეფასებით, მიზეზი ისაა, რომ მუნიციპალიტეტში არ იგეგმება აქტივობები, რომლებშიც შეიძლება მონაწილეობის მიღება (18%) და ისიც, რომ ახალგაზრდებმა არ იციან, როგორ ჩაერთონ სამოქალაქო აქტივობაში (18%).

გრაფიკი # 22. დაბალი სამოქალაქო აქტივობის მიზეზები

იმ რესპონდენტთა მეოთხედს კი, ვინც თვლის, რომ ახალგაზრდების რაღაც ნაწილი მაინც მონაწილეობს სხვადასხვა სამოქალაქო აქტივობაში, უჭირს დასახელოს, თუ რა ტიპის აქტივობაში არიან ჩართულები ახალგაზრდები (26%). ყველაზე მეტი გამოკითხული კი *საქველმოქმედო აქციებში* (34%) და *გარემოსდაცვით აქტივობებში* (26%) მონაწილეობაზე მიუთითებს.

თვისებრივი კვლევის ფარგლებში დაბალი სამოქალაქო ჩართულობის რამდენიმე მიზეზი გამოიკვეთა. ერთი მიზეზი თავად სამოქალაქო აქტივიზმის მნიშვნელობისა და საკუთარი როლის ნაკლებ გათვითცნობიერებულობას უკავშირდება. მიზეზად დასახელდა ასევე *საკუთარი აზრის გამოხატვასთან* დაკავშირებული ბარიერები. ერთი მხრივ, ახალგაზრდები არ არიან საკმარისად თამამები, რომ გამოხატონ აზრი. მეორე მხრივ კი, აქ დაბრკოლებაა ამგვარი ქცევის სოციალური მიუღებლობა. ამ კონტექსტში განსაკუთრებით იყო ხაზგასმული ნაცნობობის ფაქტორის მნიშვნელობა და შფოთვა იმასთან დაკავშირებით, რომ შეიძლება ვინმეს აქტიურობა საწყენი აღმოჩნდეს ნაცნობებისთვის. *სიზარმაცის* ფაქტორზეც გამახვილდა ყურადღება დისკუსიებზე. ასევე, მნიშვნელოვან ფაქტორად დასახელდა *მოლოდინის არარსებობა*, რომ ახალგაზრდების იდეები გაზიარებული და მხარდაჭერილი იქნება გადაწყვეტილების მიმღები სუბიექტების მიერ. ყველა ეს ფაქტორი კი ცალ-ცალკე თუ ერთად მნიშვნელოვან დაბრკოლებად ფასდება სამოქალაქო აქტივიზმისა და ახალგაზრდების ჩართულობის კონტექსტში.

„...აჭარის რეგიონი პატარაა და ყველა ყველას ნათლულია და ნათესავია, ამიტომ არ იჭურება ეს პროცესები, რომ ჰგონიათ იქ ვიღაცას რაღაცას აწყენინებენ, თუ რაღაცაზე ღიად ისაუბრებენ. მერე ესენი [ახალგაზრდები] თუ ილაპარაკებენ, იმათ [ადგილობრივი თვითმმართველობა] სწყინთ ხოლმე...“ *სამოქალაქო აქტივისტი*

რაც შეეხება იმას, თუ რა გაზრდიდა ახალგაზრდების ჩართულობას, აქ თვისებრივი კვლევის ფარგლებში რამდენიმე საკითხზე გამახვილდა ყურადღება. ერთი, კვლევის მონაწილე

ახალგაზრდების შეფასებით, ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მექანიზმი სამოქალაქო აქტივიზმის გაზრდისა არის ცნობიერების ამაღლება და ახალგაზრდების ინფორმირება, როგორც აქტივიზმის მნიშვნელობის, ასევე აქტივიზმის ფორმების შესახებ, რომელთა გამოყენებაც შეუძლიათ ახალგაზრდებს. მეორე მნიშვნელოვან მექანიზმად ჩართულობის გასაზრდელად სამოქალაქო აქტივიზმის პოპულარიზაცია ჩაითვალა. აღნიშნულში კვლევის მონაწილეებმა იმ აქტივობების ფართოდ გაშუქება მოიაზრეს, რომელიც ახალგაზრდების ინიციატივითა და აქტიური ჩართულობით განხორციელდა და რასაც ჰქონდა კონკრეტული შედეგი. აღსანიშნავია, რომ უფროსი ასაკის ახალგაზრდების ჯგუფში გაჟღერდა მოსაზრება, რომ ახალგაზრდების გააქტიურებისა და სამოქალაქო ჩართულობის გაზრდისთვის აუცილებელია მუშაობის დაწყება სკოლაში. მეტიც, მათი შეფასებით, უკვე ზრდასრული ახალგაზრდების შეცვლა რთულია, შესაბამისად, სკოლის ასაკიდანვე უნდა დაიწყოს ზრუნვა იმაზე, რომ ჩართულობა და სამოქალაქო აქტივიზმი ახალგაზრდების ცხოვრების მნიშვნელოვანი ნაწილი გახდეს.

ახალგაზრდების ჩართულობის გასაზრდელად კონკრეტულად ადგილობრივი თვითმმართველობის განსაკუთრებულ როლზე გამახვილდა ყურადღება კვლევის მონაწილე ძირითად ინფორმანტებთან. მათი შეფასებით, აუცილებელია სახელმწიფომ, რომელსაც ადგილზე თვითმმართველობა წარმოადგენს, ახალგაზრდებს აგრძნობინოს მათი მნიშვნელოვნება. ამასთან, თავად უზრუნველყოს ისეთი აქტივობების დაგეგმვა, რაც ახალგაზრდების გააქტიურებაზე იქნება ორიენტირებული. თუ გავითვალისწინებთ თავად ახალგაზრდების ხედვას იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორ ესმით მათ საკუთარი ჩართულობა, შეიძლება მივიჩნიოთ, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობის განსაკუთრებული აქტიურობა და აქტივობების შეთავაზება ახალგაზრდებისთვის, ამ ეტაპზე ერთ-ერთი საუკეთესო გზაა ახალგაზრდების ჩართულობის გასაზრდელად. ფოკუსურ დისკუსიებზე გაჟღერებული მოსაზრებების თანახმად, ახალგაზრდები ჩართულობაში ნაკლებად მოიაზრებენ ინიციატივებს, ახალ იდეებსა და მათ პროექტებად გარდაქმნას. მათი აზრით, ჩართულობა გულისხმობს მონაწილეობას უკვე დაგეგმილ აქტივობებში. ამასთან, პირველ რიგში, სწორედ ადგილობრივ თვითმმართველობას მიიჩნევენ ახალგაზრდები ამ აქტივობების დაგეგმვა-განხორციელებაზე მთავარ პასუხისმგებლად.

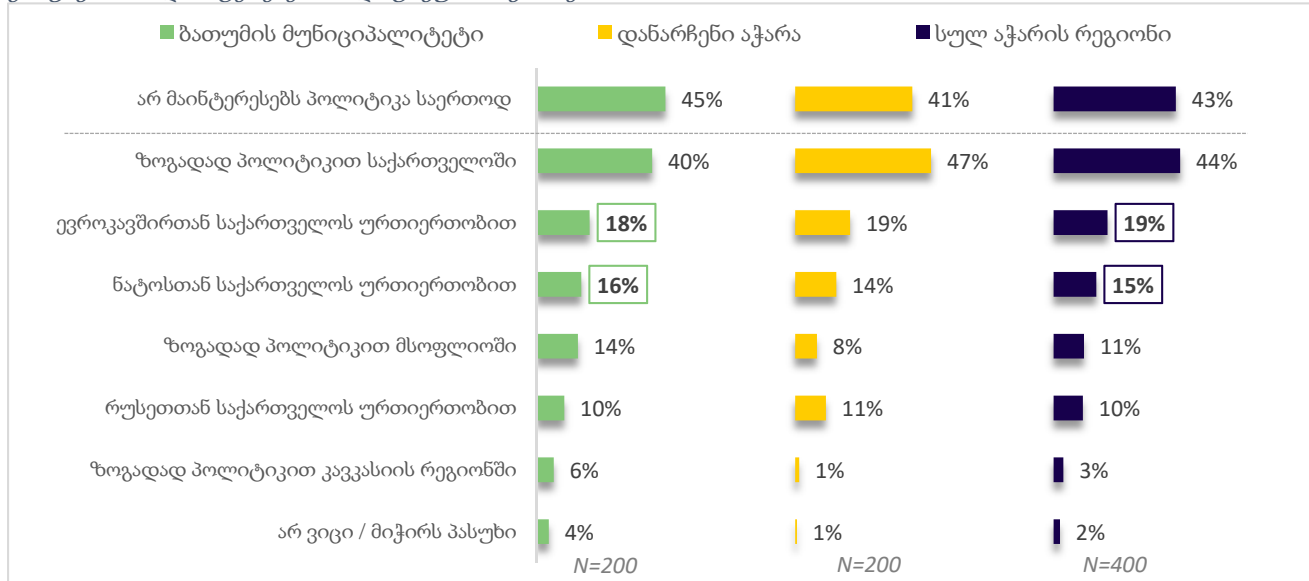
„[სახელმწიფომ] ახალგაზრდებს აგრძნობინოს, რომ საჭირო არიან, მათი აზრი საჭიროა და უფრო მეტად უნდა იაქტიურონ.“ არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენელი

„ისევ შენ [ადგილობრივი თვითმმართველობა] უნდა იყო აქტიური და საკმაოდ ბევრია პასიური პროცენტულად, ძალიან ცოტაა ახალგაზრდა, რომელთაც აქვთ მოტივაცია იზრუნონ საკუთარ განვითარებაზე, სამწუხაროდ. ძირითადად, თავისი ნებით მხოლოდ ისეთი ახალგაზრდები მოდიან, რომლებიც ისედაც ჩართული არიან ყველა მიმართულებით...“ ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენელი

რაც შეეხება ახალგაზრდების პოლიტიკით დაინტერესების მნიშვნელოვნების შეფასებას, აჭარის რეგიონში გამოკითხულთა 59%-ის აზრით, აღნიშნული მნიშვნელოვანია/ძალიან მნიშვნელოვანია. ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც მსგავსია შეფასება (58%). რაც შეეხება უშუალოდ რესპონდენტების დაინტერესებას პოლიტიკით, აღმოჩნდა, რომ აჭარის რეგიონში გამოკითხული ახალგაზრდების 43%

საერთოდ არ არის პოლიტიკით დაინტერესებული. გამოკითხულთა ყველაზე დიდი ნაწილი დაინტერესებულია ზოგადად პოლიტიკით საქართველოში (44%). ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც მსგავსია რეალობა. აქვე აღსანიშნავია, რომ გამოკითხულთა 34%-34%-ს აინტერესებს საქართველოს ევროკავშირთან და ნატოსთან ურთიერთობის საკითხი როგორც რეგიონში, ასევე ბათუმის მუნიციპალიტეტში.

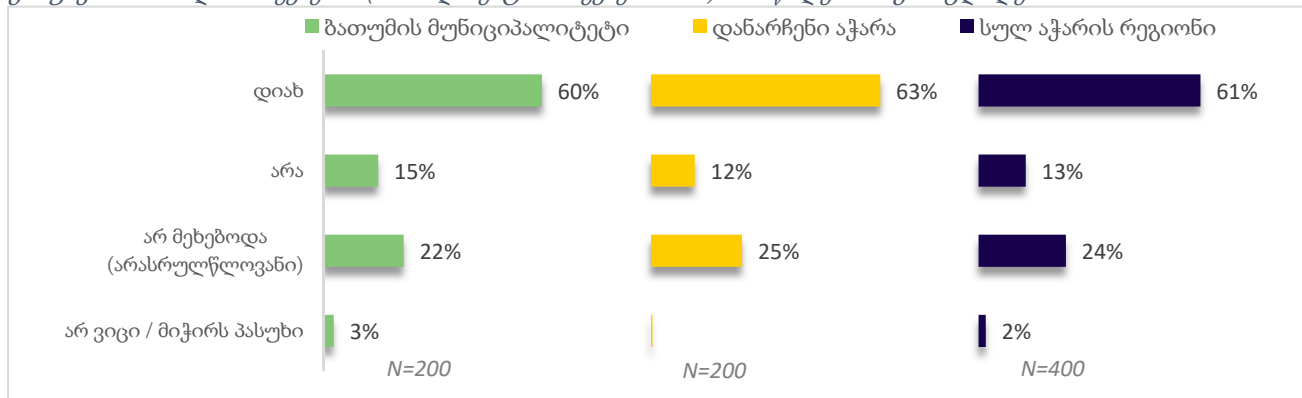
გრაფიკი # 23. დაინტერესება პოლიტიკური საკითხებით

აჭარის რეგიონში კვლევის მონაწილეთა 48% ამბობს, რომ ხშირად ან ზოგჯერ განიხილავს ქვეყანაში მიმდინარე სოციალურ, ეკონომიკურ და პოლიტიკურ საკითხებს. რესპონდენტთა მეორე ნაწილი ამას არასდროს ან იშვიათად აკეთებს (52%). ყოველი მეორე მათგანი, ვინც ამ საკითხებს განიხილავს, აღნიშნულ თემებზე მეგობრებთან საუბრობს (49%).

ბოლო არჩევნებში (საპარლამენტო არჩევნები 2020) მონაწილეობა აჭარის რეგიონში გამოკითხული ახალგაზრდების 61%-მა მიიღო. არასრულწლოვანების გამო არჩევნებში მონაწილეობა არ მიუღია გამოკითხულთა მეოთხედს (24%), მიუხედავად სრულწლოვანებისა კი არჩევნებში მონაწილეობა არ მიუღია რესპონდენტთა 13%-ს. ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც რეალობა მსგავსია.

გრაფიკი # 24. ბოლო არჩევნებში (საპარლამენტო არჩევნები 2020) მონაწილეობის გამოცდილება

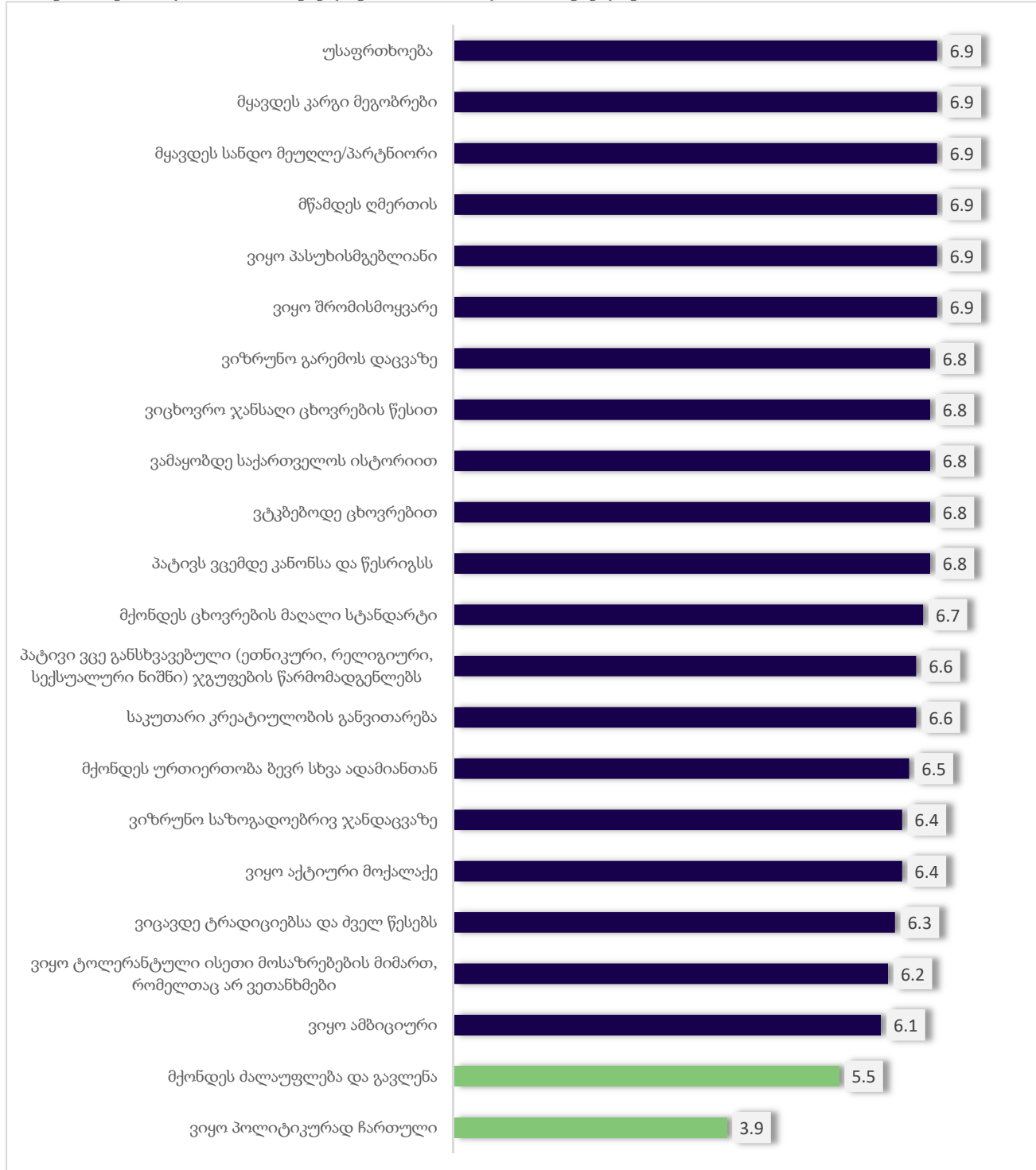
პოლიტიკით ახალგაზრდების ნაკლებ დაინტერესებასა და დაბალ ჩართულობაზე ყურადღება გამახვილდა თვისებრივი კვლევის ფარგლებშიც. აღინიშნა, რომ არა მხოლოდ არჩევნებში დაბალი მონაწილეობა, არამედ განხილვებში მონაწილეობასაც იშვიათად აქვს ადგილი ახალგაზრდების მხრიდან. ფოკუსურ დისკუსიაზე გაჟღერებული მოსაზრების თანახმად, ახალგაზრდები ნაკლებად სერიოზულად აფასებენ განხილვებში მონაწილეობის საკითხს და აქვთ დამოკიდებულება, თითქოს „არაფრის შეცვლა“ არ არის მათ ხელთ. ძირითად ინფორმანტთან კი აღინიშნა, რომ აუცილებელია უშუალოდ ადგილობრივი თვითმმართველობის მუშაობის გააქტიურება ამ მიმართულებით, რათა გაიზარდოს ახალგაზრდების დაინტერესება პოლიტიკით და მათთან დაკავშირებული საკითხებით.

როგორც რაოდენობრივი, ასევე თვისებრივი კვლევის შედეგები მოწმობს, ახალგაზრდების სამოქალაქო ჩართულობა რეგიონსა თუ ბათუმის მუნიციპალიტეტში დაბალია. მიუხედავად იმისა, რომ როგორც მოხალისეობრივ საქმიანობას, ასევე სხვადასხვა პროცესში ახალგაზრდების ჩართულობას კვლევის მონაწილეები აფასებენ, როგორც მნიშვნელოვანს ან ძალიან მნიშვნელოვანს, ისიც ჩანს, რომ ახალგაზრდები ნაკლებად არიან პროცესებში ჩართულები. ამის მიზეზებად სამოქალაქო აქტივიზმის მნიშვნელოვნების ნაკლები გაცნობიერება და ასევე, ჩართულობის ფორმების შესახებ ნაკლები ინფორმირება იკვეთება. აქვე საგულისხმოა, რომ ფაქტორებს შორისაა აქტივიზმის, როგორც სოციალურად ნაკლებად სასურველი აქტივობის აღქმა; ასევე, ის ბიუროკრატიული ბარიერები, რომელთა გადალახვაც უწევთ ახალგაზრდებს იგივე ადგილობრივი თვითმმართველობისგან მხარდაჭერის მისაღებად. რაც შეეხება სამოქალაქო აქტივიზმის გაზრდის მექანიზმებს, კვლევის შედეგები უჩვენებს, რომ მნიშვნელოვანია ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით აქტიური მუშაობა და ეს განსაკუთრებით აქტიური უნდა იყოს სკოლის ასაკის ახალგაზრდებთან. ასევე, მნიშვნელოვან მექანიზმადაა მოაზრებული სამოქალაქო აქტივიზმის პოპულარიზაცია და წარმატებული შემთხვევების დემონსტრირება, პირველ რიგში, მედიის საშუალებებით.

2.5. ღირებულებები და უფლებები ღირებულებები

კვლევის მონაწილეებმა შეაფასეს სხვადასხვა ღირებულების მნიშვნელოვნება 7-ქულიან სკალაზე, სადაც „1“ ნიშნავდა, რომ ღირებულება მათთვის „საერთოდ არ არის მნიშვნელოვანი“, „7“ კი - „ძალიან მნიშვნელოვანია“. თითქმის ყველა ღირებულება შეფასდა, როგორც ძალიან მნიშვნელოვანი და ყველა მათგანის საშუალო შეფასება 6 ქულას აღემატება. როგორც აღმოჩნდა, აჭარის რეგიონში ახალგაზრდებისთვის ისეთი ღირებულებებია განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი, როგორებიცაა *უსაფრთხოება, კარგი მეგობრების ყოლა, სანდო მეუღლის/პარტნიორის ყოლა, ღვთის რწმენა, პასუხისმგებლიანობა და შრომისმოყვარეობა* (თითოეულის საშუალო შეფასება 6.9 ქულა). ნაკლებად მნიშვნელოვნად კი აჭარის რეგიონში ისეთი ღირებულებები გამოიკვეთა, როგორებიცაა *ძალაუფლებისა და გავლენის ქონა* (5.5 ქულა) და, განსაკუთრებით, *პოლიტიკური ჩართულობა* (3.9 ქულა).

გრაფიკი # 25. ღირებულებების მნიშვნელოვნების შეფასება აჭარის რეგიონში (შეფასება 7-ქულიან სკალაზე, სადაც „1“ ნიშნავს - „საერთოდ არ არის მნიშვნელოვანი“, „7“ – „ძალიან მნიშვნელოვანია“)

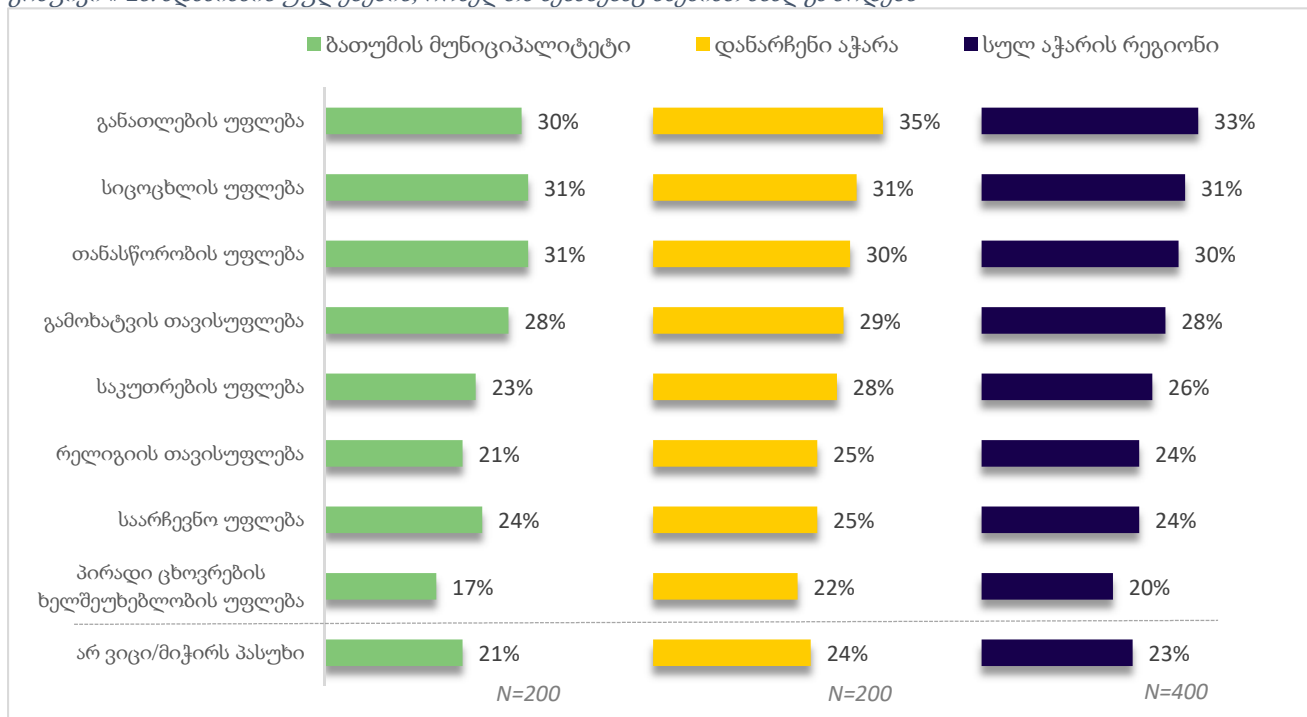

უფლებები

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

რაც შეეხება უფლებებს, რომელთა შესახებაც სმენიათ ახალგაზრდებს, აღმოჩნდა, რომ აჭარის რეგიონში კვლევის მონაწილე ახალგაზრდების 23%-ს უჭირს დაასახელოს რომელიმე უფლება მაინც, რომლის შესახებაც სმენია. ყველაზე მეტს, და მათი რიცხვი მესამეა, სმენია ისეთი უფლებების შესახებ, როგორებიცაა განათლების (33%), სიცოცხლის (31%) და თანასწორობის (30%) უფლების, ასევე გამოხატვის (28%) უფლების შესახებ.⁷ მსგავსია რეალობა ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც. აღსანიშნავია, რომ აჭარის რეგიონში ქალების ყველაზე დიდ რაოდენობას თანასწორობის (34%), კაცების ყველაზე დიდ რაოდენობას კი - სიცოცხლის უფლების (31%) შესახებ სმენია. ასაკის ჯრილში განათლების უფლების შესახებ სმენია გამოკითხულთა უმრავლესობას 14-17 და 18-23 წლის ასაკობრივ ჯგუფებში (შესაბამისად, 32% და 41%); 24-29 წლის ასაკობრივ ჯგუფში კი ყველაზე მეტ გამოკითხულს სიცოცხლის უფლების შესახებ სმენია (30%). სწორედ ამ უკანასკნელზე სმენია ყველაზე მეტ გამოკითხულს სოფლის ტიპის დასახლებაში (34%), ქალაქში კი გამოკითხულთა ყველაზე დიდ ჯგუფს თანასწორობის უფლების შესახებ სმენია (31%).

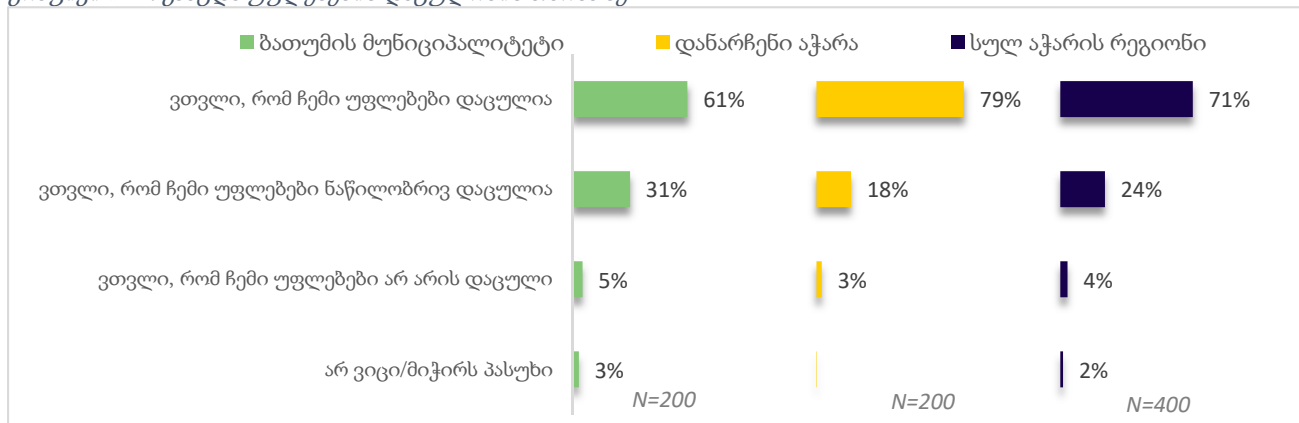
გრაფიკი # 26. ადამიანის უფლებების, რომელთა შესახებაც სმენიათ ახალგაზრდებს

აჭარის რეგიონში გამოკითხულების უმრავლესობა მიიჩნევს, რომ მათი უფლებები დაცულია (71%); ნაწილობრივ უფლების დაცვაზე გამოკითხულთა მეოთხედი მიუთითებს (24%). ბათუმის მუნიციპალიტეტში ათიდან ექვსი გამოკითხული ახალგაზრდა თვლის, რომ მისი უფლებები დაცულია (61%), ხოლო მესამედი მიიჩნევს, რომ მათი უფლებები ნაწილობრივ არის დაცული (31%). რეგიონში ასაკის მატებასთან ერთად მცირდება მათი რიცხვი, ვინც თვლის, რომ მათი უფლებები დაცულია, თუმცა ნებისმიერ ასაკობრივ კატეგორიაში ამ მოსაზრებას გამოკითხულთა უმრავლესობა იზიარებს (14-17 წელი - 83%, 18-23 წელი - 70%, 24-29 წელი - 66%).

⁷ შენიშვნა: გრაფიკზე წარმოდგენილია მხოლოდ ის უფლებები, რომელთა შესახებ ათიდან სულ მცირე 2 რესპონდენტს მაინც სმენია. ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

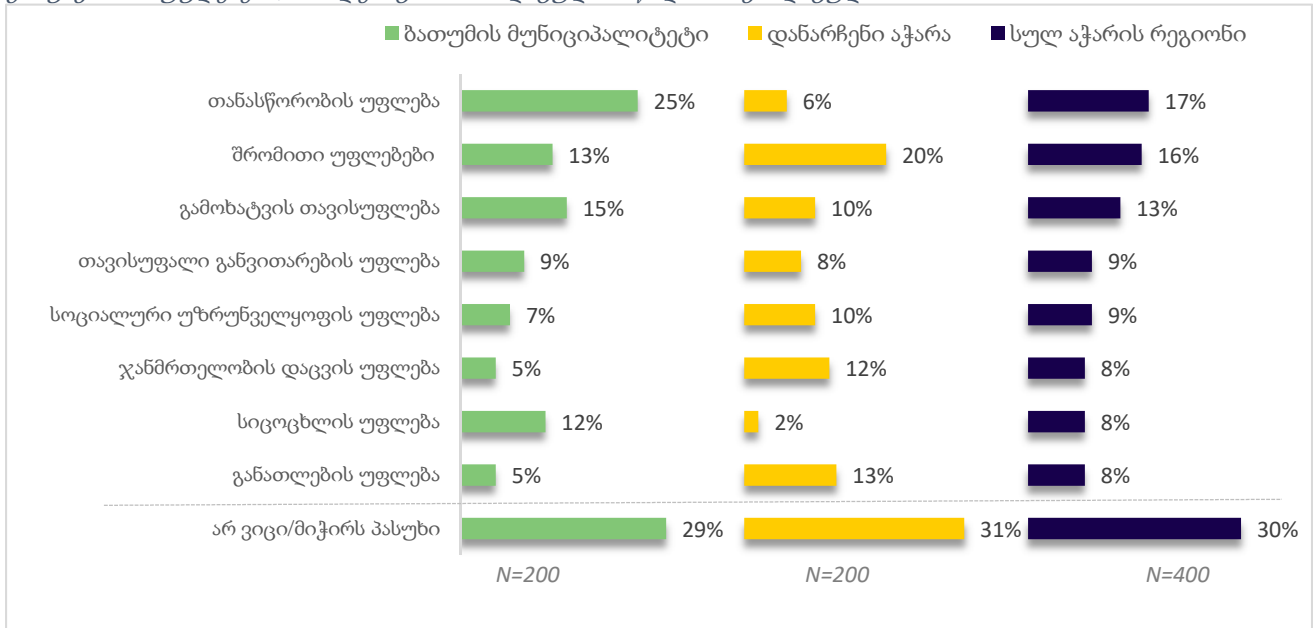
გრაფიკი # 27. განცდა უფლებების დაცულობის თაობაზე

აჭარის რეგიონში გამოკითხულთა 57%-ის თქმით, მათი უფლებები არ ირღვევა. იმ უფლებებს შორის კი, რომლის დარღვევაზეც ყველაზე მეტმა რესპონდენტმა მიუთითა, თანასწორობის უფლება იკვეთება (11%). ბათუმის მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდების 44%-მა აღნიშნა, რომ მათი უფლებები არ ირღვევა და იქაც ყველაზე მეტმა თანასწორობის უფლების დარღვევაზე მიუთითა (17%). იმ უფლებებზე საუბრისას კი, რომლებიც არ არის დაცული/ნაწილობრივაა დაცული, აჭარის რეგიონში გამოკითხულთა მესამედს უჭირს პასუხის გაცემა (30%), ყველაზე მეტი რესპონდენტი კი თვლის, რომ მათი ისეთი უფლებები არ არის დაცული/ნაწილობრივაა დაცული, როგორებიცაა თანასწორობის და შრომითი უფლებები (შესაბამისად, 17% და 16%). ბათუმის მუნიციპალიტეტში აღნიშნულის შეფასება უჭირს გამოკითხულთა მესამედს (29%), ყველაზე მეტი - რესპონდენტთა მეოთხედი კი თვლის, რომ თანასწორობის უფლება არაა დაცული/ნაწილობრივაა დაცული (25%). რიგით მეორე, ყველაზე ხშირად დასახელებული უფლება კი ბათუმის მუნიციპალიტეტში გამოხატვის თავისუფლებაა, რომელზეც 15% მიუთითებს, რომ არაა დაცული/ნაწილობრივაა დაცული. აღსანიშნავია, რომ ისეთი მნიშვნელოვანი საკითხი, როგორიცაა განათლების უფლება, არ არის დაცული/ნაწილობრივაა დაცული გამოკითხულთა 8%-ის აზრით მთელ რეგიონში. ბათუმის მუნიციპალიტეტში აღნიშნულზე მხოლოდ 5%-მა, დანარჩენ აჭარის რეგიონში კი - 13%-მა მიუთითა.

აღსანიშნავია, რომ აჭარის რეგიონში ქალების ყველაზე დიდი რაოდენობა თვლის, რომ მათი ისეთი უფლება არ არის დაცული/ნაწილობრივაა დაცული, როგორიცაა გამოხატვის თავისუფლება (26%), კაცების ყველაზე დიდ რაოდენობას კი უჭირს დასახელოს ასეთი უფლება (30%).

გრაფიკი # 28. უფლებები, რომლებიც არ არის დაცული/ნაწილობრივად დაცული ⁸

უფლებებზე ან მათ დარღვევაზე ნაკლებად ისაუბრეს *თვისებრივი კვლევის* მონაწილეებმა, რაც უფლებების შესახებ ნაკლებ გათვითცნობიერებულობას შეიძლება დავუკავშიროთ. ამ უკანასკნელზე ყურადღება კვლევის მონაწილე ძირითად ინფორმანტებთან გამახვილდა. აღინიშნა, რომ ახალგაზრდებს „მხოლოდ იმ უფლებების შესახებ აქვთ ინფორმაცია, რასაც ყვირილით, ძალადობით დაიცავენ“ და რეალურად ნაკლებად იციან უფლებებისა და მათთან დაკავშირებული მოვალეობების შესახებ.

დარღვევის ნაცვლად, ბათუმის მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდებთან დისკუსიებზე აღინიშნა, რომ ქალაქში ნაკლებად აქვს ადგილი უფლებების დარღვევას და, თუნდაც, ისეთი მნიშვნელოვანი უფლება, როგორიცაა გამოხატვის თავისუფლება, დაცული და გარანტირებულია („*აზრის გამოთქმის თავისუფლებაზე ჩვენ ნამდვილად არ გვაქვს პრობლემა*“). ერთადერთი, რაზეც უფლებების დარღვევის კონტექსტში აღინიშნა დისკუსიებზე, ეხება *შრომით უფლებებს*. როგორც უფროსი ასაკის ახალგაზრდებმა შეაფასეს, შრომითი უფლებები ირღვევა არა მხოლოდ ბათუმის მუნიციპალიტეტში, არამედ მთელს ქვეყანაში და ეს საკითხი აქტუალურია როგორც ახალგაზრდებისთვის, ასევე უფროსი თაობის წარმომადგენლებისთვის. შრომითი უფლებების დარღვევა, კვლევის მონაწილეთა შეფასებით, გამოიხატება ხანგრძლივ სამუშაო კვირასა („*კვირაში ადამიანმა 40 საათი უნდა იმუშაოს, მაგრამ ჩვენ 80 საათი ვმუშაობთ...*“) და დაბალ ანაზღაურებაში.

⁸ შენიშვნა: ჩამონათვალში წარმოდგენილია მხოლოდ ის უფლებები, რომლებიც რესპონდენტთა 8%-მა და მეტმა დაასახელა ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

2.6. პრობლემები და მისწრაფებები

ახალგაზრდებმა კვლევის ფარგლებში შეაფასეს სხვადასხვა პრობლემა, მიგრაციისკენ მისწრაფება, ქვეყნის სოციო-ეკონომიკური მდგომარეობა და სხვა საკითხები, რომლებიც მეტ-ნაკლებად პრობლემურად შეიძლება ჩაითვალოს ქვეყნისთვის.

პრობლემები

კვლევის მონაწილეებმა შეაფასეს სხვადასხვა სერვისზე ხელმისაწვდომობის პრობლემურობა ახალგაზრდებისთვის თავიანთ მუნიციპალიტეტში. საკითხის პრობლემურობა ფასდებოდა 7-ქულიან სკალაზე, სადაც „1“ ნიშნავდა, რომ საკითხი საერთოდ არ წარმოადგენს გამოწვევას/პრობლემას, „7“ კი - სერიოზული გამოწვევა/პრობლემაა. როგორც აღმოჩნდა, **აჭარის რეგიონში** ახალგაზრდებისთვის ყველაზე სერიოზულ ორ გამოწვევას *სამუშაო ადგილების სიმწირე* (5.4 ქულა) და *მეწარმეობის ხელშემწყობ პროგრამებზე ხელმისაწვდომობა* (5.1 ქულა) წარმოადგენს. კიდევ ორ განსაკუთრებით პრობლემურ საკითხად *სტაჟირებასა და გართობისა და დასვენების ადგილებზე ხელმისაწვდომობის* თვალსაზრისით ხედავენ რესპონდენტები (თითოეული შეფასება - 4.6 ქულა). რეგიონში სამ ყველაზე ნაკლებად პრობლემურ საკითხად *სასკოლო განათლებაზე* (2.3 ქულა), *ტრანსპორტზე* (2.4 ქულა) და *ინტერნეტზე* (2.2. ქულა) ხელმისაწვდომობა ფასდება. დაახლოებით მსგავსია შეფასებები **ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც** იმ განსხვავებით, რომ *სამუშაოს სიმწირესა და მეწარმეობის ხელშემწყობ პროგრამებზე ხელმისაწვდომობასთან* ერთად, მესამე ყველაზე პრობლემურ საკითხად აქ *ახალგაზრდებისთვის შეკრების, დასვენებისა და თუ სხვადასხვა ღონისძიების მოსაწყობად საჭირო სივრცეებზე ხელმისაწვდომობა* სახელდება (4.1 ქულა). ყველაზე ნაკლებად პრობლემური ბათუმის მუნიციპალიტეტში *ინტერნეტზე ხელმისაწვდომობაა* (2.1 ქულა).

ცხრილი # 2. საკუთარ მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდობისთვის სხვადასხვა საკითხის პრობლემურად შეფასება (შეფასება 7-ქულიან სკალაზე, სადაც „1“ ნიშნავს - საერთოდ არ არის გამოწვევა/პრობლემა, „7“ ნიშნავს - სერიოზული გამოწვევა/პრობლემა)

მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდობისათვის რამდენად სერიოზული გამოწვევა/პრობლემაა შემდეგი საკითხები	ბათუმის მუნიციპალიტეტი	დანარჩენი აჭარის რეგიონი	სულ აჭარის რეგიონი
↓			
სამუშაო ადგილების სიმწირე	5.2	5.7	5.4
მეწარმეობის ხელშემწყობ პროგრამებზე ხელმისაწვდომობა	4.8	5.3	5.1
სტაჟირებაზე ხელმისაწვდომობა	3.9	5	4.6
ახალგაზრდებისათვის შეკრების, დასვენებისა თუ სხვადასხვა ღონისძიების მოსაწყობად საჭირო სივრცეებზე ხელმისაწვდომობა	4.1	5	4.6
რეპროდუქციულ ჯანმრთელობასთან დაკავშირებულ განათლებაზე ხელმისაწვდომობა	3.8	4.7	4.3
ტრენინგებზე/საგანმანათლებლო კურსებზე ხელმისაწვდომობა	3.6	4.8	4.3
გართობისა და დასვენების ადგილებზე ხელმისაწვდომობა	3.4	5.1	4.3
სპორტულ წრეებზე ხელმისაწვდომობა	3.3	4.1	3.8

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

სპორტულ ინფრასტრუქტურაზე ხელმისაწვდომობა	3.3	4.2	3.8
უმაღლეს განათლებაზე ხელმისაწვდომობა	3.0	4.2	3.6
არაფორმალურ განათლებაზე ხელმისაწვდომობა	3.0	4.1	3.6
სახელოვნებო წრეებზე ხელმისაწვდომობა	3.2	3.9	3.6
პროფესიულ სასწავლებლებზე ხელმისაწვდომობა	3.1	3.5	3.3
ჯანდაცვის სერვისებზე ხელმისაწვდომობა	3.2	3.2	3.2
კომპიუტერზე ხელმისაწვდომობა	2.4	3.0	2.8
ინტერნეტზე ხელმისაწვდომობა	2.1	2.8	2.5
ტრანსპორტზე ხელმისაწვდომობა	2.2	2.6	2.4
სასკოლო განათლებაზე ხელმისაწვდომობა	2.3	2.3	2.3

როგორც აღმოჩნდა, მართალია, კვლევის მონაწილეთა უმრავლესობას მიუწვდება ხელი კომპიუტერზე სახლში და/ან მის ფარგლებს გარეთ, მაგრამ გამოკითხულთა მეოთხედს შეადგენს მათი წილი, ვისაც აჭარის რეგიონში არ აქვს წვდომა კომპიუტერზე არც სახლში და არც მის გარეთ (26%). ბათუმის მუნიციპალიტეტში ასეთი რესპონდენტების წილი 20%-ია. რაც შეეხება ინტერნეტის მოხმარებას, როგორც მთლიანად რეგიონში, ასევე ბათუმის მუნიციპალიტეტში ათიდან ცხრა რესპონდენტი აცხადებს, რომ დღეში რამდენიმე საათითაა მისი მომხმარებელი (აჭარის რეგიონი - 91%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 89%). ყველაზე ხშირად ინტერნეტს გამოკითხულები სოციალურ ქსელ ფეისბუქის გამოსაყენებლად (77% როგორც აჭარის რეგიონში, ასევე ბათუმის მუნიციპალიტეტში) და ინფორმაციის მოსაძებნად (67% როგორც აჭარის რეგიონში, ასევე ბათუმის მუნიციპალიტეტში) იყენებენ.

პრობლემებთან დაკავშირებით უნდა აღინიშნოს, რომ თვისებრივი კვლევის ფარგლებში ახალგაზრდებს გაუჭირდათ იმ საკითხების იდენტიფიცირება, რაც მათ, როგორც ახალგაზრდებს ეხებათ და არა როგორც კონკრეტული ქალაქის მცხოვრებთ ან ქვეყნის მოქალაქეებს. აღნიშნულზე ყურადღება გამახვილდა კვლევის მონაწილე ძირითადი ინფორმანტის მიერაც. ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლის შეფასებით, გარდა ახალგაზრდობასთან დაკავშირებული კონკრეტული პრობლემებისა, სერიოზული გამოწვევა ისიცაა, რომ ისინი ვერ ასახელებენ პრობლემებს და საჭიროებებზე საუბრისას „სწავლის გადასახადისა და დასაქმების იქეთ ვერ მიდიან“.

ზოგადად, პრობლემებზე საუბრისას, ბათუმის მუნიციპალიტეტში დისკუსიების მონაწილეებმა ისეთ საკითხებზე გაამახვილეს ყურადღება, როგორებიცაა:

- ეკოლოგიური პრობლემები (დასუფთავების პრობლემა ქალაქში, დაბინძურებულ ჰაერი, ნაგავსაყრელი);
- ქალაქის განაშენიანება (ქაოტური მშენებლობები და ქალაქის დაკარგული იერსახე);
- გადატვირთული მოძრაობა, რაც განსაკუთრებით პრობლემურია ზაფხულში, ტურისტების ნაკადების ზრდის გამო;
- გაუმართავი საგზაო ინფრასტრუქტურა (გაუმართავი შუქნიშნები, მათი არასაკმარისი რაოდენობა, ჩაბნელებული ქუჩები);

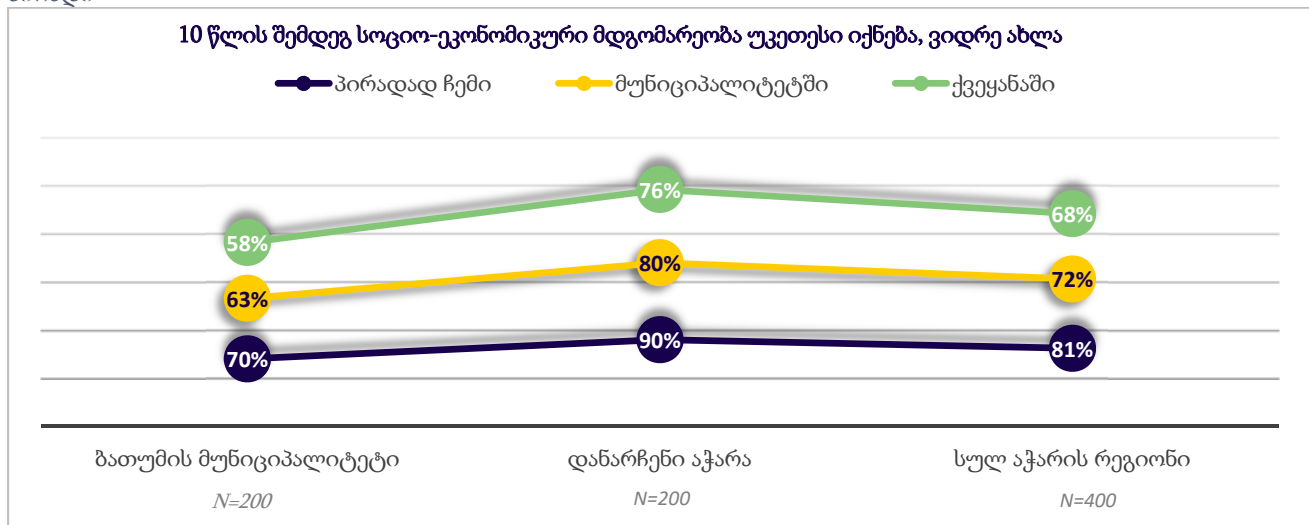
ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

- გაუმართავი სპორტული ინფრასტრუქტურა (მოუვლელი სტადიონები);
- არაადაპტირებული გარემო შშმ პირებისთვის;
- მიუსაფარი ადამიანები;
- მიუსაფარი ძაღლები.

უშუალოდ ახალგაზრდობის კონტექსტში პრობლემებთან დაკავშირებით კი განსაკუთრებული ყურადღება დასაქმებასთან დაკავშირებულ გამოწვევებზე გამახვილდა, რაც შესაბამის ქვეთავში იყო განხილული. ასევე, პრობლემებს შორის გამოიყო ბუღინგსა და მარიხუანას მოხმარებასთან დაკავშირებული გამოწვევები, რაც სარისკო ქცევებისა და დისკრიმინაციის ქვეთავში იქნება განხილული.

რაც შეეხება მომავალი 10 წლის პერსპექტივაში ქვეყნის, მუნიციპალიტეტისა თუ საკუთარი სოციო-ეკონომიკური მდგომარეობის შეფასებას, უნდა აღინიშნოს, რომ განწყობები როგორც რეგიონის, ასევე ბათუმის მუნიციპალიტეტის შემთხვევაში პოზიტიურია. ათიდან სულ მცირე შვიდ ადამიანს აქვს განცდა, რომ 10 წლის შემდეგ *სოციო-ეკონომიკური მდგომარეობა როგორც ქვეყანაში, ასევე საკუთარ მუნიციპალიტეტსა თუ პირადად მათი, უკეთესი იქნება, ვიდრე ახლაა*. ისიც აღსანიშნავია, რომ საკუთარ სოციო-ეკონომიკურ მდგომარეობას 10 წლის შემდეგ უფრო პოზიტიურად ხედავენ კვლევის რესპონდენტები (81%), ვიდრე ქვეყნის (68%) ან მუნიციპალიტეტის (72%) მდგომარეობას. ასევე აღსანიშნავია, რომ *სოფლის ტიპის დასახლებებში* განწყობები უფრო პოზიტიურია, ვიდრე *ქალაქებში*. კერძოდ, ქვეყნის მდგომარეობის უკეთესობისკენ ცვლილებას სოფლად 76%, ქალაქში კი - 61% აფასებს. მსგავსია ტენდენცია მუნიციპალიტეტისა (სოფელი - 80%, ქალაქი - 66%) და საკუთარი მდგომარეობის (სოფელი - 91%, ქალაქი - 72%) შეფასების თვალსაზრისითაც.

გრაფიკი # 29. 10 წლის შემდეგ სოციო-ეკონომიკური მდგომარეობის დადებითი შეფასება ქვეყანაში, მუნიციპალიტეტში, პირადი

რაც შეეხება ამ ეტაპზე საკუთარი ცხოვრებით კმაყოფილებას, ახალგაზრდების უმრავლესობა ამტკიცებს, რომ ცხოვრების ამ ეტაპზე, ყველა ფაქტორის გათვალისწინებით, ისინი *საშუალოზე უფრო*

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

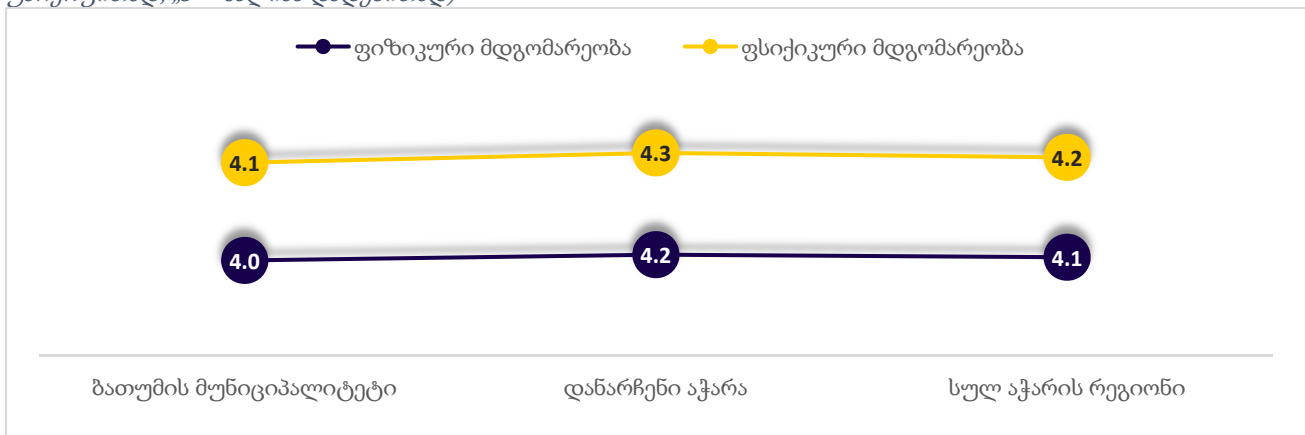
კმაყოფილები არიან თავიანთი ცხოვრებით. აღნიშნული მათ 7-ქულიან სკალაზე შეაფასეს, სადაც „1“ ნიშნავდა, რომ რესპონდენტი საერთოდ არ იყო კმაყოფილი საკუთარი ცხოვრებით, „7“ კი ნიშნავდა, რომ ის ძალიან კმაყოფილი იყო საკუთარი ცხოვრებით ამ ეტაპზე და ეს შეფასება აჭარის რეგიონში 5.4 ქულას, დანარჩენ რეგიონში 5.6, ბათუმის მუნიციპალიტეტში კი ყველაზე ნაკლებს - 5.2 ქულას შეადგენს.

გრაფიკი # 30. ამ ეტაპზე საკუთარი ცხოვრებით კმაყოფილება (შეფასება 7-ქულიან სკალაზე, სადაც „1“ ნიშნავს - „საერთოდ არ ვარ კმაყოფილი“, „7“ ნიშნავს - „ძალიან კმაყოფილი ვარ“)

რაც შეეხება ახალგაზრდების მიერ ამ ეტაპზე საკუთარი ფიზიკური და ფსიქიკური მდგომარეობის შეფასებას, ის დადებითად ფასდება როგორც ზოგადად აჭარის რეგიონში, ასევე ბათუმსა და დანარჩენ რეგიონში. ყველაზე მეტი მდგომარეობის შეფასება მაქსიმალური 5-დან 4.0 და მეტი ქულით ფასდება.

გრაფიკი # 31. ამ ეტაპზე საკუთარი ფიზიკური და ფსიქიკური მდგომარეობის შეფასება (შეფასება „1“ - ძალიან უარყოფითად, „5“ - ძალიან დადებითად)

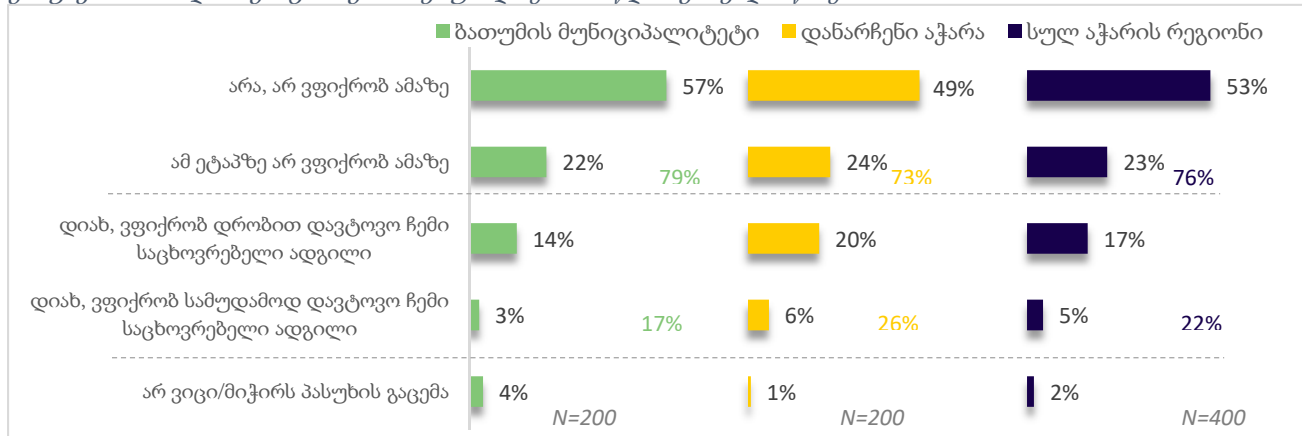

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

მიგრაცია

ახალგაზრდებმა შეაფასეს შიდა და გარე მიგრაციის განზრახვა უახლოესი 2-3 წლის მანძილზე. აღმოჩნდა, რომ შიდა მიგრაციის განზრახვა არ აქვს/ამ ეტაპზე არ აქვს კვლევის მონაწილე ახალგაზრდების დიდ ნაწილს. **აჭარის რეგიონში** ამგვარი განზრახვის არქონა გამოვითხულთა 53%-მა დააფიქსირა, ამ ეტაპზე კი ამაზე არ ფიქრობს ახალგაზრდების 23%. დროებით საცხოვრებელი ადგილის დატოვების განზრახვაზე გამოვითხულთა 17%-მა მიუთითა. **ბათუმის მუნიციპალიტეტში** გამოვითხული ათიდან რვა რესპონდენტს არ აქვს განზრახვა უახლოესი 2-3 წლის მანძილზე შიდა მიგრაციის (79%) და აქვე აღსანიშნავია, რომ ამ ეტაპზე არ ფიქრობს აღნიშნულს რესპონდენტთა 22%.

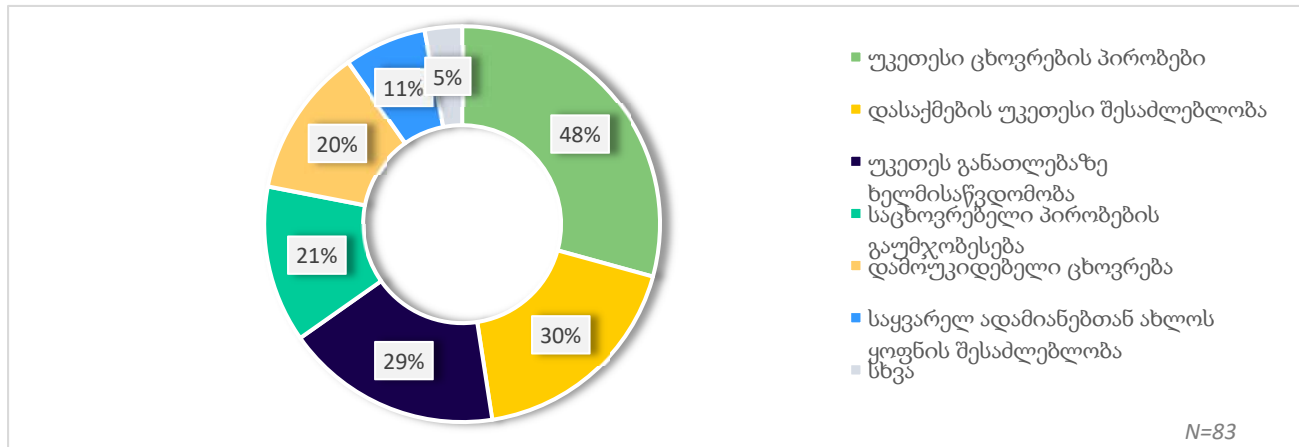
გრაფიკი # 32. შიდა მიგრაციის განზრახვა უახლოესი 2-3 წლის გათვალისწინებით

აღსანიშნავია, რომ შიდა მიგრაციის განზრახვას აჭარის რეგიონში ყველაზე მეტად 18-23 წლის ასაკობრივ ჯგუფში აფიქსირებენ (30%; 14-17 წელი - 19%, 24-29 წელი - 16%). დასახლების ტიპის მიხედვით კი, სოფლად მეტი ახალგაზრდა ფიქრობს შიდა მიგრაციაზე უახლოესი 2-3 წლის მანძილზე (29%), ვიდრე ქალაქში (16%).

რაც შეეხება შიდა მიგრაციის მიზეზებს, მათთან, ვინც მსგავსი განზრახვა დააფიქსირეს სამი მთავარი მიზეზი გამოიკვეთა. კერძოდ, *უკეთესი ცხოვრების პირობები* (48%), *დასაქმების უკეთესი შესაძლებლობები* (30%) და *უკეთესი განათლებაზე ხელმისაწვდომობა* (29%).

გრაფიკი # 33. შიდა მიგრაციის მიზეზები აჭარის რეგიონში

აღსანიშნავია, რომ გარე მიგრაციაზე რესპონდენტთა დიდი ნაწილი არ ფიქრობს როგორც ზოგადად აჭარის რეგიონში (87%), ასევე ბათუმსა (81%) და დანარჩენ რეგიონში (92%). გარე მიგრაციის/ქვეყნის დატოვების განზრახვა სულ გამოკითხულთა 10%-მა (39 ახალგაზრდა) დააფიქსირა, რომელთაც აღნიშნულის მთავარ მიზეზებად უკეთესი ცხოვრების პირობები, დასაქმების უკეთესი შესაძლებლობა და დამოუკიდებელი ცხოვრება დაასახელეს.

დისკრიმინაციის გამოცდილება

კვლევის ფარგლებში ახალგაზრდებმა ასევე შეაფასეს, ჰქონიათ თუ არა დისკრიმინაციის გამოცდილება შემდეგი ნიშნებით: *განათლების დონის გამო* (დაწყებითი განათლება, საშუალო განათლება, სხვ), *ეკონომიკური მდგომარეობის გამო* (მდიდარი/ღარიბი), *რელიგიური კუთვნილების გამო*, *ეთნიკური კუთვნილების გამო*, *სქესის გამო* (მდედრობითი-მამრობითი), *ასაკის გამო* დისკრიმინაცია (უმცროსი-უფროსი; პატარა-დიდი), *საცხოვრებელი ადგილის გამო* (გარეუბანი-ცენტრი, სოფელი-ქალაქი), *პოლიტიკური შეხედულებების გამო*. კვლევის შედეგების თანახმად, როგორც მთლიანად რეგიონში, ასევე სამიზნე მუნიციპალიტეტებში რესპონდენტთა აბსოლუტური უმრავლესობა (ათიდან, სულ მცირე, ცხრა რესპონდენტი) აცხადებს, რომ მათ მსგავსი გამოცდილება არ ჰქონიათ.

აღსანიშნავია, რომ დისკრიმინაციის შესახებ ნაკლებად ისაუბრეს ბათუმის მუნიციპალიტეტში *თვისებრივი კვლევის* მონაწილეებმაც, თუმცა აღნიშნეს დისკრიმინაციის ფაქტები არა საკუთარი, არამედ სხვების გამოცდილებიდან. ამ თვალსაზრისით გენდერის ნიშნით დისკრიმინაციაზე გამახვილდა ყურადღება. ერთ შემთხვევაში ითქვა, რომ ამ ნიშნით სამსახურში აყვანისას დამსაქმებელი ახდენს ადამიანის დისკრიმინირებას უკვე იმით, რომ ვაკანტურ პოზიციასთან დაკავშირებით განცხადებაში უთითებს შესაბამის პუნქტს. გენდერის ნიშნით დისკრიმინაციის მაგალითად ასევე მოყვანილი იყო ქალების მიმართ საზოგადოებაში არსებული მოთხოვნები, რომ ის მუდმივად ფორმაში უნდა იყოს, შესაბამისად, სჭირდება თავის მოვლის საშუალებები, ფინანსური რესურსის არარსებობის გამო კი, შეიძლება ამ თვალსაზრისით გამოწვევების წინაშე იდგეს. მართალია, კვლევის მონაწილეებმა ეს გენდერული ნიშნით დისკრიმინაციის მაგალითად მოიყვანეს,

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

თუმცა აქ ეკონომიკური (მდიდარი-ღარიბი) ნიშნით დისკრიმინაციაზეც შეიძლება საუბარი. და ასევე, გენდერული ნიშნით დისკრიმინაციის კიდევ ერთ მაგალითად მოყვანილი იყო, ერთი მხრივ, მოთხოვნა, რომ ახალგაზრდა კაცები იცნობდნენ ე.წ. „შავი მენტალიტეტის“ წესებს. მეორე მხრივ, სამართალდამცავი სტრუქტურების წარმომადგენელთა მიერ მხოლოდ კაცების მიმართ კონკრეტული აქტივობების (ე.წ. რეიდები) განხორციელება. ორივე ამ შემთხვევაზე ყურადღება კვლევის მონაწილე ახალგაზრდა კაცებმა გაამახვილეს. ე.წ. რეიდებთან დაკავშირებით აღინიშნა, რომ ბოლო პერიოდში მსგავსი ფაქტები ბათუმის მუნიციპალიტეტში გაზრდილია.

„გოგოების შემთხვევაში უფრო მეტადაა [დისკრიმინაცია]. გოგოებს უფრო მეტი სჭირდებათ თავის მოვლის და ეგეთი საშუალებები... მაგის ნაკლებობას თუ განიცდის გოგო, კომპლექსდება...“ **ქალაქი ბათუმის მუნიციპალიტეტი, მამრობითი, 18-23 წლის ასაკობრივი კატეგორიის წარმომადგენელი**

„როგორც ვიცი, ბათუმის მუნიციპალიტეტში რეიდებია დაწყებული ძალიან ძლიერი და ძალიან მასშტაბური. ჯერ არ მინახავს, რომ პოლიციელს გაეჩერებინოს გოგო და ეთქვას, აბა რა გიდეხს, ამოყარე ჯიბეები...“ **ქალაქი ბათუმის მუნიციპალიტეტი, მამრობითი, 18-23 წლის ასაკობრივი კატეგორიის წარმომადგენელი**

„სკოლაში ბულინგის მთავარი მიზეზი არის ქუჩური მენტალიტეტი, ძალიან გავრცელებულია სკოლაში მჩაგვრელობითი ბავშვები, შავი მენტალიტეტის მიმდევრები სხვებს იმის გამო აბულინგებენ, რატომ არ იცი ეს შავი მენტალიტეტი, ჟარგონები და მსგავსი რაღაცეები...“ **ქალაქი ბათუმის მუნიციპალიტეტი, მამრობითი, 18-23 წლის ასაკობრივი კატეგორიის წარმომადგენელი**

„მინახავს, გვესაჭიროება კონსულტანტი მანდილოსანი, გვესაჭიროება რაღაც თანამდებობაზე მანდილოსანი და მაგის გამო ჩემი რამდენი მეგობარი ბიჭი ვერ დასაქმდა...“ **ქალაქი ბათუმის მუნიციპალიტეტი, მდედრობითი, 18-23 წლის ასაკობრივი კატეგორიის წარმომადგენელი**

„[ხშირია] ბულვარში, რაღაც ქუჩური გარჩევები, ბულინგი... ძალიან ხშირად მინახია, ჩემს თანატოლებს და ჩემზე პატარებსაც გაუკეთებიათ ასეთი რამე, რომ ვიღაცას რაღაცეებით რომ „ებლატავენ“ და ემუქრებიან სხვადასხვა რამეებზე.“ **ქალაქი ბათუმის მუნიციპალიტეტი, მამრობითი, 14-17 წლის ასაკობრივი კატეგორიის წარმომადგენელი**

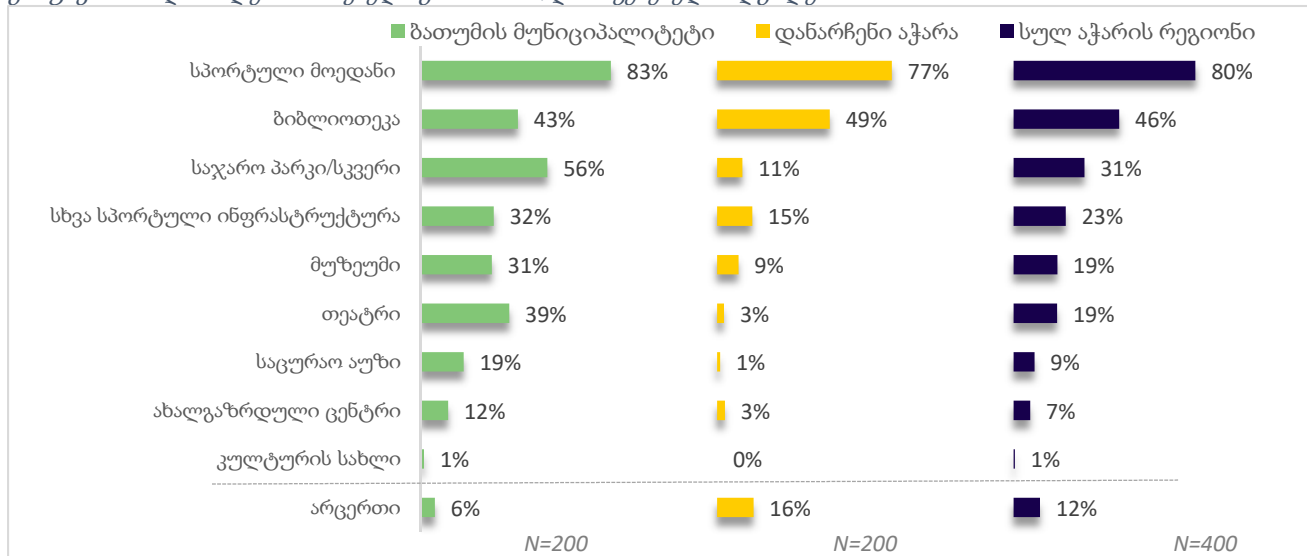
როგორც კვლევის შედეგები მოწმობს, სამუშაო ადგილების სიმწირე და დასაქმებასთან დაკავშირებული გამოწვევები განსაკუთრებით აქტუალურია ახალგაზრდებისთვის როგორც მთლიანად აჭარის რეგიონში, ასევე, ბათუმის მუნიციპალიტეტში. მართალია, როგორც შიდა, ასევე გარე მიგრაციის განზრახვა მაღალი არ არის, მაგრამ მისი ერთ-ერთი მთავარი მოტივი კვლავ დასაქმების უკეთეს შესაძლებლობებს უკავშირდება. აქვე ისიც აღსანიშნავია, რომ, მიუხედავად იმისა, რომ კვლევის მონაწილეები დისკრიმინაციის პირადი გამოცდილების არსებობას არ ადასტურებენ, სხვადასხვა ნიშნით დისკრიმინაციას ადგილი აქვს. განსაკუთრებით საგულისხმოა, რომ ბათუმის მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდებმა დისკრიმინაციის ისეთ ქცევებზე მიუთითეს, რომლებიც ე.წ. „შავი მენტალიტეტის“ არსებობას უკავშირდება.

2.7. დასვენება და ცხოვრების წესი

გართობა, დასვენების შესაძლებლობები და სპორტული აქტივობები

კვლევის რესპონდენტებმა შეაფასეს გართობასა და დასვენებასთან დაკავშირებული სხვადასხვა საკითხი. აღმოჩნდა, რომ ბოლო 1-2 წლის განმავლობაში ყველაზე ხშირად გართობისა და დასვენების თვალსაზრისით რასაც უთმობდნენ დროს ახალგაზრდები აჭარის რეგიონში იყო *მუსიკის მოსმენა* (77%) და *ფილმების ყურება* (59%). რაც შეეხება გართობისა და დასვენებისთვის განკუთვნილ ადგილებზე ხელმისაწვდომობას საკუთარ დასახლებაში, აღმოჩნდა, რომ აჭარის რეგიონში ზოგადად და ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც, მეტ-ნაკლებადაა მისაწვდომი გართობის/დასვენების ადგილები, რომელთაგან ყველაზე მაღალია *სპორტულ მოედნებზე* ხელმისაწვდომობა. რეგიონში 12% აცხადებს, რომ *არცერთი* მოქმედი გასართობი/დასასვენებელი ადგილი არ არის მათ დასახლებაში. აღნიშნულზე *სოფლის ტიპის* დასახლებაში გამოკითხულთა 17%, *ქალაქში* კი - 7% მიუთითებს. გამოკითხულთა უმრავლესობა, როგორც ზოგადად აჭარის რეგიონში, ასევე ბათუმის მუნიციპალიტეტში, უმეტესწილად მიიჩნევს, რომ მათ დასახლებაში არსებული გასართობი/დასასვენებელი ადგილები კარგ ან საშუალო მდგომარეობაშია.

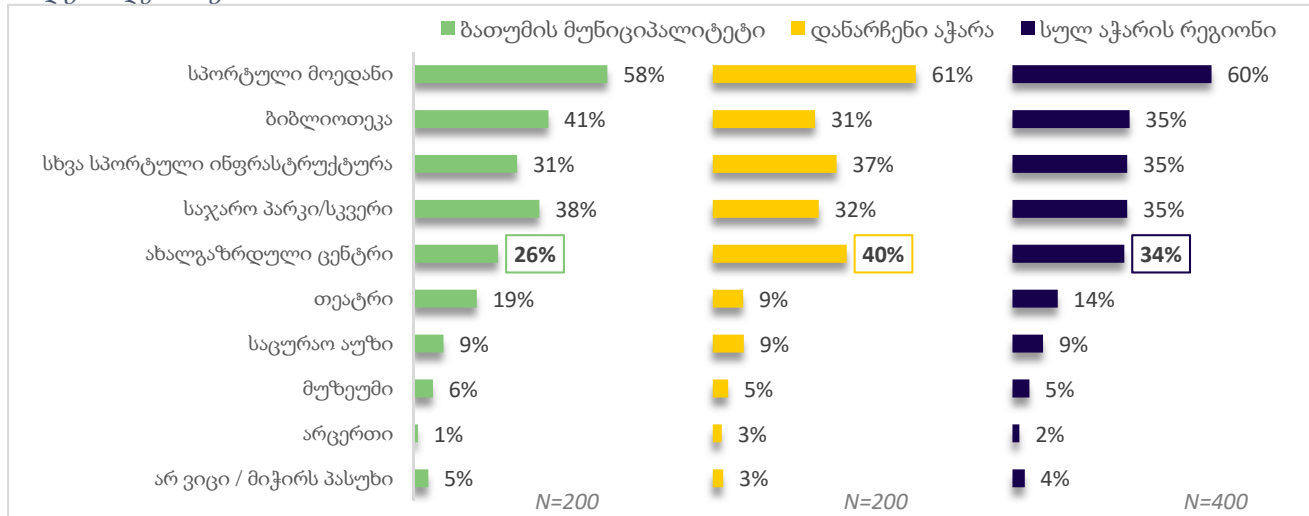
გრაფიკი # 34. დასახლებაში მოქმედი გასართობი/დასასვენებელი ადგილები

რაც შეეხება იმ ადგილებს, რომელთა გამართული ფუნქციონირება პრიორიტეტულია დასახლებაში ახალგაზრდებისთვის, აღმოჩნდა, რომ **აჭარის რეგიონში** ყველაზე პრიორიტეტულია *სპორტული მოედნების* გამართული ფუნქციონირება (60%). ბიბლიოთეკის, საჯარო პარკის/სკვერისა თუ სხვა სპორტული ინფრასტრუქტურის გამართულ ფუნქციონირებაზე ასევე მიუთითა გამოკითხულთა მესამედზე მეტმა. აქვე საგულისხმოა, რომ ახალგაზრდული ცენტრის არსებობა, როგორც პრიორიტეტი დაასახელა რეგიონში გამოკითხულთა 34%-მა. **ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც** ყველაზე პრიორიტეტულად გამოკითხული ახალგაზრდები *სპორტული მოედნების* გამართულ ფუნქციონირებას მიიჩნევენ (58%).

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

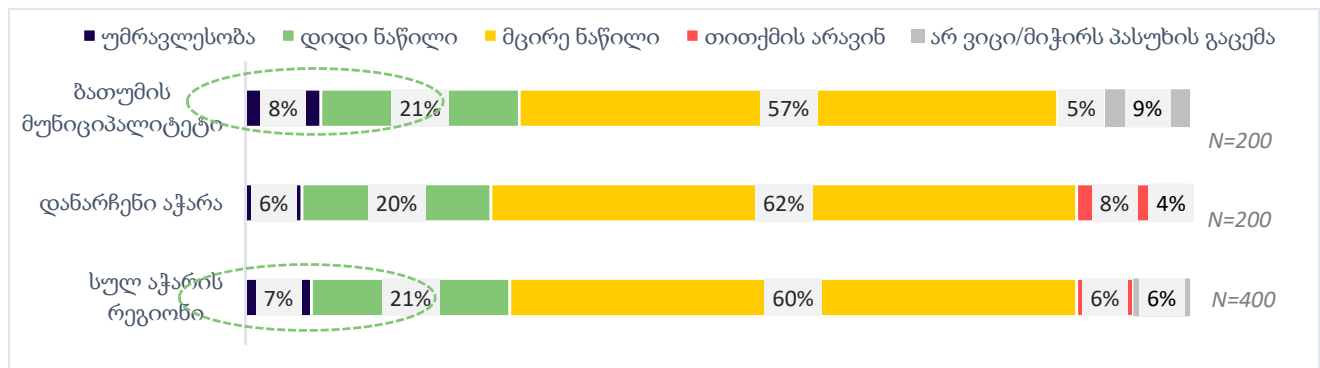
გრაფიკი # 35. გასართობი/დასასვენებელი ადგილები, რომელთა გამართული ფუნქციონირებაა პრიორიტეტული ახალგაზრდებისთვის

ასაკის მიხედვით აღმოჩნდა, რომ ყველა ასაკობრივ კატეგორიაში რესპონდენტების უმრავლესობა სპორტული მოედნების გამართულ ფუნქციონირებას მიიჩნევს პრიორიტეტულად. აღსანიშნავია, რომ ახალგაზრდული ცენტრის არსებობის პრიორიტეტულად დასახელება უფრო მაღალია უფროსი ასაკის ახალგაზრდებში, ვიდრე სკოლის ასაკის გამოკითხულებში (14-17 წელი - 25%, 18-23 წელი - 38%, 24-29 წელი - 35%). ყველაზე პრიორიტეტულად მიუხედავად დასახელების ტიპისა, სპორტული მოედნებია, მეორე ყველაზე ხშირად დასახელებული დასასვენებელი/გასართობი ადგილი კი ქალაქში ბიბლიოთეკა (41%), სოფლებში კი - ახალგაზრდული ცენტრებია (43%).

რაც შეეხება სპორტულ აქტივობებს, კვლევის შედეგები უჩვენებს, რომ სპორტი/ფიზიკური აქტივობით აჭარის რეგიონში ახალგაზრდების მცირე ნაწილია დაკავებული (აჭარის რეგიონი - 60%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 57%). იმაზე, რომ მათ მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდების უმრავლესობა/დიდი ნაწილია სპორტი/ფიზიკური აქტივობით დაკავებული გამოკითხულთა მესამედი მიუთითებს (აჭარის რეგიონი - 28%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 29%).

გრაფიკი # 36. საკუთარ მუნიციპალიტეტში სპორტი/ფიზიკური აქტივობით ახალგაზრდების დაკავებულობის შეფასება

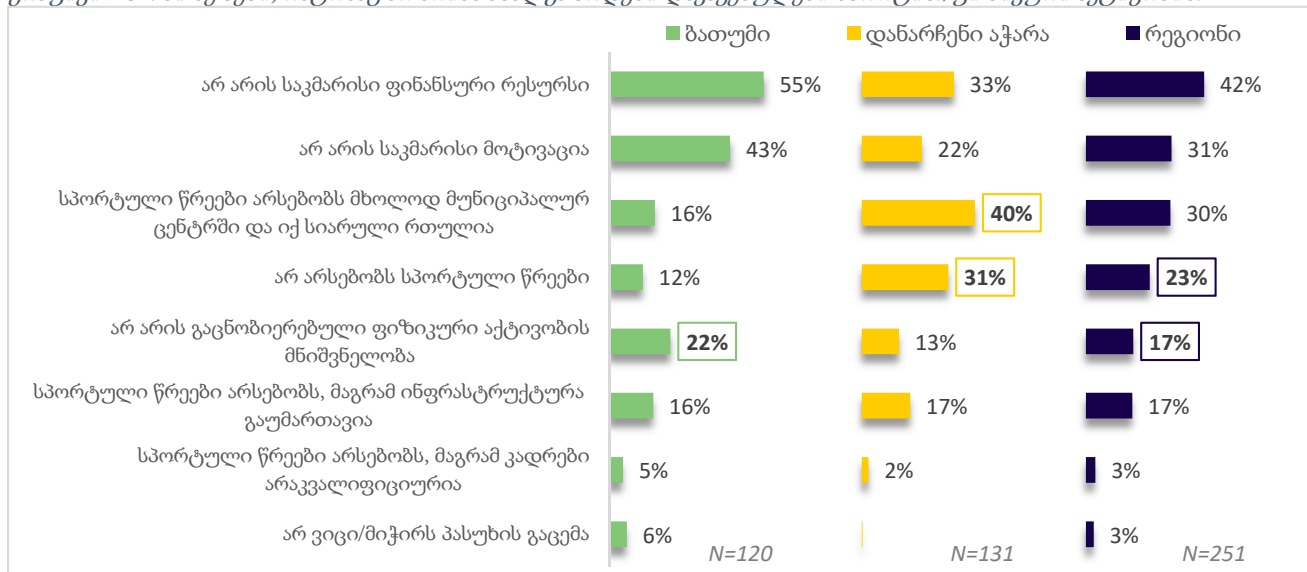

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

იმ რესპონდენტთაგან, ვინც აღნიშნა, რომ მათ მუნიციპალიტეტში სპორტით/ფიზიკური აქტივობით დაკავებულია ახალგაზრდების უმრავლესობა ან დიდი ნაწილი, ყველაზე მეტმა ისეთი სპორტის სახეობაზე მიუთითა, როგორიცაა ფეხბურთი (აჭარის რეგიონი - 90%, ბათუმის მუნიციპალიტეტი - 96%). დასახელდა ასევე ახალგაზრდების დაკავება კალათბურთით, ჭიდაობით, რაგბითა და სპორტის სხვა სახეობებით.

რაც შეეხება მათ, ვინც განაცხადა, რომ სპორტით/ფიზიკური აქტივობით მათ მუნიციპალიტეტში დაკავებულია ახალგაზრდების მცირე ნაწილი ან არაა, ამის მთავარ მიზეზად უმრავლესობამ **აჭარის რეგიონში საკმარისი ფინანსური რესურსის არარსებობა** დაასახელა (42%). ასევე მიზეზებს შორის მესამედი ასახელებს **საკმარისი მოტივაციის არარსებობას** (31%) და **სპორტული წრეების მხოლოდ მუნიციპალურ ცენტრებში არსებობას** (30%). საგულისხმოა, რომ სწორედ ეს მიზეზი დასახელდა ყველაზე მეტი რესპონდენტის მიერ **სოფლის ტიპის დასახლებებში** (46%). აღსანიშნავია, რომ სპორტული/ფიზიკური აქტივობის არააქტუალობას ახალგაზრდებისთვის **სპორტული წრეების არარსებობით** ხსნის აჭარის რეგიონში გამოკითხულთა 23%, **ფიზიკური აქტივობის მნიშვნელობის გაუცნობიერებლობას** კი მიზეზად 17% ასახელებს. **ბათუმის მუნიციპალიტეტში** ყველაზე მეტმა რესპონდენტმა აღნიშნა, რომ **არასაკმარისი ფინანსური რესურსია** მთავარი მიზეზი, რის გამოც ახალგაზრდები არ არიან დაკავებული სპორტით/ფიზიკური აქტივობით (55%); **არასაკმარისი მოტივაციაზე** 43%-მა მიუთითა და აქვე აღსანიშნავია, რომ მიზეზად **ფიზიკური აქტივობის მნიშვნელობის გაუცნობიერებლობას** ბათუმის მუნიციპალიტეტში გამოკითხული ახალგაზრდების მეხუთედი მიუთითებს (22%).

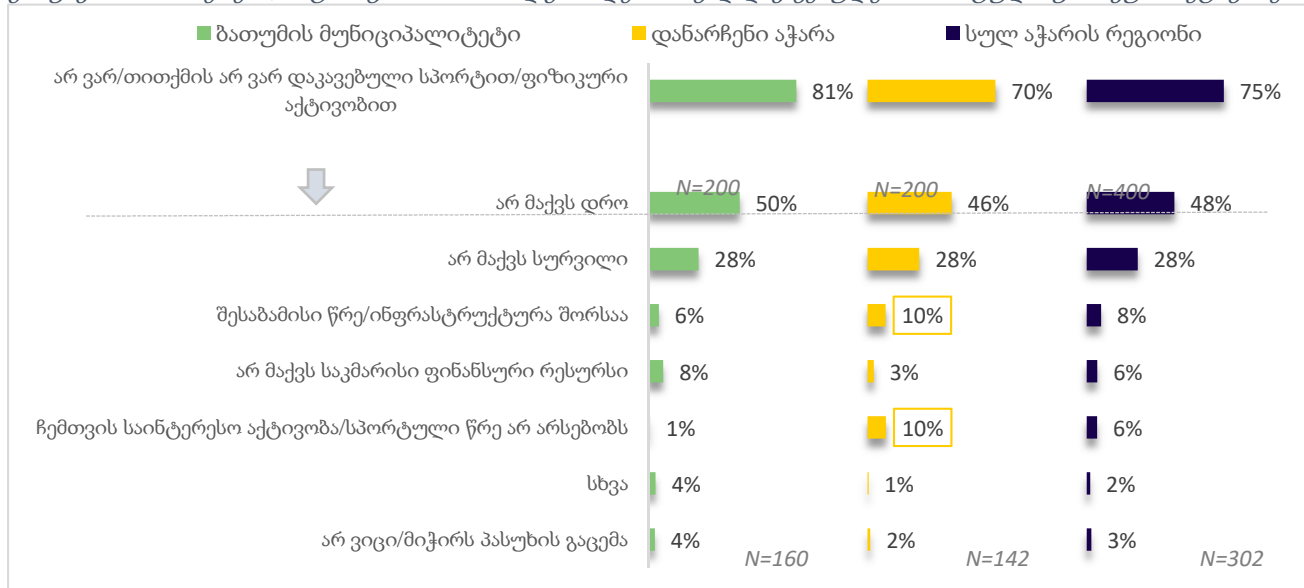
გრაფიკი # 37. მიზეზები, რატომაც არ არიან ახალგაზრდები დაკავებულები სპორტით/ფიზიკური აქტივობით

რაც შეეხება უშუალოდ კვლევის მონაწილეთა ფიზიკურ/სპორტულ აქტიურობას, კვლევამ უჩვენა, რომ აჭარის რეგიონში ახალგაზრდების დიდი უმრავლესობა **არ არის სპორტული/ფიზიკური აქტივობით დაკავებული** (75%) და ამის მთავარ მიზეზად **დროის უქონლობას** ასახელებს (48%). მესამედის თქმით კი მთავარი მიზეზი **სურვილის არარსებობაა** (28%). მსგავსია რეალობა ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც.

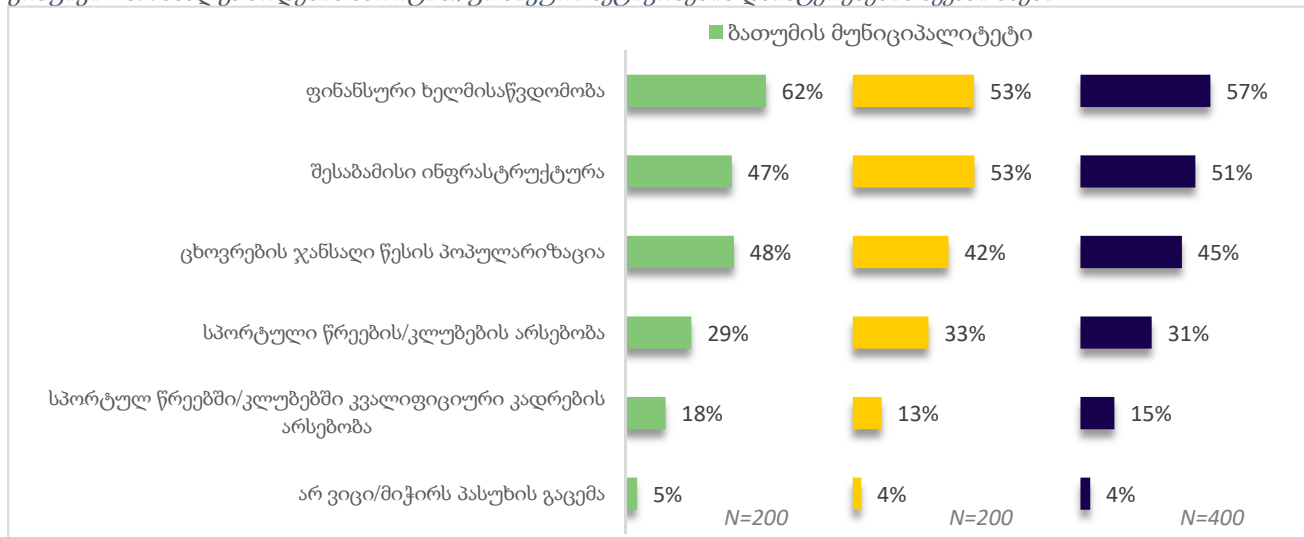
ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

გრაფიკი # 38. მიზეზები, რატომაც არ არიან ახალგაზრდები თავად დაკავებულები სპორტული/ფიზიკური აქტივობებით

რაც შეეხება იმას, თუ როგორ შეიძლება მეტი ახალგაზრდის დაინტერესება სპორტით/ფიზიკური აქტივობით, კვლევამ უჩვენა, რომ აჭარის რეგიონში ათიდან დაახლოებით ექვსი რესპონდენტი თვლის, რომ ამისთვის მნიშვნელოვანია *ფინანსური ხელმისაწვდომობა* (57%), ყოველი მეორე კი *შესაბამის ინფრასტრუქტურას* ასახელებს (51%). *ცხოვრების ჯანსაღი წესის პოპულარიზაციის* იდეას იზიარებს გამოკითხულთა 45%. დაახლოებით მსგავსია ხედვები ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც.

გრაფიკი # 39. ახალგაზრდების სპორტით/ფიზიკური აქტივობების დაინტერესების მექანიზმები

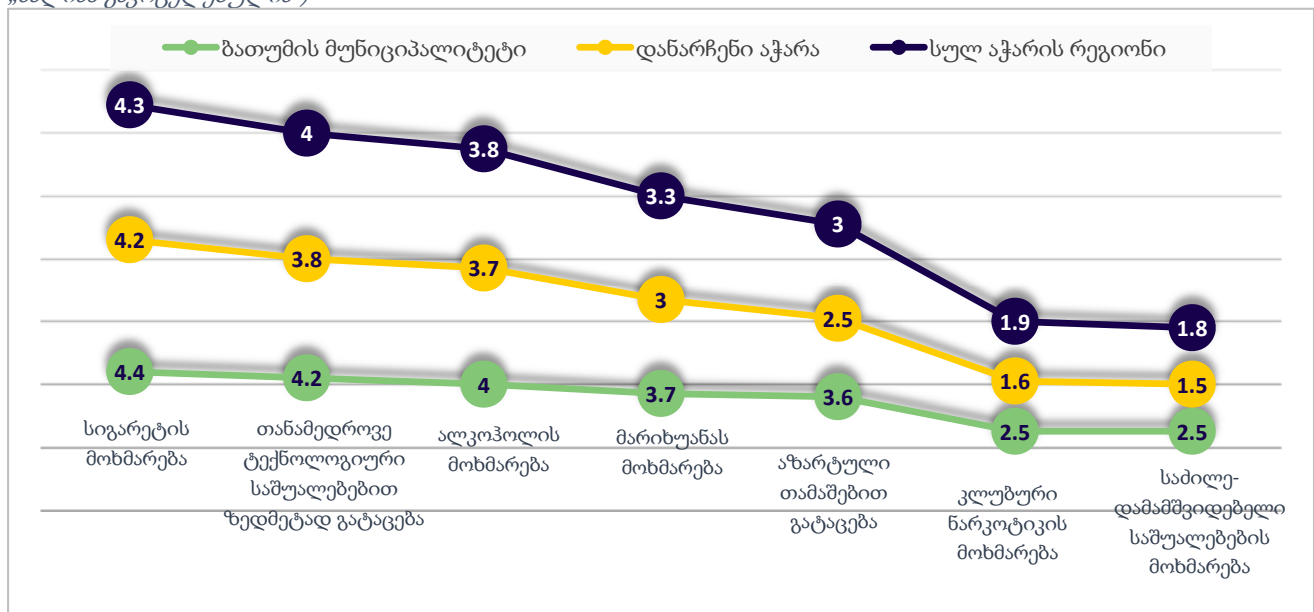
სპორტისა და ჯანსაღი ცხოვრების წესის პოპულარიზაციის მნიშვნელობაზე გამახვილდა ყურადღება *თვისებრივი კვლევის* ფარგლებშიც. როგორც ბათუმის მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდებმა აღნიშნეს, ამასთანავე, აუცილებელია სპორტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა მთელ ქალაქში და არა მხოლოდ

ქალაქის ცენტრალურ ნაწილში („ქალაქის“ უკანა ზოლი იჩაგრება; არ არის შესაბამისი ინვენტარი და არც ინფრასტრუქტურა“).

სარისკო ქცევები

რაოდენობრივი კვლევის შედეგები მოწმობს, რომ რეგიონში სხვადასხვა სარისკო ქცევები გავრცელებული. რესპონდენტებმა ქცევების გავრცელების ინტენსივობა 5-ქულიან სკალაზე შეაფასეს, სადაც „1“ ნიშნავდა, რომ ქცევა საერთოდ არ არის გავრცელებული მათ დასახლებაში, „5“ კი ნიშნავდა, რომ ქცევა ძალიანაა გავრცელებული. აღმოჩნდა, რომ აჭარის რეგიონში ყველაზე გავრცელებულია ისეთი სარისკო ქცევები, როგორებიცაა სიგარეტის მოხმარება (4.3 ქულა) და თანამედროვე ტექნოლოგიებით (სოციალური ქსელები, ინტერნეტი) გატაცება (4.0 ქულა). საკმაოდაა ასევე გავრცელებული ალკოჰოლის მოხმარება (3.8 ქულა), აზარტული თამაშებით გატაცება (3.3 ქულა) და მარიხუანას მოხმარება (3.0 ქულა). რაც შეეხება კლუბური ნარკოტიკებისა და საძილე-დამამშვიდებელი საშუალებების მოხმარებას, რესპონდენტები თვლიან, რომ მათი მოხმარება იშვიათია დასახლებაში. ბათუმის მუნიციპალიტეტშიც დაახლოებით მსგავსია რეალობა. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ მარიხუანას მოხმარება (3.7 ქულა) და აზარტული თამაშებით გატაცება (3.6 ქულა) აქ საშუალოზე მეტად გავრცელებულად ითვლება. ამასთან, მართალია, ყველაზე ნაკლებად, მაგრამ მაინც არცთუ იშვიათია ასევე კლუბური ნარკოტიკისა (2.5 ქულა) და საძილე-დამამშვიდებელი საშუალებების (2.5 ქულა) მოხმარებაც.

გრაფიკი # 40. სარისკო ქცევების გავრცელება დასახლებაში (შეფასება „1“ – „საერთოდ არ არის გავრცელებული“, „5“ – „ძალიან გავრცელებულია“)

აღსანიშნავია, რომ თვისებრივი კვლევის ფარგლებშიც ისაუბრეს ახალგაზრდებმა გავრცელებულ სხვადასხვა სარისკო ქცევაზე. ბათუმის მუნიციპალიტეტში კვლევის მონაწილეებმა აღნიშნეს, რომ ქალაქში საკმაოდ გავრცელებულია მარიხუანას მოხმარება. საგულისხმოა, რომ აღნიშნულზე განსაკუთრებული ყურადღება სკოლის ასაკის ახალგაზრდებმა გაამახვილეს. გავრცელებულ სარისკო

ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდობის საჭიროებებისა და გამოწვევების კვლევა მუნიციპალურ და რეგიონულ დონეზე აჭარის რეგიონი

ქცევად აზარტული თამაშებით გატაცება გამოვლინდა. მართალია, სკოლის ასაკის კვლევის მონაწილეები იმაზე მიუთითებდნენ, რომ აღნიშნული ქცევა მათზე უფროსი ახალგაზრდების ჯგუფში უფრო გავრცელებული, მაგრამ ითქვა, რომ არც მათი ასაკისთვისაა უცხო არც აზარტული თამაშებით გატაცება და არც მარიხუანას მოხმარება. მარიხუანასთან დაკავშირებით იმაზეც გაკეთდა აქცენტი, რომ უფრო იმის თქმა შეიძლება, რომ მისი მოხმარება მანამდეც იყო გავრცელებული, უბრალოდ ადრე „ამას მალავდნენ“, ახლა კი ეს სარისკო ქცევა არ იმალება მომხარებელთა მხრიდან. შესაბამისად, რადგან მარიხუანას მოხმარება უფრო ხილულია, რჩება შთაბეჭდილება, რომ მოხმარებაა გაზრდილი.

დისკუსია და რეკომენდაციები

კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით შეიძლება დავასკვნათ, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობის მიერ, ახალგაზრდობის პოლიტიკის ფარგლებში ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდობისთვის დაგეგმილი და განხორციელებული აქტივობები მრავალფეროვანია. ისინი მოიცავს სპორტულ ღონისძიებებს, სახელოვნებო და ინტელექტუალურ აქტივობებს, პროფესიული განვითარების ხელშეწყობას და, ასევე, აქტივობებს არაფორმალური განათლების მიმართულებით. თუმცა, აქტივობებში ჩართული ახალგაზრდების რაოდენობა არცთუ მაღალია. ასევე, პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა მხოლოდ სტაჟირებაზე რამდენიმე სტუდენტის საზღვარგარეთ გაგზავნას ითვალისწინებს და არა, მაგალითად, ადგილზე ახალგაზრდობის პროფესიულ გადამზადებას. ამასთან, არ არსებობს სტატისტიკური მონაცემები იმის თაობაზე, თუ რა არის უფროსი ახალგაზრდობის (18-29 წელი) წილი, რომელსაც ფარავს ახალგაზრდობისთვის განკუთვნილი აქტივობები. თუმცა, ბათუმის მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდობთან ჩატარებული თვისებრივი კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ უშუალოდ ახალგაზრდობისთვის განკუთვნილ აქტივობათა დიდი ნაწილი სკოლის ასაკის ახალგაზრდობზეა ორიენტირებული და ნაკლებად უფროსებზე.

მართალია, აჭარის რეგიონშიც და ბათუმის მუნიციპალიტეტში გამოკითხულთა მესამედი მიიჩნევს, რომ ახალგაზრდობისთვის დაგეგმილი/განხორციელებული აქტივობების ინიციატორები თავად ახალგაზრდები არიან (35% და 32%, შესაბამისად), მაგრამ შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ ეს შეფასება ოპტიმისტურია. თვისებრივმა კვლევამ უჩვენა, რომ ბათუმში ახალგაზრდები აქტივობათა ინიციატორები იშვიათად არიან. მეტიც, ჩართულობაში მოიაზრებენ სხვების მიერ ორგანიზებულ აქტივობებში მონაწილეობას და არა აუცილებლად ინიციატივებისა თუ იდეების გენერირებას. შეიძლება დავასკვნათ, რომ ბათუმის მსგავსად, მთელ რეგიონში არსებობს ახალგაზრდობის პატარა ჯგუფები, რომლებიც ჩართული არიან ბევრ სხვადასხვა აქტივობაში ერთდროულად, ხოლო დანარჩენი ახალგაზრდობის მნიშვნელოვანი ნაწილი კი, აქტივობებში არც მონაწილეობს. მითუმეტეს, რომ ამაზე მიუთითებს გამოკითხულთა მეოთხედი ბათუმის მუნიციპალიტეტში (25%) და მესამედი - აჭარის რეგიონში (32%). ამასთან, კვლევის შედეგები იმასაც უჩვენებს, რომ ახალგაზრდობისთვის განკუთვნილ აქტივობათა ინიციატორები ძირითადად ადგილობრივი თვითმმართველობა, მესამე სექტორი და, ყველაზე ხშირად, სკოლებია, რაც ასევე იძლევა

შესაძლებლობას დავასკვნათ, რომ აქტივობები ძირითადად, სწორედ სკოლის ასაკის ახალგაზრდებს ფარავს.

ბათუმის მუნიციპალიტეტში გამოკითხულთა მხოლოდ მესამედი ამბობს, რომ მათნაირი ახალგაზრდების ინტერესები გათვალისწინებულია მუნიციპალიტეტის საქმიანობაში (28%) და ასევე მესამედი იზიარებს სრულიად საწინააღმდეგო მოსაზრებას (არ არის/საერთოდ არ არის გათვალისწინებული - 29%). აქვე ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ თავიანთი მუნიციპალიტეტის ახალგაზრდობისათვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მონაწილეობის პრაქტიკა ბათუმის მუნიციპალიტეტში თითქმის არ არსებობს. ბოლო 1-2 წლის გათვალისწინებით ამგვარი გამოცდილების არარსებობაზე მიუთითებს გამოკითხულთა 97%. საგულისხმოა, რომ მათი დიდი ნაწილი აღნიშნულის მიზეზად იმას ასახელებს, რომ არ სმენია მსგავსი შესაძლებლობის შესახებ (56%), რაც ამ მიმართულებით მუშაობის გააქტიურების აუცილებლობაზე მიუთითებს. რეალობა ასეთივეა მთელ რეგიონში.

რაც შეეხება უშუალოდ ახალგაზრდების ინტერესებს და საჭიროებებს, რომლებზე რეაგირება იქნებოდა მნიშვნელოვანი ახალგაზრდობის პოლიტიკის ფარგლებში, ისინი რამდენიმე მთავარ გამოწვევას უკავშირდება. კერძოდ, *დასაქმებას*, რასაც უკავშირდება ასევე *მეწარმეობის ხელშემწყობ პროგრამებს* და *სტაჟირებაზე* ხელმისაწვდომობის თვალსაზრისით არსებული გამოწვევებიც. ამასთან ერთად, ახალგაზრდებისთვის მნიშვნელოვანია *შეკრების*, *დასვენებისა* *თუ სხვადასხვა ღონისძიების მოსაწყობად საჭირო სივრცეებზე* ხელმისაწვდომობა. აქვე აღსანიშნავია, რომ სტაჟირებასა თუ შეკრებებისთვის სივრცეები ბათუმის მუნიციპალიტეტზე მეტად პრობლემურია დანარჩენ აჭარაში. აღნიშნული განსაკუთრებით მნიშვნელოვნად შეიძლება შეფასდეს იმის გათვალისწინებით, რომ ახალგაზრდების პროცესებში ჩართულობისა და სამოქალაქო აქტივიზმის თვალსაზრისით ბათუმის მუნიციპალიტეტში სერიოზული გამოწვევებია მთელი რეგიონის მსგავსად. ამ უკანასკნელთან გასამკლავებლად ცნობიერების ამაღლება ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან მექანიზმადაა მოაზრებული, რისთვისაც არაფორმალური განათლების გამოყენება უნდა მოხდეს. სწორედ ამისთვის მსგავსი სივრცეების არსებობა განსაკუთრებით აქტუალურია. გარდა ცნობიერების ამაღლებისა, ასევე მნიშვნელოვნად იკვეთება სამოქალაქო აქტივიზმის ისეთი ფორმის პრესტიჟულობის გაზრდა, როგორიცაა მოხალისეობა. ამასთან, არსებითია წამახალისებელი მექანიზმების შემუშავება ახალგაზრდების მოტივაციის გასაზრდელად, რათა ჩაერთონ მოხალისეობრივ საქმიანობაში. ამ მიმართულებით მუშაობა პოლიტიკის დოკუმენტის მიხედვით ახალგაზრდული პოლიტიკის მიზნის განხორციელების ოთხი სტრატეგიული მიმართულებიდან ერთ-ერთის - მონაწილეობის მიხედვითაც მნიშვნელოვანია.

რაც შეეხება ახალგაზრდებისთვის ყველაზე აქტუალურ პრობლემას - დასაქმებას, ის კავშირშია განათლებასთან და ასევე ოთხი სტრატეგიული მიმართულებიდან ერთ-ერთს უკავშირდება. დასაქმებასთან დაკავშირებულ გამოწვევებთან გასამკლავებლად არსებითია, მათ შორის, განათლებასთან ასოცირებული რამდენიმე მიმართულებით ნაბიჯების გადადგმა. კერძოდ, მნიშვნელოვანია არსებობდეს კარიერული დაგეგმვის სერვისზე ხელმისაწვდომობა. ამასთან, აუცილებელია პროფესიული უნარ-ჩვევებისა და ინგლისური ენის შესწავლა/დახვეწაში ახალგაზრდების მხარდაჭერა. ამ მიმართულებით მუშაობა პოლიტიკის დოკუმენტის მიხედვით ახალგაზრდული პოლიტიკის მიზნის განხორციელების ოთხი სტრატეგიული მიმართულებიდან

ერთ-ერთის მიხედვითაცაა განსაზღვრული. აქვე ისიც გასათვალისწინებელია, რომ ინგლისური ენის ცოდნა-დახვეწაში მხარდაჭერა მეტად აქტუალურია ბათუმის მუნიციპალიტეტისთვის (51%), ვიდრე დანარჩენი აჭარის რეგიონისთვის (36%).

ცხოვრების ჯანსაღ წესთან დაკავშირებით საგულისხმოა, რომ სპორტული/ფიზიკური აქტივობით ახალგაზრდების უმრავლესობა არ არის დაკავებული და ეს მაჩვენებელი ბათუმის მუნიციპალიტეტში უფრო მაღალია, ვიდრე დანარჩენ აჭარის რეგიონში (81% და 70%, შესაბამისად). აქ საგულისხმოა, რომ ყველგან აღნიშნულის მთავარ მიზეზად დროის არარსებობა სახელდება. თუმცა, თუ გავითვალისწინებთ შეფასებებს, რომლებიც კვლევის რესპონდენტებმა ბათუმის მუნიციპალიტეტში საკუთარ თანატოლებთან დაკავშირებით გააკეთეს, შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ დროის უქონლობა არ არის აღნიშნულის უმთავრესი მიზეზი. კერძოდ, რესპონდენტების დიდი ნაწილის აზრით, ის ფაქტი, რომ ქალაქში სპორტით/ფიზიკური აქტივობით ახალგაზრდების მცირე ნაწილია დაკავებული, არასაკმარისი ფინანსური რესურსითაა (55%) და არასაკმარისი მოტივაციით (43%) აიხსნება. ამასთან, 22% იმაზეც მიუთითებს, რომ მიზეზი ფიზიკური აქტივობის მნიშვნელობის გაუცნობიერებლობაა.

რაც შეეხება დანარჩენ აჭარის რეგიონს, იქ მნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენს სპორტული წრეების დასახლებაში არარსებობა (31%) და მათი მუნიციპალურ წრეებში კონცენტრაცია (40%), რაც, თავის მხრივ, ტრანსპორტირებასთან დაკავშირებულ გამოწვევებსაც უკავშირდება. ეს უკანასკნელი უფრო პრობლემური სწორედ დანარჩენი აჭარისთვისაა, ვიდრე ბათუმის მუნიციპალიტეტისთვის (2.6 და 2.2 ქულა, შესაბამისად).

ბათუმის მუნიციპალიტეტისთვის გამოწვევა ნაკლებადაა სპორტული ინფრასტრუქტურა, რადგან, მაგალითისთვის, დასახლებაში მოქმედი სპორტული მოედნების არსებობას უმრავლესობა ადასტურებს (83%). ამასთან, დასახლებაში სხვა სპორტულ ინფრასტრუქტურაზეც (32%) და საცურაო აუზებზეცაა (19%) წვდომა. ამის მიუხედავად, ჯანსაღი ცხოვრების წესის პოპულარიზაციასთან ერთად, მაინც მნიშვნელოვანია ზრუნვა დასახლებაში სპორტული მოედნებისა თუ სხვა სპორტული ინფრასტრუქტურის გამართულ ფუნქციონირებაზე. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ არსებითი ცნობიერების ამაღლება და ფიზიკური აქტივობის მნიშვნელობის შესახებ კამპანიების წარმოებაა. ეს კრიტიკულად მნიშვნელოვანი შეიძლება იყოს, მათ შორის, ისეთ გამოწვევასთან გასამკლავებლად, როგორიცაა მარიხუანას მოხმარება, რაც საკმაოდ გავრცელებულ სარისკო ქცევად გამოიკვეთა. ეს აქტუალურია დანარჩენი აჭარისთვისაც, თუმცა, აქ ასევე მნიშვნელოვანია სპორტულ წრეებსა და ინფრასტრუქტურაზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფაც.

კვლევის შედეგებში შეინიშნება ტენდენცია, რომ ცნობიერების ამაღლება მნიშვნელოვანია როგორც ცხოვრების ჯანსაღი წესის პოპულარიზაციის, ასევე პროცესებში ახალგაზრდების ჩართულობის გასაზრდელად. ამ კონტექსტში გასათვალისწინებელია ის, რომ ბათუმის მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდები მუნიციპალიტეტში მიმდინარე მოვლენებთან დაკავშირებით ინფორმაციას იღებენ არა მხოლოდ სხვადასხვა ინტერნეტწყაროდან (69%), არამედ ადგილობრივი ტელევიზიიდანაც (44%). შესაბამისად, გარდა ახალგაზრდების შეკრებებისთვის სივრცეების გაჩენისა, არაფორმალური განათლების შესაძლებლობების შეთავაზებისა, ტრენინგებისა თუ ვორქშოპების და სხვა აქტივობების დაგეგმვისა როგორც სკოლის, ასევე უფროსი ასაკის ახალგაზრდებისათვის, მნიშვნელოვანია

შესაბამისი ინფორმაციის გავრცელება დივერსიფიცირებული მედიაარხებით. აქვე ხაზგასასმელია, რომ ბათუმის მუნიციპალიტეტთან შედარებით, არაფორმალურ განათლებაზე, ტრენინგებსა და საგანმანათლებლო კურსებზე თუ სივრცეებზე ხელმისაწვდომობა, რომელიც შეკრებების, დისკუსიისა თუ სხვადასხვა ღონისძიებების მოსაწყობადაა საჭირო, გაცილებით სერიოზული გამოწვებაა დანარჩენ აჭარის რეგიონში, ვიდრე ბათუმის მუნიციპალიტეტში.

კვლევის შედეგებმა ასევე უჩვენა ის, რომ მთელ ზემოთნახსენებ პროცესში განსაკუთრებული ადგილობრივი თვითმმართველობის როლი, მესამე სექტორთან ერთად. თითოეული ამ სამიზნე სეგმენტისთვის მნიშვნელოვანია ახალგაზრდობის საკითხებზე მომუშავე ადამიანების შესაბამისად გადამზადება. საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარების, ახალი ცოდნისა და უნარების ათვისების, ასევე პროფესიული ქსელის შექმნის თვალსაზრისით განსაკუთრებული მოლოდინები არსებობს ახალგაზრდობის სააგენტოს მიმართ. სწორედ ის არის მოაზრებული იმ ინსტიტუციად, რომელმაც უნდა მოახდინოს როგორც ადგილობრივი თვითმმართველობების, ასევე ახალგაზრდული ორგანიზაციების მხარდაჭერა როგორც ცოდნისა და გამოცდილების გაზიარებით, ასევე პროფესიული ქსელის შექმნით. ამ უკანასკნელმა ახალგაზრდობის საკითხებზე მომუშავე ადამიანების ერთმანეთთან დაკავშირება, ახალგაზრდობის პოლიტიკისთვის რელევანტური ინფორმაციის გაცვლა და საგნობრივი დისკუსიის წარმოება უნდა უზრუნველყოს.

შინაარსობრივი დისკუსიის წარმოებისას, გარდა ზემოაღნიშნული საკითხებისა, ასევე გასათვალისწინებელია, რომ აჭარის რეგიონში, მართალია, ახალგაზრდების მესამედს უჭირს დაასახელოს, მათი რომელი უფლება არ არის დაცული/ნაწილობრივად დაცული (30%), მაგრამ ამასთანავე, რესპონდენტთა ნაწილი მიიჩნევს, რომ თანასწორობის (17%) და შრომითი (16%) უფლებები არ არის დაცული/ნაწილობრივად დაცული. ზოგადად კი, გამოკითხულთა უმრავლესობა რეგიონში თვლის, რომ მათი უფლებები დაცულია (71%), მეოთხედის შეფასებით კი, მათი უფლებები ნაწილობრივად დაცული (24%). ამასთან, ასაკის მატებასთან ერთად მცირდება მათი რიცხვი, ვინც თვლის, რომ მათი უფლებები დაცულია (14-17 წელი - 83%, 18-23 წელი - 70%, 24-29 წელი - 66%). საგულისხმოა, რომ სხვადასხვა ნიშნით დისკრიმინაციის გამოცდილების არქონა გამოავლინა რაოდენობრივმა კვლევამ როგორც ბათუმის მუნიციპალიტეტში, ასევე მთლიანად აჭარის რეგიონში. თუმცა, თვისებრივი კვლევის ფარგლებში ბათუმში დისკუსიების მონაწილეებმა გენდერული ნიშნით დისკრიმინაციის ფაქტებზე გაამახვილეს ყურადღება.

აღსანიშნავია, რომ აჭარის რეგიონში ახალგაზრდების უმრავლესობას არ აქვს არც შიდა (75%) და არც გარე (90%) მიგრაციის განზრახვა უახლოესი 2-3 წლის მანძილზე. აქვე აღსანიშნავია, რომ შიდა მიგრაციის განზრახვას რეგიონში ყველაზე მეტი ახალგაზრდა 18-23 წლის ასაკობრივ კატეგორიაში აფიქსირებს (30%). ამასთან, ეს განზრახვა უფრო მაღალია სოფლად (29%), ვიდრე ქალაქში (16%). საგულისხმოა, რომ მათი მოტივაცია, ვინც მიგრაციის განზრახვას აფიქსირებს, უკეთესი ცხოვრების პირობებსა და დასაქმების უკეთეს შესაძლებლობებს უკავშირდება როგორც შიდა, ასევე გარე მიგრაციის შემთხვევაში. მესამე მოტივს კი, შიდა მიგრაციის განზრახვისთვის უკეთეს განათლებაზე ხელმისაწვდომობა, გარე მიგრაციისთვის კი - დამოუკიდებელი ცხოვრება წარმოადგენს.

კვლევის ამ და სხვა შედეგებზე დაყრდნობით, შეიძლება ვთქვათ, რომ განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია შემდეგი:

- ❑ ახალგაზრდობის პოლიტიკის ეფექტიანი დაგეგმვისა თუ განხორციელებისთვის მნიშვნელოვანია ახალგაზრდობის საკითხებზე მომუშავე სუბიექტების აღჭურვა შესაბამისი ცოდნითა და უნარებით. ამისთვის, სასურველია როგორც ადგილობრივი თვითმმართველობების წარმომადგენლების, ასევე ახალგაზრდული ორგანიზაციების წარმომადგენლების გადამზადება.
- ❑ მნიშვნელოვანია ახალგაზრდების გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ჩართვა, რისთვისაც, პირველ რიგში, უნდა მოხდეს მათი ინფორმირება ამგვარი შესაძლებლობის არსებობის თაობაზე. ამასთან, აუცილებელია ცნობიერების ამაღლება სამოქალაქო აქტივიზმის მნიშვნელოვნებასთან დაკავშირებით. აღნიშნულისთვის სასურველია ცნობიერების ამაღლების კამპანიის დაგეგმვა ტრენინგებსა თუ ვორკშოპებთან ერთად. შესაძლებელია აქტივობების დაგეგმვა სკოლებთან ერთად, რომლებიც არ იქნება ორიენტირებული მხოლოდ გარემოსდაცვით თუ საქველმოქმედო აქტივობებზე, არამედ გააცნობს ახალგაზრდებს ჩართულობის ისეთ მექანიზმებს, როგორიცაა პოლიტიკის დოკუმენტის განხილვაში მონაწილეობა, პეტიციის შედგენა-ხელმოწერა და სხვა.
- ❑ მნიშვნელოვანია კამპანიის დაგეგმვა მოხალისეობის, როგორც პრესტიჟული საქმიანობის პოზიციონირებისთვის. სასურველია, ახალგაზრდა მოხალისეების წახალისების მექანიზმის შექმნა, რომელიც მოხალისეების აღიარებაზე იქნება ფოკუსირებული (მაგალითად, მოხალისეთათვის სტატუსის მინიჭება, სერთიფიკატის გადაცემა და სხვა).
- ❑ სასურველია ცხოვრების ჯანსაღი წესის პოპულარიზაცია. აღნიშნულისთვის მნიშვნელოვანია როგორც სპორტული ინფრასტრუქტურის გამართული ფუნქციონირება ქალაქის ყველა დასახლებაში, ასევე სხვადასხვა სპორტული აქტივობის ორგანიზება, რომელშიც ნებისმიერ ახალგაზრდას ექნება ჩართვის შესაძლებლობა და არა მხოლოდ მათ, ვინც სპორტით პროფესიულადაა დაკავებული. ქალაქის გამოცდილებიდან გამომდინარე, შესაძლებელია ქუჩის კალათბურთის მსგავსი აქტივობების ორგანიზება სპორტის სხვადასხვა სახეობაში.
- ❑ სასურველია ახალგაზრდების შეკრებებისთვის, დისკუსიების გამართვისა და სხვადასხვა აქტივობების ორგანიზებისთვის მეტი სივრცის მოხიზრება ქალაქში, სადაც ახალგაზრდები არაფორმალური განათლების მიღებას შეძლებენ. ამასთან, შესაძლებელია გარკვეული აქტივობების დაგეგმვა-განხორციელება ონლაინ ფორმატშიც და შეკრებებისთვის ვირტუალური სივრცეების გაჩენაც.
- ❑ უფროსი ასაკის ახალგაზრდებისთვის უნდა შეიქმნას პროგრამები, რომლებიც მათთვის პროფესიული გადამზადებისა და უცხო ენების შემსწავლელ კურსებზე ხელმისაწვდომობას უზრუნველყოფს. პანდემიის გამო მუშაობისა და სწავლის დისტანციურ ფორმატებზე გადართვამ ახალი შესაძლებლობები გააჩინა, რომელთა გამოყენებაც ეფექტიანადაა შესაძლებელი პოსტპანდემიურ რეალობაშიც. შესაბამისად, შესაძლებელია სასწავლო კურსების ორგანიზება ონლაინ, რაც ხარჯების მინიმიზაციასა და ახალგაზრდათა დიდი ჯგუფის დაფარვას უზრუნველყოფს. მეტიც, შესაძლებელია, უცხო ენების (პირველ რიგში, ინგლისური) შემსწავლელ კურსებს თავად ახალგაზრდები წარუძღვნენ. ამ თვალსაზრისით საინტერესოა თანამშრომლობის ფორმატის შემუშავება უნივერსიტეტებთან. კერძოდ, შესაძლებელია შესაბამისი სპეციალობის წარმატებული სტუდენტების მიერ კურსების მომზადება-გადღოლა, რაც მათთვის სტაჟირების

პროგრამის ნაწილი იქნება და სამუშაო გამოცდილების დაგროვების შესაძლებლობას მისცემს, უცხო ენის შესწავლის მსურველებს კი შესაბამისი კურსის გავლის შანსი ექნებათ.

